

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKOKULDA ÖĞRENCİSİ BULUNAN VELİLERİN ÖĞRETMENLERDEN
BEKLENTİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Halit DÜLGER

İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME YÖNETİMİ PROGRAMI

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ertuğ CAN

EKİM - 2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKOKULDA ÖĞRENCİSİ BULUNAN VELİLERİN ÖĞRETMENLERDEN
BEKLENTİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halit DÜLGER

(Y1212. 04196)

İŞLETME ANABİLİM DALI

İŞLETME YÖNETİMİ BİLİM DALI

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ertuğ CAN

EKİM - 2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1212.041096 numaralı öğrencisi **Halit DULGER**'in "**İLKOKULDA ÖĞRENCİSİ BULUNAN VELİLERİN ÖĞRETMEN DEN BEKLENTİLERİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 29.09.2015 tarih ve 2015/18 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **ayrılığı** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **Kabul** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :01/10/2015

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ertuğ CAN

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hamide ERTEPINAR

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

[Handwritten signatures in blue ink]

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ İlkokulda Öğrencisi Bulunan Velilerin Öğretmenlerden Beklentileri” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

11/09/2015)

Halit DÜLGER

ÖN SÖZ

Yüksek Lisans Tezi olarak yapılan bu araştırmada ilkokullarda öğrencisi bulunan ailelerin görüşlerinden yararlanarak okul-aile, öğretmen-veli arasındaki işbirliğini güçlendirmek, velilerin sınıf öğretmenlerinden ne tür beklentileri olduğunu belirleyerek, karşılaşılan aksaklıkların belirlenip daha etkili bir eğitim için çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmıştır.

Bilimsel araştırma bilinci kazandığım bu çalışmamda; bıkmadan büyük bir özveriyle konunun belirlenmesinden sürecin tamamlanmasına kadar her aşamada bana yol gösteren, Sayın Yrd. Doç. Dr. Ertuğ Can hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmamın her aşamasında bana tahammül eden ve yardımcı olan çok değerli dostum Cihat Ergin'e, araştırmamı okuyup eksikliklerimi bana anlatan sevgili arkadaşım Rafet Günay'a, araştırma boyunca bana manevi destek veren ve sabır gösteren sevgili eşime teşekkür ediyorum.

Ayrıca görüşme sorularına titizlikle cevap veren tüm katılımcılara teşekkürü bir borç bilirim.

Ekim 2015

Halit DÜLGER
Sınıf Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR.....	viii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT.....	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem durumu	1
1.2. Problem cümlesi	4
1.3. Alt amaçlar.....	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.6. Araştırmanın Amacı	6
1.7. Araştırmanın Önemi	6
1.8. Tanımlar	8
1.8.1. Eğitim	8
1.8.2. Öğretim	8
1.8.3. Öğrenci	8
1.8.4. Veli	8
1.8.5. Öğretmen	8
1.8.6. Okul	8
1.8.7. Veli Beklentileri	9
2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ LİTERATÜR	10
2.1. Okul	10
2.1.1. Okulun Görevleri	10
2.1.2. İlkokul	12
2.1.3. Eğitim Okul İlişkisi	12
2.1.4. Öğretmen	14
2.1.5 Öğretmen Yeterlilikleri	14
2.2. Aile	20
2.2.1. Aile ve Eğitim	20
2.2.2. Ailenin Eğitimdeki Rolü	21
2.2.3. Ailelerin Eğitime Katılımının Önemi	22
2.3. Okul Aile İşbirliği	25
2.3.1 Ailenin Okuldan Beklentileri	26
2.3.2 Okul Aile İşbirliğini Gerektiren Nedenler	27
2.3.3 Okul-Aile-Öğretmen İşbirliğini Olumsuz Etkileyen Etkenler	29
2.3.3.1 Engelleri ortadan kaldırma yolları	31
2.3.4 Okul-Aile-Öğretmen İşbirliğinin Sağladığı Yararlar	32
2.3.5 Ailenin Öğretmenlerden Beklentileri	33
2.3.6 Velinin Hak ve Sorumlulukları	34
2.3.6.1 Velinin Hakları	33
2.3.6.2 Velinin Sorumlulukları	34
2.3.7 Okulun Hak ve Sorumlulukları	34
2.3.7.1 Okulun hakları	34
2.3.7.2 Okulun Sorumlulukları	35

2.4. İlgili Araştırmalar	35
3. YÖNTEM	43
3.1. Araştırma Modeli.....	43
3.2. Araştırma Grubu	44
3.2.1 Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler	44
3.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması	50
3.4. Veri Toplama Aracının Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışmaları....	51
3.5. Veri Toplama Süreci	54
3.6. Verilerin Analizi	58
4. BULGULAR VE YORUM	58
4.1. “İyi bir öğretmende bulunması gereken özellikler nelerdir?”	59
4.2. “Siz bir öğretmen olsaydınız velilerinizle diyalogunuz nasıl olurdu?”	62
4.3. “Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi önemlidir, neden?”	65
4.4. “Öğretmeninizle, çocuğunuzun okuldaki ve evdeki durumları hakkında neleri paylaşabiliyorsunuz?”	68
4.5. “Sınıf öğretmenlerinden hangi alanlarda, nasıl bir rol model olmalarını beklersiniz?”	72
4.6. “Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından beklentileriniz nelerdir?”	74
4.7. “Çocuğunuzun eğitimi ve akademik başarısı konusunda öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir?”	78
4.8. “Sınıf öğretmenlerinin sizlerle görüşmelerinin sıklığı ve zamanı konusunda beklentileriniz nelerdir?”	81
4.9. “Öğretmeniniz sizleri eğitim konusunda motive etmek için neler yapıyor?”	84
4.10. “Sınıf öğretmenlerinin beklentilerinize uygun davranış sergileyebilmeleri için önerileriniz nelerdir?”	87
5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	91
5.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	91
5.2. Görüşme Formu Sorularına Verilen Cevaplara İlişkin Sonuçlar	93
5.2.1. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilere yaklaşımları konusunda velilerin beklentileri beklentilerine ilişkin sonuçlar.....	93
5.2.2. Velilerin eğitimin niteliği, öğrencilerin akademik başarısına etkisi bakımından sınıf öğretmenlerinden beklentilerine ilişkin sonuçlar	95
5.2.3. Velilerin sınıf öğretmenlerinden hangi alanlarda nasıl bir rol model olmalarını beklemekte olduklarına ilişkin sonuçlar	98
5.2.4. Sınıf öğretmenlerinin öğrenci velileri ile ilişkiler boyutunda velilerin beklentilerine ilişkin sonuçlar	99
5.2.5. Velilerin akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisini daha önemli bulduklarına ilişkin sonuçlar	103
5.2.6. Velilerin öğretmenlerle, çocuklarının okuldaki ve evdeki durumları hakkında neleri paylaşabildiklerine ilişkin sonuçlar	104

5.2.7. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından beklentilerine ilişkin sonuçlar	106
5.2.8. Velilerin sınıf öğretmenleriyle görüşmelerinin sıklığı ve zamanı konusunda beklentilerine ilişkin sonuçlar	108
5.2.9. Öğretmenlerin velileri eğitim konusunda motive etmek için neler yaptıklarına ilişkin sonuçlar	110
5.2.10. Öğretmenlerin beklentilerine uygun davranmaları için velilerin önerilerine ilişkin sonuçlar	112
5.3. İlkokul Velilerinin Beklentilerine Yönelik Öğretmenlere Öneriler	115
5.4. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	118
5.5. Milli eğitim Bakanlığına Öneriler	119
KAYNAKLAR	120
EKLER	125
ÖZGEÇMİŞ.....	126

KISALTAMALAR

BİLSEM	: Bilim ve Sanat Merkezleri
İBOYEM	: İnternet/Bilgisayar Ortamlı Yardımcı Eğitim Malzemeleri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OGYE	: Okul Gelişim Yönetim Ekibi
TDK	: TÜRK DİL KURUMU

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 3.1: Araştırmanın Çalışma Grubunu Oluşturan Velilerin Okul ve Cinsiyete Göre Dağılımları	46
Çizelge 3.2: Katılımcıların meslek durumlarına göre dağılımları	47
Çizelge 3.3: Katılımcıların yaş durumlarına göre dağılımları	48
Çizelge 3.4: Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımları	49
Çizelge 3.5: Katılımcıların cinsiyet durumlarına göre dağılımları	49
Çizelge 3.6: Katılımcıların ekonomik durumlarına göre dağılımları	50
Çizelge 3.7: Katılımcıların çocuk sayısı durumlarına göre dağılımları	50
Çizelge 4.1: Öğretmende Bulunması Gereken Özellikler	60
Çizelge 4.2: Velilerin öğretmen olması durumunda velilere yaklaşım tarzı	63
Çizelge.4.3: Veliler için daha önemli olan kavram	66
Çizelge 4.4: Öğrencinin okuldaki paylaşılan durumları	69
Çizelge 4.5: Öğrencinin evdeki paylaşılan durumları	70
Çizelge 4.6: Öğretmenden beklenen model olma durumu	73
Çizelge 4.7: Öğretmenden sosyo kültürel ve kişilik gelişimi bakımından beklentiler	76
Çizelge 4.8: Öğretmenden eğitim ve akademik başarı bakımından beklentiler	79
Çizelge 4.9: Öğretmenlerle görüşme sıklık ve zaman beklentisi	82
Çizelge 4.10: Öğretmenin velileri eğitime motive etmek için yaptıkları	85
Çizelge 4.11: Öğretmenlerin beklentilere uygun davranmaları için öneriler	89

İLKOKULDA ÖĞRENCİSİ BULUNAN VELİLERİN ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ilkokullarda öğrencisi bulunan ailelerin görüşlerinden yararlanarak okul-aile, öğretmen-veli arasındaki işbirliğini güçlendirmek, velilerin sınıf öğretmenlerinden ne tür beklentileri olduğunu belirleyerek karşılaşılan aksaklıkların belirlenip daha etkili bir eğitim için çözüm önerileri geliştirebilmektir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemiyle 2013-2014 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Üsküdar, Kadıköy ve Ümraniye ilçelerindeki 12 okuldan 30 katılımcıya araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu sorulmuş ve elde edilen veriler nitel veri çözümleme tekniği kullanılarak, içerik analizi yapılarak, bulgular tanımlanarak yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan 30 katılımcının 15'i kadın, 15'i erkek veliden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ve meslekleri çeşitlilik arz etmektedir. Araştırmada elverişli örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik durum örnekleme uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizi neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir;

Veliler öğretmenlerinin; öğrencilerle iyi bir iletişimlerinin olması, öğrencileri kendi çocukları gibi görmeleri, anlayışlı, hoşgörülü ve sabırlı olmaları özelliklerini taşıması gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenler mesleki açıdan kendilerini geliştirmeli ve yenilikleri takip edebilmelidirler. Sınıf öğretmenleri öğrencilere her alanda uygun bir rol model olabilmelidirler.

Veliler öğrencinin okuldaki başarı ve davranış durumlarının kendileriyle paylaşılması gerektiği inancında olup, eğitim öğretim faaliyetlerinin içinde olmak istemektedirler. Veliler ayrıca çocuğun akademik başarısı için kendilerine gerekli rehberlik çalışmalarının yapılmasını beklemektedirler. Veliler öğretmenle belirli bir zamana bağlı olmaksızın gerektiğinde görüşme yapabilmeyi istemektedirler. Öğretmen veli iletişiminin empati kurarak, güler yüzlü, saygılı, anlayışlı olması gerektiği inancındadırlar. Ayrıca hem belirli aralıklarla hem de zamana bağlı olmaksızın gerektiğinde öğretmenleriyle sağlıklı bir iletişime geçebilmeyi beklemektedirler.

Aileler çocuklarının akademik başarısından çok güzel davranışlı olmasını önemsemektedirler. Öğretmenin öğrencileri milli manevi değerler konusunda yetiştirmesini ve onlara örnek olmasını beklemektedirler. Veliler çocuklarının başarılarını geliştirmesi, davranışlarını güzelleştirmesi açısından sosyal kültürel faaliyetlere katılmalarını önemli buldukları görülmektedir.

Veliler öğretmenlerin kendilerini ve çocuklarını eğitim konusunda motive etmelerini beklemektedirler. Bu amaçla öğretmenden; veli ziyareti yapmasını, veli toplantılarında ve birebir görüşmelerde gerekli rehberlik ve teşvik çalışmalarını yapmasını, eğitim konulu kitaplar tavsiye etmesini, hem kendilerinin hem de öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasına katkı sağlamasını bekledikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Veli, Veli Beklentisi, Öğretmen, Öğrenci, İlkokul

EXPECTATIONS OF PARENTS, WHOSE CHILDREN ARE STUDIES IN PRIMARY SCHOOLS, FROM TEACHERS

ABSTRACT

The purpose of this study is to strengthen the cooperation between teacher-parent, school-family by taking advantage of views of parents whose children are educated in the school and offering solution suggestions for more effective education after specifying attained troubles, by determining the types of expectations of parents from class teacher.

In this study, with the method of qualitative research, in 2013-2014 educational year, 30 participant from 12 different schools in Kadıköy and Ümraniye were applied for a half-structured feedback form which was developed by the researcher and obtained data was interpreted by using qualitative data analyze techniques, analyzing the content and describing the findings. Participants for this study consist of 15 male and 15 female parents. Ages and jobs of participants are different from each other. In the study, maximum diversity state sampling which is a type of suitable sampling method has been applied.

We can sum up the results, reached in a consequence of analyzing obtained data, as followings; Patents think that the teachers should have a good communication with students, consider their students like their own children, be understanding, tolerant and patient. Teachers should improve themselves avocationally and follow the innovations . Class teachers should be a suitable role model for students in all areas.

Patents believe that they should be shared their students level of achievements and behaviors, and they demand to take part in educational activities. They also expect that they are guided by teachers properly for their children's academic achievements. In addition they want to have interviews with the teacher when there is a necessary without regarding the time. They also believe that teacher-parent communication should be in an empathetic, a good-humored, a respectful and an understanding way . Besides; they expect that they should be able to make contact with the teachers both periodically and any times.

Parents care about behaviors of their children more than their academic achievement. They expect from teachers that they should educate the students especially in terms of spiritual values and they should be a model for them. Parents express that they find it important that children should attend socio-cultural activities in terms of improving their achievements and behaviors.

Parents expect that teachers should motivate both students and them in the area of education. For that purpose, these result that parents expect from teacher they should visit the students, they should make necessary guidance and motivation studies, recommend educational books contribute gaining the habit of reading both for and them, have been come through.

Key words: Parents, Expectations of Parents, Teacher, Student, Primary School

1. GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Türkiye’de okula devam etmekte olan bir ilkököl öğrencisi, 6 ders saatini yani 4 saati öğretmenle birlikte geçirmektedir. İkili öğretimin olduğu okullarda ise ilkököl öğrencisi genelde 12:30 gibi okula gelmekte, 17:30 gibi okuldan çıkmaktadır. Geri kalan zamanını ailesiyle geçirmekte olan öğrencinin ailesinin, çocuğunun eğitime duyarlılık değişkenine göre öğrenci başarısı belli olmaktadır. Eğitime ve okula ilgisiz velilerin çocuklarına tesir etmek de nerdeyse imkansızlaşmaktadır. Okul-aile, öğretmen-veli arasında iletişimin kopuk veya eksik olduğu okullarda olumlu okul iklimi ve öğrenci başarısından söz etmek zorlaşmaktadır. Olumsuzlukları en aza indirmek ve yok etmek için de okul-aile arasında olumlu bir iletişim ve etkileşimin oluşması kaçınılmazlaşmaktadır. İletişim ise tarafların birbirlerin özelliklerini iyi tanınması, beklentilerini bilmesi şartlarına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Eğitim, geniş anlamıyla düşünüldüğünde, çocuğa toplumunun kavram ve tutumlarının öğretilmesi, toplumsal, yurttaşlık ve ekonomik ilişkilerinde nasıl davranacaklarının öğretilmesi anlaşılır. Bu açıdan topluluk, bir eğitici araçtır. Bu görüşten hareketle okul sadece kendi başına eğitim işini yapamaz. Aile de yapamaz. Eğitim, bir toplulukta yaşama ve büyüme sonucu elde edilir. Çevrenin kötü etkileri okulun iyi etkileriyle karşılanmalıdır. Okul ve çevre birbirinden ayrı kalınca ikisinin de ürünleri, diğerine uymakta zorluk çeker. Çevrenin tüm eğitim sorunlarıyla ilgili okul başarılı bir okuldur (Tezcan, 1985: 305).

Sahip olduğumuz medeniyet mirası içinde aile kurumu öncü ve belirleyici bir değere sahiptir. Bu yapının daha yakından ele alınması, çözüm çabalarına yeni bir ufuk kazandıracaktır. Aile içinde tesis etmeye çalıştığımız karşılıklı hak ve sorumluluklar

açısından, zengin bir kültürel mirasa sahibiz. Evrensel bir kurum olan aile, yapısal özellikleri, geçirdiği değişim evreleri, karşılaştığı sorunlar bakımından temel bir çözüm ünitesidir (Gazioğlu, 2012: 4).

Aileyi okulun dışında bir kurum olarak, okulun çevre ile ilişkileri yönünden ele alabiliriz. Bizde “Okul-aile birliği”, resmen kurulmuş bir kurumdur. Bakanlık bu kuruluşu öğrenciler için amaçlamış, onların eğitimleri, sorunları vs. konusunda velî-öğretmen ve yöneticilerle tartışma ve çözüm yolları getirme yönünden ele almıştır. Bu kuruluşlar okulun çevre bakımından benimsenmesinde de rol oynamaktadır. Velîler de okula karşı ilgiyi arttırmaktadır. Bununla birlikte uygulamada uzun süre bu kuruluşlara verilerin ilgi gösterdiğinden sözedilemez. Çünkü toplantılarda genellikle velîlerden maddî yardım talep edilmiş, toplantı zamanları iyi düzenlenememiş, konular sadece çocuğun sorunlarına yöneldiği için çevreye taşamamış, velîlerin çekingenliği de sıkı ilişkileri engellemiştir (Tezcan, 1985: 308).

Öğrencinin eğitim ve öğretim hayatında amaçlanan başarılı sonuca ulaşabilmek için, her şeyden önce okul ile velîlerin olumlu bir iş birliği içinde olmaları lazımdır. Tek taraflı çalışmalar, çocukların istenilen hedefe götürmemektedir. Çünkü öğrenciler zamanının bir kısmını okulda, büyük bir kısmını ise okul dışında geçirmektedirler. Öğrencinin okul dışında daha çok zaman geçirdiği göz önüne alınırsa, aile çevresinin çocuğun hayatı üzerinde ne kadar etkili olduğu meydana çıkacaktır. Günümüzde aileler, okulların yardımını olmaksızın çocuklarını eğitemeyecekleri gibi, okullar da, ailelerle iş birliği yapmaksızın öğrencilerini gerektiği şekilde yetiştiremezler (Kıncal, 1991, Akt: Kaya, 2012).

Velîlerin okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerine katılmalarının gerekli ve lüzumlu olduğu bilindiği halde, velîlerin okulla işbirliğini engelleyen faktörlerin neler olduğu ve bunların engellenmesi için neler yapılması gerektiği hakkında gerekli çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Eğitimcilerin bu önemli konuyla ilgilenmemelerinin nedeni fazladan emek ve zaman harcamak istememeleri olabilir. Velîleri eğitim öğretim sürecine dâhil etmek, öğrencilerin yanında velîlerle de ilgilenmek eğitimciler için fazladan zaman ve emek harcamak demektir. Bununla birlikte velîlerin, eğitimcilerin uzmanlık alanına müdahaleci tavırları eğitimcileri velîlerden uzaklaştıran bir diğer sebep olarak görülebilir. Son olarak, bazı eğitimcilerin eğitim düzeylerinin düşük olduğuna inandıkları velîlerin sürece katkısını değerli bulmamaları olabilir. Aslında bu tür nedenlerin temelinde ilköğretime ilişkin mevzuatın eğitimci ve ailelere

sunduğu serbestlik bulunmaktadır. Mevzuatta ailelerin eğitim sürecine aktif katılımını gerektiren somut yasal düzenlemelerin olmaması önemli bir eksikliktir. ABD’de “No Child Left Behind” olarak bilinen yasal düzenleme ailelere okulda kararların alındığı toplantılara katılma, öğretmenlerle birlikte çocukların sorunlarına çözüm üretme, okulun amaçlarına ulaşmasında okulla birlikte sorumluluk üstlenme gibi yükümlülükler getirmiştir (Crites, 2008, Akt: Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010). Ülkemizde de bu tür yasal düzenlemelerin yapılması, okul-aile ilişkilerini verimli hale getireceği düşünülmektedir.

Uzun yıllar öğretmenlik tecrübesi olan bir öğretmen bile yeni gittiği bir okuldaki aile yapısı hakkında yeterli bilgi sahibi olmayabileceği düşünülmektedir. Okulun bulunduğu coğrafi ve kültürel yapıya göre aile yapısı da değişim göstermektedir. Özellikle İstanbul’un herhangi bir ilçesindeki birbirine komşu iki okulun aileleri dahi sosyal, ekonomik ve kültürel bakımdan birbirlerinden farklı olma ihtimalleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Orta sınıf ana babaları, çocuklarının okulda gelişmeleri bakımından işçi sınıfı velilerinden daha fazla ilgilidirler. Çocuklar büyüdükçe onların ilgileri daha fazla artmaktadır. Örneğin çocuklarının görevlerini nasıl yaptıklarını anlamak için okulu sık sık ziyaret ederler. Bu hususta sınıf öğretmeni ile temas etmekten başka okul müdürü ile de görüşmektedirler. Oysaki işçi sınıfı velileri sadece sınıf öğretmenini görmekle yetinmektedirler. Ayrıca çocuklarının gelişmesi bakımından orta sınıf velileri, öğretmenlerle tartışmaktadırlar. Oysaki bunu işçi sınıfı velileri çok nadir yapmaktadırlar. Sonuç olarak, işçi sınıfı aileleri, çocukları bakımından ve çocukların da kendileri bakımından büyük emeller peşinde olmadıkları söylenebilir (Tezcan, 1985: 151).

Çağımızda yaşadığımız hızlı toplumsal ve teknolojik değişme ve gelişmeler, okulları, sürekli gelişme yolunda çevresiyle bütünleşen, değişim ve yenileşmeye açık dinamik örgütler olmaları yolunda zorlamaya başlamıştır. Eğitim gibi önemli bir işlevi bulunan okullar, toplumsal ihtiyaç ve beklentileri karşılamanın yanında, toplumsal beklentileri yükseltebilmek için, toplumla bütünleşmek, toplumun yardım ve desteğini almak zorundadır (Özmen, 2005, Akt: Şahan, 2011: 8).

Emile Durkheim’e göre; Bir toplum, içinde çeşitli çevreler, muhitler olduğuna göre çeşitli türde eğitimler vardır denebilir. Kentlinin eğitimi köylününkine benzemediği

gibi burjuvanın eğitimi de işçinin eğitimi gibi değildir. Eğitim aynı cinsten bir şekil almış değildir. Mademki çocuğun başaracağı ödevleri çevreye göre hazırlanması gerekir, eğitim de belirli bir yaştan sonra uygulandığı kimseler için aynı olmamak zorundadır. Bunun içindir ki bütün uygar ülkelerde eğitimin ayrı ayrı olduğunu ve uzmanlaştığını görüyoruz. Niçin eğitim Ortaçağda dinsel, Rönesansta özgür, 17. yüzyılda edebî idi? Niçin eğitim bugün bilimsel olmuştur? Bu bir hata, gaflet sonunda insanların içyüzünü ve ihtiyaçlarını gözönünde bulundurmamaları yahut ihmalleri değil, insan ihtiyaçlarının çokluğundan, çeşitlerinden dolayıdır. İnsan ihtiyaçları çeşitlenmiştir; zira o ihtiyaçların bağlı olduğu toplumsal koşullar da değişmiştir de ondan (Tezcan, 1985: 136). Eğitim sistemlerinin günden güne değiştiği gibi okullarda kendi buldukları çevreye göre kendi durumlarını belirlemek ve sistemlerini yenilemek zorundadırlar. Okul aile iletişim ve etkileşiminde de başrol, velilerin çocuklarını emanet ettikleri öğretmenlerindir.

Ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmede en önemli görev eğitim sistemindeki okullara verilmiştir. Öğrencilere istenilen davranışların kazandırılması için sadece okulda verilen eğitim-öğretimi yeterli görüp aileleri bu sürecin dışında tutarak amaca ulaşmak olanaklı değildir. Öğrencilerin eğitim-öğretim yaşantısı okulla sınırlı olmadığı gibi öğrenciler zamanlarının büyük bir bölümünü aileleriyle geçirmektedirler. Ailenin çocuğun eğitimindeki etkisi bilinmesine rağmen, öğretmenlerin ailelerin özellikleri ve beklentileri konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi oldukları söylenememektedir. Etkili bir eğitim için aileler tanınmalı, ailelerle iletişime geçilmeli, ailelerin beklentileri belirlenmeli ve beklentilere göre sistem ve yöntem geliştirilmelidir. Eğitim sisteminin en önemli boyutlarından biri olan aile değişkenini sisteme yeterince dahil etmemek, sistemin verimli çalışmasının önündeki büyük engellerden olacaktır. Özellikle ilkokullarda aileleri eğitim sistemine dahil etmek için en önemli görev sınıf öğretmenlerine düşmektedir. Sınıf öğretmenlerinin bu göreve aile beklentilerinin incelenmesiyle başlamalarının; öğretmen-veli işbirliğine olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

İlkokulda öğrencisi bulunan velilerin sınıf öğretmenlerinden beklentileri nelerdir?

1.3. Alt Amaçlar

1. Eğitimde niteliğinsağlanması ve öğrencilerin akademik başarısına etkisi bakımından velilerin, sınıf öğretmenlerinden beklentileri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilere yaklaşımları konusunda velilerin beklentileri nelerdir?
3. Velilerin sınıf yönetimiyle ilgili olarak sınıf öğretmenlerinden beklentileri nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin öğrenci velileri ile ilişkiler boyutunda velilerin beklentileri nelerdir?
5. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından velilerin beklentileri nelerdir?
6. Öğrencilerin genel durumu hakkında velilerin bilgilendirilmesi konusunda velilerin beklentileri nelerdir?
7. Veli görüşlerine göre sınıf öğretmenlerinin öğrencilere yönelik davranışlarını etkileyen faktörler nelerdir?
8. Veli görüşlerine göre sınıf öğretmenlerinin veliler ile olan ilişkilerini etkileyen faktörler nelerdir?
9. Veliler sınıf öğretmenlerinden hangi alanlarda nasıl bir rol model olmalarını beklemektedirler?
10. Sınıf öğretmenlerinin veli beklentilerine uygun davranış sergileyebilmeleri için velilerin önerileri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı; velilerin, öğretmenlerden beklentilerini belirleyebilecek niteliktedir.
2. Görüşme formu aracılığı ile görüşleri alınan veliler, görüşlerini samimi ve objektif

olarak ifade etmişlerdir.

3. Elde edilen görüşlere dayalı olarak velilerin beklentileri saptanabilir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

İlkokulda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklentilerini tespit etmek amacı ile yapılan bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır;

1. Bu araştırma 2013-2014 öğretim yılı İstanbul ili Üsküdar, Ümraniye, Kadıköy ilçelerinde rastgele seçilen resmi ilkokullarda öğrencisi bulunan veliler ile sınırlıdır.
2. Araştırma, velilerin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, geliri, velilerin meslekleri ve çocuk sayısı gibi değişkenler ile sınırlıdır.
3. Araştırma velilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
4. Araştırma görüşme formunda bulunan açık uçlu sorularla sınırlıdır.

1.6 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; ilkokullarda öğrencisi bulunan velilerin sınıf öğretmenlerinden beklentilerini belirlemek ve etkili bir eğitim öğretim için uygulanabilir çözüm önerileri geliştirebilmektir.

1.7 Araştırmanın Önemi

Toplumun ve öğretmenlerin gözünde bazı devlet okulları “iyi okul” tabiriyle anılır. “iyi okul” tabirinden kasıt, öğrenci başarısı yüksek, sosyal kültürel faaliyetleri olan vb. şeklinde sıralanabilir. Öğretmenlerde genelde öyle bir okula atanma ihtiyacı duymaktadır. Bir okulu iyi okul yapan değişkenler ve değişkenlerin önem sırası değişebilir, ama bu değişkenler arasında şüphesiz en önemli belirleyici rolü okulda öğrencisi bulunan velilerin sosyo-ekonomik, kültürel yapısı ve öğrenim durumları ön plana çıkmaktadır. İyi bir okulda çalışmak istiyorsak müracaat edilmesi gereken ilk adres, aile olacaktır.

Çocuğun eğitimi şüphesiz ilk önce ailede başlar. Karakter ve kişilik yapısı da büyük ölçüde ailede şekillenir. Karakter ve kişiliğinde istenilen değişikliği elde etmek sonradan epey güç olur. Tembel-çalışkan, doğrucu-yalancı, pısrık-girişken vb. ikilemlerin kazanılması ailede başlar, gelişir, çoğu zamanda pekişir. Okulun bunları

değiştirmesi güçtür, uygun çözüm önceden aileyi etkilemektedir. Ailedeki birey sayısı, öğrenci davranışının etkenlerinden biridir. Kalabalık aileler çocukları ile ilgilenmeye daha az zaman ayırabilirler. Bunlar üzerinde ailenin etkisi azalır. Az çocuklu ailelerin çocukları bencil ve şımartılmış olabilir. Gelir durumu ailenin diğer yönlerini etkileyen bir değişkendir. Eğitim durumu, hem öğretme hem de örnek olma yoluyla öğrenci davranışlarını etkiler. Ailenin meslek özgeçmişi bunun bir boyutunu oluşturur. Bazı aileler bu özelliklerinde çocuklarını sürekli yararlandırırken, bazıları ilgisiz kalabilir. Sağlıklı bir gelişim için aile, çocuğun öz saygısını, güvenini geliştirmeye çalışmalıdır. Oysa ana-babanın mükemmeliyetçi, sabırsız, yüksek yeterlilikte olması buna pek izin vermez. Çocuk bu özelliklerin altında kalarak umutsuzlaşabilir. Bütün bunlar, öğrenci merkezli eğitim için etkin okul ilgili aile ve okul aile birlikteliğini gerekli kılmaktadır (Vural, 2004: 26).

Toplumumuzda ana babalık alanında kayda değer eksiklikler var. Söz konusu eksikliklerin büyük bir kısmının öğretmenler tarafından giderilebileceğini diye varsaydım. Fakat ana babaların aile içinde çocuklarına verdikleri eğitim, birçok açıdan okuldakinden farklı içerik ve kapsamı oluşturuyor. Yani, sizin hiçbir zaman öğrencilerin anası ve babası yerine geçemez mümkün değildir (Cüceloğlu, 1999: 249). Aile belki sınıftaki eğitim ortamının eksikliklerini kapatılabilmekte, ama öğretmenin ailedeki eksiklikleri kapatmasının zor olduğu düşünölmektedir.

Öğretmen-veli arasında etkili bir iletişimin kurulması için öncelikle tarafların birbirlerini iyi tanımaları, beklentilerini bilmeleri gerekir. Öğretmen, okulun ve kendisinin beklentilerini velilere bildirdiği gibi kendisi de velilerin beklentilerini bilmek zorundadır. Okulun içinde bulunduğu çevreye göre velilerin okuldan ve öğretmenden beklentisizlik içinde olmaları ya da beklentilerinin eğitim-öğretime katkı sağlamayacak beklentiler olması muhtemeldir. Öğretmenlerin, velileri eğitim açısından olumlu beklenti içinde olmaya yöneltebileceği de düşünölmektedir.

Türkiye’de eğitime olan inancın her geçen gün daha da artmasıyla okullara verilen önem artmakta, okullardan daha fazla faydalanılmak istenmekte, çevrenin ve ailelerin okuldan beklentileri farklılaşmaktadır. Artık insanlar çocuğuna daha iyi eğitim olanakları sunabilmenin yollarını aramaktadır. Bu düşünceyle birlikte okuldan beklentiler artmıştır. Artık çocuklarını “eti senin, kemiği benim” düşüncesiyle koşulsuz olarak okullara emanet etme devri eskilerde kalmıştır. Aileler daha çok bilinçlenmiş çocuğunun eğitim durumunu yakından takip eder duruma gelmiştir.

Okullardan beklentilerini tam olarak karşılayamayan aileler, artık çareyi özel okul, dersane, özel kurslar gibi alternatif yollarda aramaktadırlar (Şahan, 2011: 47).

Hızla değişen ve gelişen çağımızda velilerin de ilgi, istek ve beklentileri değişmekte ve artmaktadır. Toplumun uygarlaşma temelini atıldığı okul ve okulun en önemli ögesi olan öğretmenler de bu değişime ve gelişime ayak uydurmalı, velilerin beklentilerini dikkate alarak kendisi ve okulu için gerekli önlemleri almalıdır. Velilerinse beklentilerinin karşılanma düzeyine göre öğretmenin ve okulun destekleyicisi ve tamamlayıcısı olarak görev almaları beklenir.

1.8 Tanımlar

1.8.1 Eğitim

Özarpınar'a (1988) göre eğitim, ferdin idraklerinde, kavrayışında, zihniyetinde, tutum ve değerlerinde, kabiliyet ve maharetlerinde bir gelişme ve değişme demektir (Özdemir vd, 2004: 2)

1.8.2 Öğretim

Öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşimi sonucunda davranışında meydana gelen bir değişme olduğuna göre öğretme de bireyin davranışında böyle bir değişiklik getirme çabasıdır (Özdemir vd, 2004: 4).

1.8.3. Öğrenci

Öğrenim görmek amacıyla herhangi bir öğretim kurumunda okuyan kimse, talebedir.

1.8.4. Veli

Türk Dil Kurumuna göre veli; okula giden bir çocuğun her türlü davranış ve tutumundan sorumlu olup onunla ilgili işleri izleyen kimse.

1.8.5 Öğretmen

Türk Dil Kurumuna göre öğretmen; devlet kurumları veya özel eğitim kurumlarında öğrencilerin istedik davranış kazanmalarına öncülük etmek ve yön vermekle vazifelendirilmiş kişidir.

1.8.6 Okul

Türk Dil Kurumuna göre okul; 1- Türlü bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara

göre düzenli bir biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumu. 2- Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerden oluşan eğitim topluluğu.

1.8.7 Veli Beklentileri

Velilerin öğretmenlerden, çocuğunun eğitimi ve öğretimi, akademik başarısı, kişisel özellikleri, çevreyle iletişimi, sosyal yapısı ve eğitim öğretim hayatını etkileyen benzer konulara ilişkin beklentileridir.

2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Okul

Türk Dil Kurumuna göre okul; 1. Türlü bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumu. 2. Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerden oluşan eğitim topluluğu, şeklinde tanımlanmaktadır.

Okulun eğitim çevrelerince en bilindik tanımı ise; Okul önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda öğrencilere yeni davranışlar kazandıracak ve istenmeyen davranışları kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan toplumsal bir sistemdir (Başaran, 1996: 71).

Genel anlamı içerisinde okul, belli bir yeri olan, belli bir süre devam eden, öğrenci ve öğretmeni değişen, geniş bir çevreye hitabeden, eğitim faaliyetini planlı ve programlı bir şekilde sürdüren; yani öğrenme faaliyeti olarak devam ettiren genel ve mesleki çeşitler içerisinde şekillenen bir kuruluş olarak tanımlanabilir (Akyüz, 1991: 241).

Okul, yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası boyutunun yanında, sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik boyutları olan oldukça karmaşık bir sosyal birimdir. Basit bir kavramlaştırma ile okul, girdi-işleme-çıkıtı süreçlerinden oluşan açık bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 2002: 11). Okullara toplumsal açık sistemler olma niteliği veren en önemli öge ise okulun girdisini, içinde yaşadığı ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere kurulduğu toplumdan alması ve bu girdiyi işledikten sonra yine topluma çıkıtı olarak sunmasıdır. Bu anlamda okullar toplumdan ayrı düşünülemez (Pehlivan, 1997: 4).

2.1.1. Okulun Görevleri

Ülkemizde örgün eğitimin gerçekleştiği okulların görevleri aynı zamanda eğitimin görevleridir. Okulun görevleri temel olarak sosyal, politik ve ekonomik olarak sınıflandırılabilir. Okulun sosyal görevi, öğrencinin toplumsallaştırılmasıdır. Toplumsallaşma, içgüdüleri olmayan, hayvanlardan farklı olarak fizyolojik açıdan yaşamın getireceği zorluklara hazır bulunmayan, ama öğrenmeye hazır ve öğrenme

yeteneğine sahip insanın davranışlarını içinde yaşadığı toplumun kuralları çerçevesinde eğitilerek şekillendirilmesi ile ilgili bütün aşamaları, olgu ve oluşumları açıklamak için kullanılmaktadır. Toplumsallaşma sonsuz derecede etkileşimle gerçekleşen bir süreçtir; planlı-plansız, doğrudan veya dolaylı, bilinçli ya da bilinçsiz birçok etkileşimle gerçekleşmektedir. Okuldaki toplumsallaşma planlı ve amaçlı bir süreçtir. Okul bu görevini yaparken kültürü hem korur, hem de geliştirir. Böylece kültürün hem kararlılığını sağlar hem de değişimini gerçekleştirir. Okulun ekonomik görevi ise, ekonominin beyin ve insan gücü gereksiniminin karşılanmasıdır. Bu bakışa göre eğitim, bireylerin kendilerine, toplumun da bireylere yaptığı bir yatırım olarak görülmektedir. Eldeki insan kaynaklarının niteliklerinin geliştirilerek ihtiyaç duyulan nitelik ve nicelikte insan gücünün toplumun hizmetine sunulmasıdır. Okulun politik görevi de yetiştirilen bireylerin devletin sistemine bağlılık göstermesini ve liderlik yetenekleri olanların seçilerek eğitilmesini gerçekleştirmektir (Erçetin ve Özdemir, 2004: 12).

Hemen hemen tüm toplumlarda okuldan beklenen bazı görevler şunlardır (Vural, 2004: 27-28);

1. Sosyal Kurum Olarak Görevi: Öğrenciyi toplumsallaştırarak, kültürü kazandırmaktır.

Okuldan kültürü hem koruması hem de geliştirmesi beklenir.

2. Toplumun Yenileşmesini ve Devamlılığını Sağlama Görevi: Okuldaki toplumsallaşmanın bireylerde çalışma, iş yapabilme yetenek ve becerileri ile toplumsal bütünleşmeyi gerçekleştirecek bir toplumsal bilinç kazandırması gereklidir.

3. Toplumu Bütünleştirme ve Meşrulaştırma Görevi: Okullar bir taraftan sosyal değişme ve hareketliliği sağlarken bir taraftan da yeni yetişen bireyleri mevcut sisteme katmalı, bütünleştirmeli ve kaynaştırmalıdır. Bunları gerçekleştirmesi için öğretmenin öncelikle ailedeki disiplin anlayışını, aile üyelerinin eğitimini, birbirleriyle olan ilişkilerini, ailenin çocuğa karşı davranışlarını mutlaka bilmesi ve öğrenmesi gereklidir.

Öğretmen veli işbirliği, öğretmenin aileyi yakından tanımasını sağladığı gibi ailenin de okul ve öğretmeni tanımasını sağlayacaktır. Böylece aile, çocuğun hangi şartlarda eğitim-öğretim gördüğünü yakından öğrenme fırsatı bulur. Aileler okullarda

uygulanan eğitim anlayışını, sınıfta uygulanan öğretim yöntem ve tekniklerini bilmeli ve beklentilerini ifade edebilmelidirler.

Günümüzde okul sadece öğrencilerin eğitimini amaçlayan kurum kimliğinin dışına çıkmalıdır. Her zaman ve durumda öğrenci ve ailesi birlikte düşünülmeli ve ona göre davranılmalıdır. Bununla birlikte ailelere her konuda ve farklı şekillerde bilgi verilmeli ve rehberlik edilmelidir. Ailelerde ortaya çıkan bazı yanlış tutum ve davranışlar bu yollarla azaltılabilir ya da bütünüyle ortadan kaldırılabilir.

4. Politik Görevi: Okul eğitim ve öğretime tabi tuttuğu bireyleri, içinde yaşanılan ülkenin anayasasına bağlı bireyler olarak yetiştirmelidir. Okuldan ülke yönetiminde söz sahibi olabilecek yetenek ve donanımda olan öğrencileri seçmesi ve toplumun değerlerine ve kültürüne bağlı, yenilikçi ve gelişime önem veren, kendinden çok ülkesini düşünen bireyler yetiştirmesi beklenir.

5. Ekonomik Görevi: Okul, ülke ekonomisi için gerekli olan insan gücünü ve beyin gücünü karşılamakla yükümlüdür. Çalışmayı seven, dürüst ve idealist bireylere sahip bir toplumun ekonomisinin sağlam ve gelişmeye açık olacağı muhakkaktır.

2.1.2. İlkokul

Öğrencilerin daha çok uyum ve psikomotor becerilerinin geliştirilmesinin amaçlandığı okul öncesi eğitimden sonra, eğitim sistemimizin ilk basamağı ilkokuldur. Öğrencinin sistemli olarak eğitim ve öğretime başladığı ilkokul, öğrencinin tüm eğitim öğretim hayatını etkileyecek ve belirleyecek derecede öneme sahiptir. İlkokul başarısı yüksek olan bireylerin daha sonraki kademelerde de başarılı oldukları, ilkokuldaki başarısı düşük olan öğrencilerin ise daha sonraki kademelerde zorlandıkları düşünülmektedir.

2.1.3. Eğitim Okul İlişkisi

Okul, ailelerin belirli bir sistem göz etmeden kazandırdığı bilgi ve becerileri sistemli, düzenli ve özel düzenlemeler içinde verilmesinden dolayı, toplumların sosyal yapılarını yenileştirerek devam ettirirler. Hem sosyal statülerin nesilden nesile aktarılmasını sağlarlar hem de bu statülerde çalışacakları yetiştirir ve istihdam ederler. Ayrıca okul sistemleri, toplumsal bütünleşmenin ve kaynaşmanın bir aracıdır. Belirtilen en az üç yönden okul, kendini yenileştirmek ve hayatını sürdürmek zorundadır. Bu üç yönün gerçekleşmesi de; fiziksel ortam, öğretmen-öğrenci ilişkileri ve öğretmen-veli ilişkileri gibi üç ana esasa bağlıdır (Vural, 2004: 35).

Öğrencinin okulda aldığı eğitimi, ailede aldığı eğitiminden farklı kılan en önemli özellik, ailedeki eğitimin düzensiz ve gelişi güzel olması okuldaki eğitimin ise sistematik ve planlı olmasıdır. Okulda her şey belli bir plan ve programa göre, belli aralıklarla gerçekleştirilir. Hangi yönü ile bakılırsa bakılsın, okul eğitimi bireyi güvenle topluma hazırlamanın en belli başlı yolunu oluşturur (Yılman, 1978: 111).

Gerek öğretmenlerin, gerekse eğitim yöneticilerinin çevre ile yakından ilişki kurmaları, çevre sorunlarına ilgi duymaları, bu konulara düşünce ve imkânlarıyla katılmaları, çevrenin okula ilgisini arttırmaktadır. Nitekim ülkemizde bu gibi niteliklere sahip okul öğretmen ve yöneticileri çevrenin okula karşı olumlu bir tutum takınmasında rol oynamışlardır. Bu gibi eğitimciler, ulusal ve uluslararası özel günlerde, anma günlerinde, özel toplantı ve eğlence günlerinde, mezuniyet törenlerinde ve konferans, sergi, eğlenceler ve diğer toplumsal eylemlerde, edebiyat gecelerinde halkı okula davet ederek okulu tüm çevrenin bir kültür merkezi durumuna getirmekte ve okula karşı olumlu tutumu pekiştirmektedirler. Ayrıca, özellikle okulun bulunduğu çevrenin özel sorunlarının okulda yansımaları çevrenin okula ilgisini daha da arttırmaktadır (Tezcan, 1985: 309).

Toplumların sahip oldukları kültürel birikimin gelecek kuşaklara aktarılması, toplumca istenen davranışların öğrencilere kendi yaşantıları yolu ile kazandırılması, öğrencileri gelecekte toplum içerisinde oynayacakları rollere hazırlama, bireyleri geliştirerek gerçek yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sorunlara daha geniş bakış açılarıyla çözüm getirebilme, eğitim kurumlarının gerçekleştirdikleri süreçler olarak ön plana çıkmaktadır (Balcı, 2005: 45). Eğitim kurumları, toplumu oluşturan bireylere sosyal düzeni koruma, sosyal değişmeye uyum sağlama, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve bilimsel düşünme becerilerini kazandırmaktadır (Yanıklar, 2007, Akt: Erkılıç, 2008: 37).

Toplumsal değişmeler, eğitimi belirli bir yönde değişmeye zorladığı gibi, eğitim yoluyla toplumun istenen ya da planlanan yönde değiştirilmesi de söz konusudur. Başka bir ifade ile, eğitimde başlatılan bir değişme, toplumsal yapının diğer parçalarını değişme yönünde etkilediği gibi, kendisi de sürekli olarak diğer parçalarda meydana gelen değişmelerin etkisinde kalmaktadır. Bununla birlikte, birçok araştırmacı, karşılıklı ilişkiyi kabullenmekle beraber başlangıç noktası olarak toplumun değişmesini alma ve toplumsal değişmenin eğitim sistemini ne yönde değiştirdiğini gösterme eğilimindedirler (Tezcan, 1985: 211).

Okul, eğitim sisteminin en önemli ögesidir. Eğitim sisteminin amaçlarına ulaşabilmesi de okulun amaçlarına ulaşmasına bağlıdır. Yaşadığı ülkeye karşı sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren, vücut, beyin, ruh, davranış, erdem ve his bakımlarından dengeli ve sağlıklı biçimde gelişmiş bir karaktere ve kişiliğe, özgür ve bilimsel düşünme gücüne, kapsayıcı bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, içinde yaşadığı topluma karşı sorumluluklarını bilen kişilerin yetiştirilmesi için verilen eğitimin okulda verilmesi amaçlanmaktadır.

2.1.4. Öğretmen

Türk Dil Kurumuna göre öğretmen; devlet kurumları veya özel eğitim kurumlarında öğrencilerin istendik davranış kazanmalarına öncülük etmek ve yön vermekle vazifelenirilmiş kişi, olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda öğretmen içinde yaşadığı toplumun özelliklerini, kültürel yapısını, beklentilerini iyi bilmeli ve bildiklerinden yola çıkarak hem öğrencilere hem de okul çevresine kılavuzluk etmelidir.

2.1.5 Öğretmen Yeterlilikleri

Milli Eğitim Bakanlığının 2008 yılında yaptığı çalıştay sonucu kitap haline getirilmiş ve öğretmenlerin genel yeterlilikleri, 6 ana yeterlilik, 31 alt yeterlilik ve 233 performans göstergesi olarak belirlenmiştir, bunlar şu şekildedir:

A- Bireysel ve Mesleki Değerler - Meslekî Gelişim

A1. Öğrencilere önem verme, anlama ve saygı gösterme

Öğretmenler, tüm öğrencilerine ayırım gözetmeden hepsinin değerli olduklarını kendilerine hissettirebilmelidir. Her öğrencinin kişisel karakteri hakkında bilgi sahibi olmalı, karakterine saygı duymalı ve karakterine göre davranış geliştirebilmelidir. Öğrenciler kişilik, zeka, sosyal, kültürel, davranış ve duygu bakımlarından farklı özelliktedirler. Öğretmene bu konuda düşen vazife; bu farkındalıkları fark edebilme, zenginlik olarak değerlendirebilme, öğrenci seviyelerini daha ileriye götürebilmektir.

A2. Öğrencilerin, öğreneceğine ve başarabileceğine inanma

Öğretmen, öğrencilerinin seviyeleri ve farklılıklarına bakmadan, öğrencilere istendik davranış kazandırmayı sürekli hedef haline getirmeli, öğrencilere başarıya ve öğrenebilme konusunda özgüven kazandırma yollarına gitmelidir.

A3. Öğretmen, evrensel insan haklarını ve çocuk haklarını bilmeli, içinde yaşadığı ülkenin anayasa ve demokrasisini özümsemeli, her sosyal toplumun kendine özgü değerleri ve sosyal kültürel yapısı olduğunun farkına vararak eğitim öğretimine şekil verebilmeli ve kendini geliştirebilmelidir. Öğrenciler evrensel ve ulusal değerleri özümsemeli, tüm dünya milletleri arasındaki anlayışları, iş birliklerini, dostlukları, barışı destekleyecek kişilik ve karakterde olmalıdırlar. Öğretmenler, öğrencileri bu değerlere göre yetiştirme istek ve sorumluluğunda olmalıdırlar.

A4. Kendi değerlendirmesini yapabilme

Öğretmen, kendi değerlendirmesini yapabilme erdeminde olmalı, sınıf içinde ve dışında yaptığı etkinlik ve çalışmaları analiz ederek muhasebe edebilmelidir. Farklı görüş ve bilgilere, değişen şartlara göre kendini geliştirmeye açık olmalıdır.

A5. Kişisel gelişimi sağlama

Öğretmen, kişisel gelişim kapsamında, öğretiminde ve üstlendiği diğer görevlerde istekli, sabırlı, zinde, enerji dolu ve yenilikçi olma yoluna gidebilmelidir. Dialektik düşünebilme, meselelerin çözümü ve iletişim becerilerini geliştirebilmeli ve bunları etkili kullanabilmelidir.

A6. Meslekî gelişmelerden haberdar olma ve gelişmelere katkı sağlama

Öğretmen, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği hal ve durumlardan haberdar olarak kendisini ve sınıftaki çalışmalılarını geliştirebilmek amacıyla eğitim seminerlerine, hizmet içi eğitim kurslarına ve toplantılarına katılmalı ve gelişmeleri takip edebilmelidir. Yapılan etkinlik ve çalışmalara katkı sağlama düşüncesinde olmalı ve katkı sağlamak için elinden geleni yapmalıdır.

A7. Okulun güzelleştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlama

Öğretmen, kendi kişisel ve mesleki gelişiminin aynı zamanda okulunun iyileşme ve gelişmesine katkı sağlayacağı bilinci içinde olabilmelidir. Öğrencilerinin gelişmelerine ve öğrenim hayatlarına katkı sağlamak ve geliştirebilmelerine yardımcı olabilmek için okul personeli ve ailelerle bir bütün olarak hareket edebilmeli ve tüm faktörlerle işbirliği içinde olmayı misyon haline getirebilmelidir. Okulun geliştirilmesi ve güzelleştirilmesinde öğrencileriyle birlikte hareket etmeli ve öğrencilerine bu bilinci aşılayabilmelidir.

A8. Mesleğiyle ilgili yasaları izleme, vazife ve sorumluluklarını yerine getirme

Öğretmen mesleğiyle ilgili yasa ve yönetmelikleri takip etmeli, vazife, hak ve sorumluluklarını içeren mevzuattan haberdar olmalı, takip etmeli ve bunlara uygun davranış içinde olabilmelidir.

B- Öğrenciyi Tanıma

B1. Öğrencinin gelişim özelliklerini bilme

Öğretmen öğrencilerinin bedensel, bilişsel, duyuşsal, sosyal ve kültürel gelişimlerine ait seviyesini, öğrenme şekillerini, baskın ve zayıf yönlerini, alaka ve ihtiyaçlarını tespit edebilmelidir.

B2. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma

Öğretmen, eğitim öğretim sürecinin basamakları olan planlama, planladıklarını uygulamaya koyma ve sonuçları değerlendirme aşamalarında, öğrencilerin farklı öğrenme biçimlerini, ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alarak hareket edebilmelidir.

B3. Öğrencilerinin herbirine değer verme

Öğretmen, her öğrencisini farklı bir birey olarak kabul etmeli ve öğrencilerinin geçmişteki yaşadıklarına, gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına, öğrenme şekillerine saygı gösterebilmeyi erdem haline getirebilmelidir.

B4. Öğrencilere rehberlik etme

Öğretmen, öğrencisinin kendisini ve arkadaşlarını tanımasına ve kabul etmesine, kendisi ile ilgili farkındalıklarını günlük hayatta kullanabilmesine ve istedik davranışlar geliştirebilmesine, kendi kendini motive etmesine rehberlik yapabilmelidir.

C- Öğretme ve Öğrenme Süreci

C1. Dersi plânlama

Öğretmen, kullanacağı yöntem ve teknikleri, uygulamaları, derste kullanacağı araç gereç ve materyallerini, ölçme ve değerlendirmedeki yaklaşımlarını öğrencilerinin kişisel özelliklerini de dikkate alarak kendi alanıyla ilgili öğretim programındaki hedef ve kazanımlara uygun bir biçimde öğrencilerin de katılımlarını sağlayarak planlama becerisinde olmalıdır. Bu becerilerine geliştirmeye yönelik çalışmalar yapabilmelidir.

C2. Materyal hazırlama

Öğretmen sahip olduğu imkan ve şartları verimli kullanıp ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak öğretim materyallerini hazırlayabilme yeteneğinde olmalıdır. Öğretim materyallerini hazırlama aşamasında bilimsel ve yöresel şartlardan faydalanabilmeli ve materyallerin içeriğinin ders sunumunu kolaylaştırıcı etkide olmasına özen göstermelidir.

C3. Öğrenme ortamlarını düzenleme

Öğretmen, eğitim öğretim faaliyetlerinin düzenli ve verimli olarak yapılabilmesi amacıyla ruhsal iklimi de göz önünde bulundurarak fiziksel ortamı, öğretim yöntem, teknik ve materyallerini öğrencilerle birlikte düzenleyebilmelidir.

C4. Ders dışı etkinlikler düzenleme

Öğretmen, eğitimin sürekliliğini, okul ve çevrenin bütünlüğünü oluşturacak biçimde, öğrencilerinin yaş gruplarına ve amaçlara göre uygulamalar (tiyatro, müze, fabrika, park ve benzeri geziler) planlayıp uygulamaya koyabilmelidir.

C5. Ders plânlarını uygulama

Öğretmen hazırladığı planlarını, öğrenme ortamını da göz önünde bulundurarak uygulamaya koyabilmelidir. Uygulama aşamasında karşılaşılan problemleri belirleyip gerekli çözüm yollarını bulabilmelidir. Bir sonraki eğitim-öğretim süreci için ön bilgiler verebilmelidir. Öğretmen çeşitli yöntemleri kullanıp, öğrencilerin derse ilgi ve alakasını çekebilmeli; işbirliğine dayalı grup çalışmaları organize ederek, öğrencilerin özgür, çok yönlü ve dialektik düşüncelerini destekleyici uygulamalar yapabilmelidir.

C6. Zamanın yönetimi

Öğretmen, yıllık ve ders planlarında kendisi için ayrılan öğretme ve öğrenme zamanını dersin konu ve bölümlerini göz önünde bulundurarak uygun şekilde kullanabilmeli; öğrencilerine ders içi ve ders dışı etkinliklerde zamanın etkin kullanımını yönelik rehberlik edebilmelidir.

C7. Davranış yönetimi

Öğretmen, öğrencilerinin istenmeyen davranışlarından ziyade istendik davranışlarını ön plana almalı öğrencilerinin istenmeyen davranışlarının düzeltilmesi için etkili ve onarıcı geri dönütler verebilmelidir. Öğrencilerinin bireysel hak ve özgürlüklerini gözete bilmelerine, fakat arkadaşlarının ve diğer tüm bireylerin hak ve özgürlüklerine de saygılı birer birey olarak yetişmelerine olumlu katkılar sağlayabilmelidir.

D- Öğrenme ve Gelişim Süreçlerini İzleme ve Değerlendirme

D1. Ölçme - değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirleme

Öğretmen, öğrencilerin kazanımlarını değerlendirmeye yönelik ölçme yöntem ve tekniklerini ve araçlarını tespit ederek, ona göre ölçme ve değerlendirme plânlarını hazırlama yoluna gidebilmelidir.

D2. Farklı ölçme yöntem ve tekniklerini kullanarak öğrencilerin konu alanındaki öğrenmelerini ölçme

Öğretmen, öğrencilerin belirlenen eğitim amaçlarına ulaşma seviyelerini ölçmek için en kullanışlı ölçme yöntem ve tekniklerini uygulamaya koyabilmeli; öğrencilerin kişisel gelişim ve öğrenme durumlarını düzenli olarak izleme yoluna gidebilmelidir.

D3. Verileri çözümlyerek yorumlama, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri dönüt sağlama

Öğretmen, ölçme sonuçlarını doğru ve uygun yöntem teknikleri kullanarak analiz edebilmeli, öğrencilerin baskın ve eksik yönlerini belirleyerek geri dönüt sağlamalı ve gerekli önlemleri alma yoluna gidebilmelidir.

D.4 Sonuçlara göre öğretme ve öğrenme sürecini gözden geçirme

Öğretmen, ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme ve öğrenme sürecini gözden geçirmeli ve uygun gördüğü düzenlemeleri yapma yoluna gidebilmelidir

E- Okul, Aile ve Toplum İlişkileri

E1. Görev yaptığı okul çevresini tanıma

Öğretmen, görev yaptığı okulun içinde bulunduğu sosyal kültürel, ekonomik ve doğal durumu hakkında bilgi toplayıp tanımaya çalışmalı ve bu durumları eğitim öğretim sürecine dahil edebilmelidir.

E2. Okul çevresinin olanaklarından yararlanma

Öğretmen, eğitim öğretim faaliyetlerinin ve okulun gelişimi adına içinde bulunduğu çevrenin bütün olanaklarından yararlanabilmeli ve gereken durumlarda okul idaresiyle işbirliği yapabilmelidir.

E3. Okulu bir kültür merkezi olarak görme

Öğretmen, çeşitli sosyal kültürel faaliyet ve etkinlikler planlayıp uygulayarak okul ve çevresinin bir kültür merkezi olmasına katkı sağlayabilmelidir.

E4. Aileyi tanıma ve ailelerle ilişkilerde tarafsız olma

Öğretmen, öğrencilerin ailelerinin ekonomik ve sosyo-kültürel durumları hakkında bilgi sahibi olabilmek adına çeşitli uygulamalar yapabilmelidir. Velilerle olan ilişkilerinde tarafsızlığı kendisine erdem olarak belirlemelidir. Öğrencinin eğitim durumu ve gelişimi hakkında doğru, açık ve net paylaşımlarda bulunmayı prensip haline getirebilmelidir.

E5. Ailenin katılımını ve işbirliğini sağlama

Ailelerin okul ile işbirliği yapma yoluna gitmesi için öncelikle okula güven duyabilmeleri, bunun yanında da öğretmenler tarafından özendirici çalışmalara tabii tutulmaları gerekmektedir. Öğretmen işbirliğinde güven ve özendirici etkinlikleri yapmakla birinci derecede sorumludur. Öğrencilerin ders durumu ve gelişimi ile bilgileri sağlıklı bir şekilde paylaşma yoluna giderek de işbirliği ortamının oluşumuna katkı sağlayabilmelidir.

F. Program ve İçerik Bilgisi

F1. Türk milli eğitiminin amaçları ve ilkeleri bilgisi

Öğretmen, Türk Milli Eğitim sisteminin dayandığı temel değer ve ilkeler ile amaçlarının neler olduğunu bilmekle yükümlüdür ve bunları uygulamalarına yansıtılabilmelidir.

F2. Özel alan öğretim programı bilgisi ve uygulama becerisi

Öğretmen, özel alan öğretim programının ilkeleri, yaklaşımı, amaçları ve içeriğiyle ilgili bilgi sahibi olduğunu, özel alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrencinin kazanabilmesi için öğretme ve öğrenme ortamını, yöntem ve tekniklerini, ders araç-gereç ve materyallerini güvenli ve etkili bir şekilde düzenleyebildiğini ve kullanabildiğini gösterebilmelidir. Bunlarla birlikte, özel alan bilgisinin sınıf ve kademelere göre dağılımını dikkate alarak öğretme-öğrenme sürecini düzenleyebilecek donatıda olmalıdır.

F3. Özel alan öğretim programını izleme ve değerlendirme

Öğretmen, özel alan öğretim programında yapılan yenilikleri takip edebilmeli, programların geliştirilmesi sürecine uygulamada yaşadığı sorunlar ışığında öneriler getirebilmeli, özel alan öğretim programı kapsamında değerlendirilen konuları önem, öğrenci gelişimine katkı, öğrenci ihtiyaçlarına ve gelişim düzeylerine uygunluk açısından değerlendirebilmeli ve bu konularda kendini sorumlu hissedebilmelidir. Özel alan öğretim programının uygulanmasını kolaylaştıracak uygun öğretim materyallerini seçebilmeli ve kullanabilmelidir.

2.2. Aile

Ülkemizdeki aile anlayışı; anne, baba ve çocuklardan oluşan toplumun temel birimi olarak kabul görmektedir. Aile, Anayasamızda yer alan "Devlet ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ve teşkilat kurar." ifadesi ile koruma altına alınmıştır. Düzenli ve müreffeh bir toplumun en önemli şartı, düzenli ve eğitilmiş ailelerdir.

2.2.1. Aile ve Eğitim

Aile kurumu, toplumda var olan sosyal ve kültürel değerleri aile üyelerine aktarır. Bu süreç aile kurumunun en temel görevidir. Aile kurumu bu sayede kendi geleceğini planlamakta ve kendi kültürel birikimini yaşatacak bireylerin yetişmesini sağlamaktadır (Başaran, 1994: 50).

Eğitim aile ile başladığından, sonradan değiştirilmesi çok güç olan temel davranışlar büyük ölçüde ailede kazanılır. Kişinin dürüst, yalancı, tembel, çalışkan olması v.b. özelliklerinin temeli ailede atılır, ailede gelişir ve pekişir. Genelde aile eğitimi bir amaca bağlı olarak yürütülür. Ailede yazılı olmayan yasalar vardır. Çocukların nerde nasıl davranacakları, onaylanacak ve onaylanamayacak davranışları kavratılır. Ödül ve cezaya dayalı bir koşullandırma mekanizması sürekli olarak aile yaşamında yer alır ve çocukları yönlendirir. Ailede resmi ve gayri resmi eğitim süreçleri bir arada ve iç içe yürütülür (Fidan, 1996: 6).

Öğrencilerin bilgilerin büyük bir bölümünün okulda edindiği düşünülse de zamanlarının büyük bir bölümünü aileleriyle birlikte geçirmektedirler. Bu açıdan düşünüldüğünde aile; okuldaki eğitime hem ön hazırlayıcı, hem de tamamlayıcı olarak destek çikmalıdır. Ailenin öğretmendeki veya okuldaki eğitim eksikliklerini

kapatabileceği ama öğretmenin ailedeki eğitim eksikliklerini kapatmakta güçlük çekeceği düşünülmektedir.

2.2.2. Ailenin Eğitimdeki Rolü

Çocuğun gelişiminde ve eğitiminde ailenin rolü okula oranla daha önemlidir. Akyüz'e (2000) göre, Çocuğun gelişmesi ve sosyalleşmesinde, dolayısıyla haklarının ve güvenliğinin korunmasında aile ortamı birinci derecede önemlidir. Toplumlarda her zaman çocuğun eğitimi ve yetiştirilmesinden ilk önce aile sorumludur. Okul ve diğer kurumların bu konudaki görevi aileden sonra gelir ve aileyi destekleyici, tamamlayıcı niteliktedir. Çocuğun ilk çocukluk yıllarının neredeyse hepsi aile içerisinde, çocukluk ve ilk gençlik yıllarının büyük kısmının da yine ailede geçmekte olduğu düşünülürse, çocuğun ve gencin gelişimi ve eğitiminde ailenin ne kadar gerekli ve kalıcı rolü olduğu görülecektir (Çelik, 2005: 30).

Kişiler, aile içerisindeki davranışları, norm ve kuralları genellikle rol model alma, cezalandırma ya da ödüllendirme yoluyla edinirler. İstendik davranışların birey tarafından kazanılması amacıyla aile kurumu genellikle ödüllendirme, istenmeyen davranışların birey tarafından yapılmasının engellenmesi amacıyla da cezalandırma yöntemini kullanır. Aile büyüklerinin ailedeki diğer bireylere yönelik davranışları, onların sosyalleşme sürecine tesir etmektedir. Bireylerin toplumsallaşma sürecine sağlıklı hazırlanabilmesi için aile, çocuklarının davranışlarının altında yatan sebepleri iyi analiz etmeli, ödül ve ceza yöntemini dengeli kullanmalı ve aile bireyelerine doğru modeller olmak zorundadır (Fidan ve Erden, 2001: 75-76).

Eğitim kurumunun yanında aile kurumu da çocukların eğitiminde önemli roller oynamaktadırlar. Çocuğun aile kurumunda öğrendikleri, eğitim kurumunda edindiği bilgi ve becerileri tamamlıyorsa, bu durum çocuğun akademik başarısına olumlu katkı sağlar. Aile ile eğitim kurumunda çocukların öğrendikleri birbiriyle çelişirse, bu durum çocuğun eğitim kurumlarındaki başarısını etkilemektedir. Bu yüzden, eğitim kurumu, aile kurumuyla çocuğun eğitimi sırasında sürekli iş birliği yapmalıdır (Erden, 2007: 41- 42).

Öğrencilerin okul başarısında ailelerin oynadığı rol oldukça önemlidir. Hatta bazı düşünürlere göre bu rol, diğer bütün etkenlerden daha belirleyici bir konumda bulunmaktadır. Belfield and Levin'in belirttiğine göre (2003: 22) 1964 yılında Amerika'da eğitim alanında, sosyolog James Coleman, sonuçları oldukça tartışılan

Coleman Raporunu kongreye sundu. Burada Coleman, okul başarısını açıklamakta öğrencinin yetiştiği aile ortamından kaynaklanan özelliklerin, okulun kendi durumundan ve özelliklerinden daha çok belirleyici olduğunu ileri sürmektedir. Bu durum, aile faktörünün, okul başarısında temel değişken olarak dikkate alınmasını gerektirmektedir. Özabacı'ya göre (2005), öğrencilerin okul başarısızlığının ifade edilmesinde ev ve aile ortamı ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla bireysel özellikler, arkadaş grubu ve okul ve öğretmen izlemektedir (Aslanargun, 2007: 124).

ÖSYM'nin üniversiteyi kazanan öğrenciler üzerinde yaptığı ve 2005 Mart ayında açıkladığı bir araştırma sonucunda, öğrencilerin üniversiteyi kazanma başarılarında yüzde 95 ile annelerin, yüzde 85 ile babaların eğitim seviyelerinin etkili olduğunu; dershanelerin başarıya etkisinin ise yüzde 75 olduğunu görülmektedir. Yani anne ve babaların çocuklarına olan ilgi ve desteği, dershanelerin de önüne geçmektedir. Bu sonuç ise çocukların okul başarısı üzerindeki ailenin etkisini net bir şekilde ortaya çıkarmaktadır (Acar, 2007, Akt; Coşar, 2012: 34).

2.2.3. Ailelerin Eğitime Katılımının Önemi

Öğrenciler hayatlarının sadece belirli bir kısmını okulda geçirmektedirler. İlkokulda günlük altı saat ders gören bir öğrencinin öğretmeniyle geçirdiği zaman yaklaşık dört saattir. Öğrenci geriye kalan onca zamanını ailesi ve sosyal çevresiyle geçirmektedir. Bundan dolayı eğitim-öğretim uygulamaları sadece okulda geçirilen zamanla sınırlı tutulmamalıdır. Kalıcı, etkili, gelişime yönelik istenilen eğitimi verebilmek için ailelerle iş birliği içinde olunmalı ve velilere gerekli bilgilendirmeler yapılmalıdır (Aydın, 2000: 210).

Artış gösteren aile katılımı, okul reformu stratejileri akımının anahtar unsurudur. 10 yıl önceye kadar, Mükemmel Eğitim Ulusal Komisyonu, aile katılımını okulların gelişimine tavsiye olarak öncelikli sıralarda göstermiştir. Çoğu sivil toplum örgütleri aile katılımını okul başarısında önemli bir unsur olarak ele alırlar. Araştırmacılar ve pedagojik uzmanlar bunun üzerinde dururlar. Akıcı deneyimsel çalışmalar ve yorumlar eğitim sürecindeki aile katılımının önemine sık sık değinirler. Russell'e göre eğitim, otorite ile yönetilecekse bu otoritede anne ve babaların da bulunması gerekmektedir. Çocuğunu en iyi tanıyan onunla en yoğun ilişkide olan kişiler anne babasıdır. Anne-babalar çocuklarının gelişiminde onlara yeni beceriler

kazandırılmasında önemli bir role sahiptirler (Smock ve McCormick, 1995, Akt: Şahan, 2011: 16).

Okulların etkililik göstergelerinden biri, kontrol edebildiği çevrenin genişliğidir. Verilen eğitim yalnızca okulun kendi öğrencilerini değil olabildiğince uzak çevresini de eğitmelidir. Bu şekilde okula gelecek olan öğrencilerin bazı bozuk davranışları daha okula gelmeden önce düzeltilmiş olur. Günümüzde, eğitimsel ve sosyal değişmelerin hızlanması, okul ile ailenin gittikçe daha çok yakınlaşmasını gerektirmektedir. Bu yakınlık çerçevesinde okul, çocuk hakkında bilgileri alır ve böylece çocuğun okul dışı çevresi ve hayatı ile ailenin çocuğa karşı tutum ve davranışlarını öğrenir. Toplanan bu bilgiler, çocuğun gelişmesi için kullanılır. Öğrenmede ne aile okulun ne de okul ailenin yerini alamaz. Bu anlamda ilişkileri geliştirmek için, okul velilere açılmalı okul kayıtları velilerle paylaşılmalıdır. Gerekliğinde velilerin sınıf ortamı, öğretmen, öğrenci, okul hakkındaki görüşleri alınmalıdır (Başar, 1999: 26).

Toplumda en küçük ölçekli yaşam ünitesi olarak kabul ettiğimiz ailenin, fonksiyonlarını icra edememesi ülkeler için ağır sorun Çizelgesunun habercisidir. Sağlıklı aile yapısı yalnız kendi üyeleri için değil, çevresi ve toplumu için de bir denge ve güven unsurudur. Bugün yaşadığımız ağır sorun Çizelgesunun altında sorun çözme kabiliyetini kaybetmekte olan aile gerçeği vardır. Güçlü ve sağlıklı aile demek, varlığı ile gurur duyduğumuz çocuk nüfusun ve genç nesillerin huzur ve güven ortamında yetişmesi demektir. Fonksiyonlarını sürdüren aile, çocuğuna, gencine, kadınına, engellisine, yaşlısına sağlıklı bir ortamı sağlayan ailedir (Gazioğlu, 2012: 4).

Eğitim kurumu yeni bilgilerin üretilmesini, üretilen yeni bilgilerin toplum geneline yayılmasını ve yeni değerlerin geliştirilmesini sağlayarak toplumsal sistemin işleyişine katkıda bulunmaktadır. Toplumların sahip oldukları kültürel birikimin gelecek kuşaklara aktarılması, toplumca istenen davranışların öğrencilere kendi yaşantıları yolu ile kazandırılması, öğrencileri gelecekte toplum içerisinde oynayacakları rollere hazırlama, bireyleri geliştirerek gerçek yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sorunlara daha geniş bakış açılarıyla çözüm getirebilme becerisi kazandırabilme, toplumsal sistemde eğitim kurumları tarafından yerine getirilen sorumluluklardır (Erkılıç, 2008: 44).

Eğitim-öğretim süreci içerisinde öğretmenin öğrenci hakkında gerekli bilgileri alacağı kişilerin başında öğrencinin velisi gelmektedir. Bu nedenle öğretmen veli ile sürekli

iletişim içerisinde olmalı ve onu sürecin bir parçası olarak görmelidir. Veli sadece sorun olduğunda değil, sürecin her aşamasında bilgilendirilmelidir (Çayak, 2013: 10)

Ebeveyn katılımı demek çocuk eğitiminde, hem annenin hem babanın katılımı demektir. Uygulamada, annelerin ve babaların eve ait rolleri, çocukların zihinsel gelişimi ve eğitimi sorumluluğunu da içermesi için genişletilmiştir (Baker ve Stevenson, 1986). Ebeveyn katılımı daha çok annelerin çocuklarının eğitimi destekleme çalışmalarını kapsar. Lareau (1989), çocuğun eğitimsel aktivitelerinin düzenlenmesi ve denetimi konusunda özellikle çocukları okulda zayıf olan annelerin uyanık olması gerektiğini bildirir. Fakat anneler arasında bile aile katılımı konusunda büyük farklılıklar vardır. Örneğin bütün anneler, çocuklarının eğitimi desteklemek için aynı sosyal, ekonomik ve kültürel kaynaklara sahip değildir. Aynı çevre ve yaşam standartlarında değillerdir. Aynı eğitim seviyesine sahip değillerdir. Aynı sosyal ağ, aynı gelir miktarı, iş sahası, aynı pozisyon, aynı aile yapısı ve rolleri, aynı ırk, etnik yapı, aynı fiziksel ve zihinsel sağlık ve yeteneğe sahip değillerdir. (Smith, 1998, Akt: Özkara, 2002: 22).

Başarının oluşumunda çocuğun öğrenmeye güdülenmesinin (motivasyon) çok önemli bir etken olduğunu söylemeden geçemeyiz. Başarı güdüsünün oluşmasında sosyal çevrenin rolü çok büyüktür. Mc Cleland, başarı güdüsünün temelini çocukluk deneyimlerinde gizli olduğunu söylemiştir. Başarı güdüsünün gücü, önce kişinin genel enerji düzeyine bağlıdır. Bu da fiziksel, metabolik ve yapısal etkenlerle ilgili bir durumdur. Bir diğer etken ise kültürel yapı, okul ve aile değerlerinin özellikleridir. Başarıyı oluşturacak olan motivasyonun sağlanması için her türlü çevresel ilişkiye dikkat edilmesi gerekir. Çevreden ve eğitimden kaynaklanan hatalar başarı için gerekli olan öğrenme isteğini ortadan kaldıracaktır. Bu noktada aileye büyük görevler düşmektedir. Çocukların başarısında, beslenme ve fiziksel şartların niteliği de çok önemlidir. Çocukların yaşlarına uygun vitamin ve kalorileri almaları gereklidir. Aynı zamanda bedensel sağlıklarına dikkat edilmelidir. Çocuklarda, çeşitli sebeplere bağlı yorgunluklar, (hastalık, fazla ders çalışma, uykusuzluk, üzüntü ve heyecanlar) başarının düşmesine sebep olabilir. Öğrenme ve öğretme sürecine dâhil edilerek okul başarısını artırmaya yönelik etkenler üzerinde yapılan araştırma ve çalışmalar, okul başarısı üzerinde okul ile ailenin dayanışmasının mutlak manada önemli bir etkisinin olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Çelenk, 2003: 33-39).

2.3. Okul Aile İşbirliği

Bu bölümde okul aile işbirliğinde tarafların sorumluluk ve beklentileri, işbirliğini olumsuz etkileyen etkenler, işbirliğinin sağladığı yararlar ele alınacaktır.

Okul ile aile arasında verimli bir işbirliğini sağlamak için aşağıdaki ilkeler temel olacak niteliktedir. Bu ilkeler Doğan'a (1995: 5-7) göre şunlardır:

1. Çift Yönlü İlişki İçinde Olmak: Okul aile ilişkilerinde ailelere lüzumlu ve yeterli bilgiler vererek ailelerin alaka ve desteği kazanılmalı, bununla birlikte velilerin beklentilerini, istek ve tepkilerini öğrenilme yoluna gidilmelidir. Okul ve aile arasında verimli iletişim yolları ile her iki tarafın birbirini tanıması, etkileşime girmesi sağlanır.

2. Doğru Bilgi Vermek: Hiç şüphesiz okul ile aile arasındaki sağlıklı işbirliği, aileye verilen doğru bilgilere bağlıdır. Ailelerle güvenilir bir iletişim içinde olmak, araştırma ve değerlendirmede mesajların ve planların uygulanmasında doğruluğu prensip haline getirmek okulun başarısını artırır. Velilere olması amaçlanan okul değil, mevcut haldeki okulun durumu anlatılmalı, olması amaçlanan okul için de velilerin desteği talep edilmelidir.

3. İnandırıcı olmak: Bir toplumdaki bireylere iş yaptırmak için üç yöntemin varlığından bahsedilir. Bu yöntemler; zor kullanmak, para harcamak ve inandırmaktır. Okul aile ilişkilerine uyan en doğru yöntemin inandırmak ve ikna etmek olduğu söylenebilir. Okul aile iletişiminde velileri etkilemek ve görüşlerini istenilen şekilde değiştirmenin ikna yoluyla olabileceği şüphesizdir. Okul ile aile arasındaki ilişkilerde kullanılan mesajın inandırıcı olması verilen bilgi ile kazanılan sonucun uyumlu olması koşuluna bağlıdır.

4. Sabırlı Çalışmak: Okul aile işbirliği bir süreçtir. Okul aile ilişkilerinde velilerin öğretmen ve yöneticiye karşı güven, saygı ve sevgi duymaları, sabır, zaman ve bilgi ister. Okul aile ilişkileri planlı ve programlı olmalıdır. Okulun bulunduğu çevrede velilerin tutumu, davranışları, alışkanlıkları ve geleneklerini önceden belirlemek gerekir.

5. Yaygın Sorumluluk: Okul aile ilişkilerinde idareciler, öğretmenler ve veliler kendilerine düşen rolleri yerine getirmekle yükümlüdürler. İdareci ve öğretmenlerin velilere yeterli bilgi vermesi, yakın alaka göstermesi ve hoş karşılaması okul aile ilişkilerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

6. Şeffaflık: Okul ile ilgili bilgiler velilere çekinilmeden, gerçekleri saklamadan verilmelidir. Okulun hedefleri, örgütsel yapısı, gelir kaynakları ve ekonomik durumu, sosyal içerikli etkinlikler şeffaf olarak velilere anlatılmalıdır.

7. Yineleme ve Süreklilik: Okul aile ilişkilerinde velileri etkilemek, verilen mesajları kalıcı hale getirmek için reklam sektöründe olduğu gibi yineleme yönteminin kullanılması etkili olabilir. Okul ve öğrenci ile ilgili mesajlar yinelenirken velileri bıktırmamaya ve düzenli aralıklarla yinelemeye özen gösterilmesi gereklidir.

Okul aile iletişiminin etkiliği, tarafların birbirlerinden haberdar olması ve karşılıklı birbirlerini bilgilendirmelerine bağlıdır. Bu anlamda okul ile aile her zaman birbirine muhtaçtır. Anne baba ve öğretmenler çocuğun faydası doğrultusunda birbirlerini çok yönlü bilgilendirmekle mükelleftirler (Çelik, 2005: 73). Bu sebeplerden ötürü aile çocuğunda gördüğü en ufak bir problemi ve değişimi olduğu gibi öğretmene aktarmalı ve söz konusu problem veya problemlerin ortadan kalkması için gerekli yöntem ve çalışmaları öğretmeniyle işbirliği içinde yapma yollarına gitmelidir. Bu durum tabii ki sınıf öğretmeni için de geçerlidir. Okul ve aile öğrencinin faydasına yönelik çalışmalarını birleştirmek için bir araya geldikleri zaman, bu iki hedefi gerçekleştirme yoluna girmiş olurlar. Bu hedeflerden bir tanesi öğrencinin karakter ve kişiliğinin olumlu yönde gelişmesidir. Diğer hede ise verimli ve sağlıklı bir eğitimin öğrenciye kazandıracakları konusunda hem fikir olmak, etkili ve istenilen eğitim vermek için de işbirliği içinde olmaktır (Sezgin, 1991: 32).

2.3.1 Ailenin Okuldan Beklentileri

Sağlıklı bir okul aile işbirliği için tarafların birbirlerinin beklentilerini karşılama düzeyi önemlidir. Yapılan araştırmalara göre ailenin okuldan beklentilerinden bazıları şunlardır:

- 1-Okul İyi bir eğitim ve öğretimin yanı sıra kültürel etkinliklere de yer vermeli
- 2-Sağlıklı güvenli ve huzurlu bir ortamı olmalı
- 3-Sosyal aktivitelere gerektiğinde yer vermeli
- 4-Öğrencini kendini tanıma ve tanıtmasına fırsat tanımalı
- 5-Kişi hak ve hürriyetlerine saygılı ve adaletli yaklaşımlar sergilemeli
- 6-Teknolojik gelişmeleri takip etmeli ve bunu öğrencilere yansıtmalı

7- Veliler ile sürekli diyalog halinde olmalı

Velileri okula kazandırmak için, zaman koşulu olmaksızın okulu ziyaret edebilmeleri, öğretmen ve idarecilerle uygun şartlarda görüşebilmelerinin sağlanması ve sınıf içi ziyaretlere müsaade edilmesi gerekmektedir. Okul aile işbirliğinin etkili ve kalıcı hale gelebilmesi için okul ile aile arasında karşılıklı güven ortamı oluşturulmalıdır. Öğrencilerin ev yaşantılarıyla ilgili sürekli bilgi alış verişinde bulunulmalı ve öğrencilere uygulanacak davranışlarla ilgili ailelere fikirler sunulmalıdır. Bu konuda yapılacak veli ziyaretleri, bilgilendirme yazıları, öğrencinin başarı durumlarını sözlü ve yazılı yollarla paylaşmak, ortaya çıkması muhtemel veya çıkmış meselelerin halledilmesinde ve akademik başarıya ivme kazandırmasında öğretmene büyük bir ölçüde yardımcı olacaktır. Bununla birlikte öğretmenlerin, öğrencilere uyguladıkları eğitim konusunda düzenli aralıklarla aileleri bilgilendirmeleri okul aile işbirliğine olumlu katkılar sağlayacaktır. Çocuğunun eğitimi ve başarısı için ne yapmasını bilen ailelerin varlığı, eğitimde başarıyı ve huzuru artıracığı gibi öğretmenlerin sorumluluğunu da azalmasına sebep olacaktır. Ancak bu şekilde okul aile arasında çıkan uyuşmazlıklar halledilecek ve öğrencilerin başarısını artırıcı önemli adımlar atılmış olacaktır (Vural, 2004: 156- 158).

2.3.2 Okul Aile İşbirliğini Gerektiren Nedenler

Eğitim yönetimi alanında yapılan araştırmalarla, başarılı öğretmenlerin okul aile ilişkilerine değer veren öğretmenler arasından çıktıkları tespit edilmiştir. Bundan dolayı gelişmiş ülkelerin neredeyse hepsinde okul ve aile işbirliği planlı bir biçimde ele alınmış ve bu konuda öğretmenlere ve ailelere yönelik eğitimler verilmeye başlanmıştır. Bu durumu ülkemiz için dillendirmek ne yakık ki mümkün değildir. Günümüze kadar yapılan çalışmalar kağıt üzerinde birkaç biçimsel çalışmadan öteye gidememiştir. Bu konuda gelişmiş ülkelerin seviyesine ulaşabilmek için aile katılımı ve aile okul işbirliği konusunun çok yönlü araştırmalarla değerlendirilmesi, bu araştırmalardan elde edilecek bulgular doğrultusunda ülke genelinde ve yerel düzeyde aile katılımı projelerinin geliştirilip uygulanması elzemdir (Gümüseli, 2004: 5).

Birçok araştırmacı aileleri okul ile işbirliğine yönlendiren nedenlerini belirlemeye çalışmışlardır. Araştırmalarda ailenin eğitiminin, gelirin, evlilik düzeninin ve aile durumlarının belirteçlerinin yüksek önemini vurgulamışlardır. Bu durum değişkenleri önemli olsa da, anne-babaların katılımda bulunma kararları, katılım şekilleri, seçimleri

veya öğrenci sonuçlarında katılanların etkilerini açıklamaz. Anne-babalar üç ana sebepten dolayı çocukların eğitimine katılırlar: 1- Onların ailesel rolünün kişisel yapısı. 2- Çocuklarının okulda başarılı olmaları için kişisel yeterlilik duygusu. 3- Onların hem çocuklarının, hem de çocuklarının okullarının ihtiyaçlarının ve fırsatlarının özelliklerine reaksiyonları (Henderson, 1988, Akt: Özkara, 2002: 23).

Okul ve aile arasında kurulacak sağlıklı bir işbirliği öğrencinin daha huzurlu ve başarılı olmasına katkı sağlar. Öğrenciye okulun ve ailenin uyguladıkları eğitim yöntem ve tekniklerinin farkının ortadan kalkmasına yardımcı olur. Öğrencilere hem aile içinde hem de okulda daha iyi bir eğitim öğretim ortamı sağlanmış olur. Verimli bir okul aile işbirliği, ailelerin çocuklarıyla daha sağlıklı bir iletişim içinde olmalarını ve çocuklarının karakter gelişimine yardımcı olur. Okul aile işbirliği öğretmen için, eğitim ve öğretim faaliyetlerini daha kolay ve verimli gerçekleştirmesini, öğrenciyi daha kolay tanımasını, var olan problemleri kolay çözebilmesini, ortaya çıkması muhtemel problemlerin ise engellenmesini ve sorumlulukların aileyle paylaşılması kolaylıklarını sağlar. Okul aile işbirliği okul açısından da eğitimin sürekliliğini, okulun hedeflerini daha rahat gerçekleştirebilmesini ve eğitimde fırsat eşitliğini gerçekleştirir. Bununla birlikte okul iklimini ve verilen eğitimin verimliliğini güçlendirir (Oktay, 1999, Akt: Taban, 2010: 22).

Çocuğun başarısı ve katılım arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan bir araştırmada velilerin duyguları ölçülmüştür. Açıkça herkesin bildiği gibi başarı ölçme ölçütü, not veya not ortalamasıdır. Fakat bu bilgiler, aile katılımlarıyla ilişkili olan bilgilere ulaşmada ciddi engelleri karşımıza çıkarır. Çünkü bu konuda veli, kendi beklentilerini dikkate almaz. Örneğin çocuğunun başarısı için "C" notu bir aile için çok kötü tanımlanırken, bir başka aile için yeterlidir. Bazı analizlere göre de okul başarısını daha iyi tahmin etmenin yolu, ailelerin algılarıdır. Tabi ki bunların yanında çocuğun başarı seviyesini ölçmek için, olumlu başarı ölçütleri kullanılsaydı daha başarılı ölçümler olurdu. Başarı testleri önemli bir değişkeni ölçmek içindir. Ve bu ölçütlerle aileler beklentileri ile sonuçları karşılaştırarak başarı ölçütlerini oluştururlar. Ayrıca, bir aile çocuğunun ödevine yardım ederek de, çocuklarının okulda nasıl olduğu hakkında önemli bir bilgiye sahip olur (Greenwood ve Hickman, 1991, Akt: Şahan 2011: 27).

Aile sosyal yaşamın en temel unsurudur. Bireylerin doğduğu, içinde büyüyüp geliştiği ve sosyalleşme serüvenine başladığı en önemli kurumdur. Aile kurumu, informal eğitim sürecinin temel değişkeni olarak sahip olduğu kültürel birikimi, bilgi ve

becerileri, bireylere aktarmaktadır. Çocuğu eğitiminde ailenin yeri çok önemli ve hayati niteliktedir. Öğrencinin ilk ve en önemli eğitim yuvası olan aile kurumunda öğrendikleri, eğitim kurumunda kazandığı bilgi ve becerilerle uyuyor ve tamamlıyorsa, bu durum çocuğun akademik başarısına olumlu katkı sağlar. Aile ile eğitim kurumunda çocukların öğrendikleri birbiriyle farklılık gösterirse, bu durum çocuğun eğitim kurumlarındaki başarısını ve eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bundan dolayı çocukların akademik başarılarının gelişimi için eğitim kurumuyla aile kurumunun işbirliği yapmaları büyük bir önem taşımaktadır (Erkılıç, 2008: 65).

Zorunlu eğitim geçmişe nazaran daha uzun bir zamanı içine almakla birlikte, çocuğun okulda geçirdiği zaman ailesi ve sosyal çevresiyle geçirdiği zamana göre hâlâ çok kısa olmasından dolayı öğretmenlerin eğitim öğretim faaliyetleri aileler tarafından desteklenmeleri elzemdir. Çocuklarına destekleyici bir ortam sağlayan aileler, sosyoekonomik durumları yetersiz olsa bile çocuklarının akademik başarılarına olumlu katkılar sağlayacakları düşünülmektedir. Öğrencilerin akademik başarılarını yükseltmek hem ailelerin hem de okulun ortak meselesidir. Okul ve aileler bu amacı gerçekleştirmeye yönelik programları planlamak ve gerçekleştirmek amacıyla işbirliğine gidebilirler (Tutkun ve Köksal, 2000, Akt: Kolay, 2004: 3).

2.3.3 Okul-Aile-Öğretmen İşbirliğini Olumsuz Etkileyen Etkenler

Okul- aile-öğretmen arasındaki işbirliğini olumsuz etkileyen faktörlerden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Okulun bulunduğu yerin çağın ve teknolojinin imkânlarından yoksun olması.
2. Ailenin gelir, kültür ve eğitim düzeyinin düşüklüğü.
3. Öğretmenlerde bulunan ailelere karşı olumsuz ön yargı.
4. Ailelerde bulunan öğretmenlere ve okula karşı olumsuz ön yargı.
5. Ailenin kendi kültür veya eğitim seviyesinden dolayı, okul ve öğretmenlerle işbirliği yapacak yetenek ve cesaretinin olmadığını düşünmesi.
6. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, aileleri işbirliğine çekmek için yeterli çabayı göstermemeleri ve bu işbirliğinin gerekliliğine inanmamaları.
7. Yapılan veli toplantılarının para toplama aracı olarak görülmesi.

8. Öğretmenlerin buldukları bölgenin kültürüne yabancılığı ve değer vermemesi.

9. Okul-aile-öğretmen arasında bölgede daha önce yaşanmış olumsuzluklar.

Şişman ve Turan da (2004: 209) eserlerinde; velilerin eğitime katılmalarını sınırlayan, okul aile işbirliğinin engellerini; fiziksel uzaklık ile kapalı kapılar ardındaki politika ve uygulamaları, toplumsal engeller (arandığında kendisine ulaşılmayan, kendilerine önem vermeyen, nazik ve saygılı davranmayan eğitim çalışanı), velinin çalışma saatlerinin uygun olmaması, tarafların birbirleri hakkındaki algıları (öğretmen-veli-okul yönetimi), bilgi yetersizliği, yanlış öğretmen tutumları, kültür farklılıkları (dil, giyim, değer), velinin kendi okul hayatında yaşadığı bazı olumsuz yaşantılar, velinin eğitim seviyesi, ailenin gelir düzeyi, zorunlu bağış yapmaya zorlanma, öğrenci hakkında sürekli şikâyet duymak istememeleri, dil farklılıkları, velinin okul çalışmalarına nasıl katılacağını bilmemesi, okullarda sorunlarıyla ilgilenilmemesi ve yetkililerle görüşmemeleri, okulun hedefleri ve çalışmaları hakkında yeterince bilgi verilmemesi şekilde sıralamıştır (Taban, 2010: 25).

Çocuk okula başlamadan önce, büyük ölçüde kişiliği oturmuştur. Bunda da ailenin payı çok fazladır. Her ailenin çocuk üzerindeki etkisinin farklı olması, onun yapısından ve tutumundan kaynaklanmaktadır. Bu konuda ailenin dört temel özelliklerinde söz edilebilir (Ünal ve Ada, 2001: 80) ;

1. Çok sıkı ve düzensiz aile denetimi ve disiplininden gelirler.
2. Aile içi disiplin, saldırganlık ve fiziksel cezalandırmaya yönelik kızgın davranışlar içerir.
3. Aile bireyleri arasında çok az yakın ilişki söz konusudur.
4. Ailelerin çocukları üzerinde çok az etkileri vardır ve diğer öğrencilerin, çocukları üzerindeki negatif etkisine inanırlar.

Yukarıda belirtilen özelliklere sahip ailelerde yetişen çocuklar, sınıf içinde olumsuz davranışlar göstererek öğretmeni ve eğitim ortamını sıkıntıya sokarlar. Çoğu anne-baba kendi bireysel özelliklerinin çocukları üzerindeki etkilerinden habersizdir. Eğer anne-baba çocuğuna sürekli olarak bağırıp onu baskı altında tutuyorsa veya çocuğun üzerine fazla eğiliyorsa ya da aşırı mükemmeliyetçi ise; çocuğun zorlukları çözmek

yerine, onlardan kaçmasına, kendine güven duymamasına neden olabilir (Ünal ve Ada, 2001: 81).

Etkili bir veli katılımının, belirli miktarda maddi kaynağa ihtiyacı vardır. Okulun veli katılım ve desteğini geliştirmek için velilere yönelik eğitim çalışmaları düzenleyebilmesi, sosyal kültürel faaliyetler gerçekleştirebilmesi veya en azından aileler ile düzenli bir iletişim sistemi oluşturabilmesi için maddi kaynaklarının yeterli olması lazımdır. Özel okullar için bu etken engelleyicilik açısından son sıralarda yer almakla birlikte, resmi okullar bakımından önemli etkiye sahiptir. Öğretmen ve idarecilerin velilere karşı davranışlarının tutarsız olması, okula ulaşım güçlüğü olması gibi etkenleri de eklemek mümkündür (Gümüşeli, 2004: 3).

2.3.3.1 Engelleri ortadan kaldırma yolları

Funkhouser ve Gonzales'in 1997 yılında yayınladıkları eserlerinde okul-aile işbirliği engellerini ortadan kaldırmak için belirledikleri öneriler; yapılması gerekenleri özetler biçimdedir :

Velilerle iletişim halinde olmak için veli koordinatörleri tayin edilmeli.

Okul saatleri içinde velilerle iletişim kurabilmek ya da onları evlerinde ziyaret edebilmek için ortam hazırlanmalı.

Mesai saatleri dışında velilerle yaptıkları görüşmeler için öğretmenlere ek ücret ödenmeli.

1. Okul, öğretmenlerin velilerle rahat ve etkili bir iletişim kurabilmesi için telefon ve elektronik posta gibi teknolojik kaynakları temin etmeli.
2. Okul etkinliklerine katılım için zaman kısıtlaması olan velilere onlara uygun olan vakitlerde zaman ayrılmalı.
3. Toplantı ve etkinlikler velilere önceden bildirilmeli.
4. Aynı etkinlik bir seferden fazla gerçekleştirilmeli.
5. Toplantılara katılmayan velilere bilgilendirme yazıları gönderilmeli.
6. Öğretmenleri yanlış anlama ve önyargılardan uzak tutmak için öğretmenlere gerekli eğitim verilmeli.
7. Okullar dil ve kültür farklılıkları olan azınlık ailelere karşı duyarlı olmalı.

8. Velilere çocuklarının aldığı eğitim hakkında bilgilenmeleri için fırsatlar yaratılmalı.
9. Veli katılımını artırmak için yapılan çalışmaları finanse etmek için çevre kuruluşlardan destek alınmalı (Akt: Şaban, 2011: 19)

2.3.4 Okul-Aile-Öğretmen İşbirliğinin Sağladığı Yararlar

Okul aile işbirliği, bu işbirliğinin parçası olan çocuğu, aileyi ve öğretmeni olumlu yönde etkilemektedir. Aileleri okulla işbirliğine giren çocuklar, aileleri işbirliğine girmeyen çocuklara göre daha başarılı olmaktadır. İşbirliğine giren ailelerin, çocuklarına yönelik tutumlarında olumlu yönde değişim gözlenmektedir ve bu ailelerin kendilerine olan güvenleri de artmaktadır. Ayrıca işbirliğine yönelen öğretmenler ailelerden daha fazla destek görmektedir (Sevinç, 2003: 454). Okul aile işbirliği aynı zamanda aileye farklı yararlar da sağlar. Okulun aile ve öğrenciye gösterdiği ilgi öğrenci motivasyonunu artırır. Diğer taraftan okulun yapısını, değerlerini, standartlarını beklentilerini iyi tanıyan, bu konuda bilgi sahibi olan veli çocuğunu daha iyi yönlendirir (Şişman ve Turan, 2004: 210).

Veliler okulda ve sınıflarda zaman harcadığında çocuklarının eğitim sürecini daha iyi anlar ve böylece çocuklarıyla “Günün nasıl geçti?” ya da “Bugün okulda ne yaptın?” gibi soruların dışına çıkarak eğitimleri konusunda daha anlamlı konuşmalar yapar. Okulda çocuğunun öğretmeniyle sık sık görüşmelerde bulunan veliler öğretmenlerin çocuk eğitimi konusundaki bilgilerinden faydalanabilir. Öğretmenler aldıkları eğitim ve sınıf içinde edindikleri tecrübeleri bir araya getirerek her bir öğrenci hakkında yerinde değerlendirmeler yapabilir ve bunu velilerle paylaşabilir. Bazı okullar yabancı dil, bilgisayar, çocuk eğitimi gibi konularda seminerler düzenlemektedir. Okul ile iletişimde bulunan veliler okul sınırları içinde kendilerini rahat hissettikleri için bu gibi etkinliklere katılmaya daha meyillidir (Diffily, 2004; Akt: Şaban, 2011: 14).

2.3.5 Ailenin Öğretmenlerden Beklentileri

Aileler, her şeyden önce çocuklarının okulda her türlü risklerden ve tehditlerden uzak güvenli bir ortamda olmasını ve kaliteli bir eğitim almasını beklenmektedirler. Okul kadrosunun da görevlerini yaparken, velilerin çocuklarını sevdiklerini ve başarılı olmalarını beklediklerini göz önüne alarak çalışması gerekmektedir. Bunun için de okul ve öğretmenlerin, öncelikle velilerle iyi ilişkiler kurması gerekmekte, hatta okula hiç gelmemiş velilerle bile bu iyi ilişkileri sürdürmesi gerekmektedir. Ayrıca okul

çalışanları, velilerin okula gelmelerini ve okulla işbirliği yapmalarını sağlamak için etkili yollar ve yöntemler geliştirmeli, okul-veli işbirliğinin devam etmesi için de velilerle okul arasında olumlu bir hava oluşturulmalıdır. Okul ve ailenin karşılıklı olarak birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını bilmeleri ve belirlemeleri gerekir (Şişman, 2002: 199).

Öğretmenler bir yandan meslekî kültürü ve kişiliği ile diğer yandan da rehberlik etmek suretiyle sınıfta toplanmış öğrenciler arasındaki duygu, düşünce ve davranış ayrılıklarını kaldırmak gibi çok yönlü sorumluluklar yüklenmişlerdir (Demirel, 1999: 188). Öğretmen bu sorumlulukları karşıladığı oranda başarıya ulaşacaktır.

Öğretmenler velilerden, çocuğu okula zamanında gönderme, veli toplantılarına katılma, ev ödevlerine yardım etme, öğretmenlerin tavsiyelerine uymalarını beklerken; veliler, öğrencilerinin başarıları hakkında daha çok bilgilendirilmek, okulda ve sınıfta güler yüzle karşılanmak ve yıl boyunca çocukların okulda başarılı olabilmesi için onlara nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda bilgilendirilmelerini beklemektedirler (Davis, 1991, Akt: Şahan, 2011: 32).

İlkokul birinci sınıfa çocuğunu verecek aileler ilk iş olarak, çocuğun eğitim başarısı ve huzuru için iyi bir okul ve öğretmen seçme ihtiyacında olurlar. İyi bir okulun ailelere göre algısı değişebilir ancak; okulun eve uzaklığı, fiziksel büyüklüğü, kültürel faaliyetleri, eğitim kadrosu, öğrencelerin huzuru, motivasyonu ve başarısı vb. değişkenler “iyi bir okul” algısının başlıca belirleyicileridir. Aileler için okul seçiminden daha önemli bir seçim var ki o da öğretmen seçimidir. Bu seçimde de en önemli belirleyici etkenler öğretmenin kalitesi, motivasyonu ve beklentileri karşılama düzeyidir. Bu yüzden ailelerin beklentilerinin neler olduğunu bilmek; sağlıklı bir okul-aile işbirliği için bize olumlu katkılar sağlayacaktır.

2.3.6 Velinin Hak ve Sorumlulukları

2.3.6.1 Velinin Hakları

1. Çocuğun eğitim durumuyla alakalı bütün konularda bilgilendirilmek.
2. Adaletli ve saygılı bir anlayışla muamele görmek.
3. Çocuğuna okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağından haberdar olmak.

4. Düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmek.
5. Okulun yönetiminde söz sahibi olmak.
6. Çocuğunun okuldaki gelişim süreciyle alakalı olarak düzenli aralıklarla bilgilendirilmek

2.3.6.2 Velinin Sorumlulukları

1. Okulun öğrenciler için tertip edeceği ders dışı faaliyetlerden en az iki tanesinde vazife yapması.
2. Okulun ilan ve yayınlarını takip etmesi, bilgi sahibi olması.
3. Okulun bilgi sağlamak ve toplamak amacıyla gönderdiği her türlü anketi ve formu özenle doldurup istenilen zamanda iade etmesi.
4. Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE) ve Okul Aile Birliği seçimlerine ve toplantılarına katılması.
5. Gerektiğinde öğrenci ödevlerine katkı sağlaması, gerekli açıklamalar yapması, fakat; öğrencinin yapması gereken ödevleri asla yapmaması.
6. Çocuğunun okumaya, araştırma yapmaya gereken zamanı ayırabilmesi için televizyon seyretme ve oyun oynama saatlerini düzenlemesine yardımcı olması.

2.3.7 Okulun Hak ve Sorumlulukları

2.3.7.1 Okulun hakları

1. Destekleyici, güvenli ve etkili bir ortamda görev yapmak.
2. Okulun bulunduğu toplumdan ve sosyal çevreden saygı ve destek görmek.
3. Okulun aldığı bütün kararlara ve okulun kurallarına uyulmasını arzulamak.

2.3.7.2 Okulun Sorumlulukları

1. Öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanım sağlamak.
2. Olumlu bir okul iklimi oluşturmak için gayret göstermek.
3. Okul personeli, veli ve öğrencilerle olan ilişkilerinde tarafsız olmak.

4. Eğitim ve öğretim sürecini okulda yapılan etkinliklerle sınırlamayıp, okul çevresini de sürece dahil etmek.
5. Bütün okul personelinin, öğrenci ve ailelerinin kendi düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri bir ortam oluşturmak.
6. Okulun güvenli ve temiz olması için çalışmak.
7. Öğrenciler için iyi birer rol model olabilmek.
8. Okulun ve öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli kendini geliştirmek.
9. Okulda etkili ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirecek bir ortam oluşturmaya çalışmak.
10. Okul ve sosyal çevre arasındaki ilişkiyi geliştirmek.
11. Öğretmenlerle, öğrencilerle ve aileleriyle tarafları zamanında bilgilendirerek toplantı ve görüşmeler düzenlemek.
12. Gerekli durumları okul personelinin gelişimi adına eğitim seminerleri düzenlemek.
13. Okuldaki tüm personelin istek ve ihtiyaçlarını belirleyip ihtiyaçların karşılanması için çözüm yolları üretmek.
14. Okulun yönetimi ve işleyişi hakkında ilgili tarafları düzenli aralıklarla bilgilendirme yoluna gitmek.
15. Aile ve öğrencilerle ilgili gerekli bilgileri edinmek, değerlendirmeye tabî tutmak, sonuçlarını sadece ilgililerle paylaşıp ve gizliliğini sağlamak.
16. Aile toplantılarının verimli geçebilmesi adına zamanlama ve sıklık konusunda ayarlamalar yapmak.
17. Okulda ve çevresinde şiddet içerikli davranışların olmasına kesinlikle müsaade etmemek.

2.4. İlgili Araştırmalar

Akbulut (2013), “Velilerin Okuldan Beklentileri Tuzla Orhanlı Lisesi Örneği” adlı Yüksek Lisans Tezinde; Genel olarak velilerin beklentilerine bakıldığında öğretmenlerin bilgiye ulaşma yolunu çocuklarına gösterdikleri, öğrenim kadar eğitime de önem vermeleri, demokratik tutum sergilemeleri, farklı öğretim yöntemleri

kullanmaları, güler yüzlü olmaları, farklılıklara saygılı olmaları, ahlak gelişimini önemsemeleri, kuralları önemsemeleri, örnek davranışlar sergilemeleri ve ailelere güler yüzlü davranmalarından memnun oldukları anlaşılmaktadır. Sonuçlarına ulaşmıştır. Akbulut çalışmasında hangi beklentilerin daha öncelikli, hangi beklentilerin ise ikinci planda beklentiler olduklarını araştırmasına konu etmemiştir. İnsanın her durumda olduğu gibi öğretmenden de beklentilerinin çok farklılık göstereceği düşünülmektedir. Bu durumda veli beklentilerinin neler olduğundan çok hangi beklentilerin daha ön planda olması gerektiği bilgisinin daha fazla önem arz ettiği düşünülmektedir.

Karataş (2013), Öğretmen, anne-baba ve öğrenci görüşlerine göre Bilim ve Sanat Merkezlerinin öğrencilerin okuldaki akademik ve sosyal-duygusal gelişmelerine etkisini incelediği yüksek lisans çalışmasında; Velilerin BİLSEM’den genel olarak öğrencilerin akademik başarılarına katkısı bakımından memnun olmadıkları sonucu saptanmıştır. BİLSEM’in öğrencilerin zihinsel gelişimine etkisine dair velilerin görüşleri üst düzeyde olmasa da genel olarak olumlu; velilerin BİLSEM’den öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimine katkısı bakımından memnun oldukları ancak bu memnuniyet düzeylerinin çok üst düzeyde olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Velilerin görüşleri BİLSEM’in öğrencilerin yaratıcılık becerilerinin gelişimine katkısını olumlu bulduklarını ancak bu katkıyı çok da gerekli bulmadıkları yönünde oldukları sonuçlarına ulaşmıştır.

Özdemir (2013), “İlkokul 4. Sınıf Öğrenci, Öğretmen ve Velilerinin İnternet/Bilgisayar Ortamlı Yardımcı Eğitim Malzemeleri (İBOYEM) Hakkındaki Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde; Araştırmaya katılan velilerin İBOYEM’leri çocukları için tercih sebeplerinin başında ders anlatımına yardımcı olması ve konuları görsellerle desteklenmesi gelmektedir. Araştırmaya katılan velilerin hepsi İBOYEM’lerin çocuklarının eğitimleri için gerekli olduğuna inanmaktadırlar. 4. sınıf velilerinin çoğunluğu İBOYEM’lerin çocuklarının akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Herhangi bir nedenden ötürü İBOYEM’leri kullanamayan öğrencilerin velilere imkân sağlandığı zaman İBOYEM’leri kullanmak istediklerini ifade ettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Kaya (2012) “İlköğretim 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyi” adlı Yüksek lisans tezinde; velilerin okuldan beklentilerine ilişkin ilgi ve iletişim boyutu, fiziki mekân boyutu, öğretmen beklentisi

boyutu ile hizmet yeterliliği boyutu puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamıştır. Velilerin okuldan beklentilerinin eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık oluşturmadığını saptamıştır. Velilerin okullardan beklentilerinin fiziki ve hizmet boyutuna ilişkin ortalamaları mesleklerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. İşçi olan velilerin okuldan beklentilerinin diğer meslek alanlarındaki velilerden daha fazla olduğunu göstermekte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Velilerin okullardan beklentilerinin fiziki ve hizmet boyutuna ilişkin ortalamaları mesleklerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. İşçi olan velilerin okuldan beklentilerinin diğer meslek alanlarındaki velilerden daha fazla olduğunu, velilerin okullardan en yüksek beklentisi öğretmenin sahip olduğu bilgiyi öğretme yeterliliği olduğu sonuçlarına ulaşmış, yine velilerin beklentilerinin en yüksek düzeyde karşılandığı madde ise öğretmenin sahip olduğu bilgileri öğretmedeki yeterliliğidir. Bu durumda velilerin en yüksek beklenti içerisine girdiği madde en yüksek düzeyde de karşılanmakta olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Can, Gündüz ve Işık (2012) “Velilerin Eğitim-Öğretim Sürecine Katılımlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi” adlı çalışmalarında ulaştıkları bulgulara göre; Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı, okul-veli işbirliğinin önemli olduğunu ancak velilerin eğitim-öğretim sürecine etkili olarak katılmadıklarını ve gerekli desteği sağlamadıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonucu, velilerin katılımını etkileyen faktörler olarak; bir sorun olduğunda ve maddî destek amacıyla velilerin okula davet edilmeleri, sosyo-ekonomik nedenler, velilerin bilinçsizliği ve ilgisizliği, velilerin fikirlerinin alınmaması, velilerin ve öğretmenlerin daha çok akademik başarıyı önemsemeleri, veli görüşmelerinin planlı/etkili olmayışı, yönetici, öğretmen ve personelin ilgisizliği ile olumsuz tutum ve davranışları, okul-aile birliklerinin etkili çalışmaması, velilere etkili geribildirimler sağlanamaması belirtilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre, velilerin etkin katılımını sağlayabilmek için; okul hakkında planlı toplantılar, ev ziyaretleri, eğitim seminerleri ve sosyal aktiviteler düzenlenmesi, velilere not, pusula, telefon ve e-posta yoluyla ulaşılması, veli görüşme saatleri planlanması, anne-baba eğitimi programları düzenlenerek katılımının özendirilmesi önerilmektedir.

Coşar (2012), “2005 İlköğretim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde; Çocukları 5. sınıfta öğrenim gören öğrenci velileri 2005 öğretim programı uygulamalarına ilişkin olarak yüksek düzeyde olumlu bir görüş sahibidirler.

“Verilen ödevlerde kitap, bilgisayar, internet, ansiklopedi gibi kaynaklara başvurulmasını doğru buluyorum” maddesine yüksek düzeyde olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. “MEB’nin hazırladığı “Öğrenci ve Programı Anlamaya Yardımcı İlköğretim Veli Kılavuzu” nu inceledim” maddesinin en düşük aritmetik ortalamaya sahip madde olduğu anlaşılmakta olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Araştırmacı alt amaçlarında 2005 İlköğretim Programı Uygulamalarına ilişkin veli görüşlerini sadece cinsiyetine, medeni durumuna, ekonomik düzeyine, mezun olduğu eğitim kurumuna, öğrenim gördüğü okul türüne göre...vb değişkenlerine göre durumlarını incelemiş olup veli görüş ve memnuniyet düzeylerinin neler olabileceği ile ilgili detaylı sonuçlara ulaşmadığı düşünülmektedir.

Şahan (2011), “İlköğretim Okullarında Öğrencisi Olan Velilerin Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri” adlı yüksek lisans tezinde; velilerin hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden her zaman beklenti içinde olduklarını tespit etmiştir. Velilerin, öğretmenlerden en son bekledikleri, evlerine ziyarete gelmeleridir sonucuna ulaşmıştır. Velilerin yöneticilerden, öncelikle okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almalarını, öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmalarını beklerken, öğretmenlerden insanlara saygılı olmalarını, adil olmalarını sonucuna ulaşmıştır. Devlet veya özel okullara çocuklarını gönderen velilerin yöneticilerden beklentilerinde, onların yaşlarına, gelirlerine, görüşme sıklığına ve öğrencilerinin okudukları sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit etmiştir. Ancak Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklentilerinde, onların cinsiyetlerine, öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit etmiştir. Cinsiyetlere göre kadınların lehine, öğrenim durumlarına göre ise ilköğretim mezunu velilerin lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlendiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Çetinoğlu (2011), “İlköğretim Öğrenci Vellerinin e-okul Veli Bilgilendirme Sistemine İlişkin Görüşleri ve Memnuniyet Düzeyleri” adlı yüksek lisans çalışmasında; anket ve tutum ölçeğini velilere uygulama aşmasında, birçok velinin araştırma konusunda duyarlı oldukları görülmüştür. Velilerin kendilerini yakından ilgilendiren bir araştırma konusunda ilgili tavır sergilemeleri ve birçok velinin araştırmadan çıkacak sonuçlar hakkında bilgi edinmek istedikleri görülmüştür. Görüşme formunun uygulandığı velilerden %63,78’i, e-okul Veli Bilgilendirme Sistemi hakkında bilgi sahibi olduğunu ve sisteme giriş yaptığını belirtirken, velilerden %36,22’si sistem hakkında bilgisi

olmadığını veya sisteme hiç giriş yapmadığını belirtmiştir. İlkokullarda öğrencisi bulunan veliler e-okul yani ; Veli Bilgilendirme Sistemi'nin içeriği ile tasarımında gördükleri eksik uygulamalar hususunda birçok görüş belirtmişlerdir. Velilerin e-okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nden elde edebilecekleri bilgilerden, sınav tarihi, sınav notları, devamsızlık bilgisi gibi bazı bilgilerin zaman açısından önem arz etmekte olduğu söylenebilir. Bu bilgilerin zamanında sisteme girilmesi hususunda velilerin memnun olup olmadıklarında kararsız oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Taban (2010), Velilerin okul ve çocuklarına ilişkin bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığı yüksek lisans tezinde; Velilerin çocukları hakkında bildikleri, kısmen bildikleri ve hiç bilmedikleri durum ve haberleri sıralamıştır. Bu bilgilerden velilerin bildiklerini şu şekilde açıklamıştır; öğrencinin sınıfını ve şubesini, sosyal çevresinde oyun oynadığı arkadaşlarını, daha önce geçirdiği hastalıklarını, öğretmene karşı olan davranış ve tutumlarını, sınav sonuçlarını, okuldaki devam ve devamsızlık durumlarını, okulun başlangıç ve bitiş saatlerini, okulun açılış ve kapanış tarihlerini, öğrencinin aldığı notların anlamlarını ailelerin büyük bir çoğunluğu tarafından bilinmektedir. Velilerin kısmen bildikleri konuları ise şu şekilde sıralamıştır; öğrencinin sınıfının haftalık ders programını, internetten nasıl kayıt yaptıracağını ve e-okul veli bilgilendirme sistemini kısmen bilmektedirler. Velilerin büyük bir çoğunluğu tarafından bilinmeyen bilgileri ise şu şekilde ifade etmiştir; eğitim öğretim yılı içinde sebep belirtmeksizin öğrenciyi okula göndermeyen aile ile ilgili uygulanacak yaptırımlar ve sağlık kurumlarında okul aracılığıyla nasıl tedavi olunacağı ailelerin yarısından fazlası tarafından bilinmemektedir. Bununla birlikte ailelerin genel olarak kendi çocuklarına ait bilgilerden, diğer bilgi gruplarına oranla daha fazla bilgi sahibi oldukları görülmüştür, sonuçlarına ulaşmıştır

Can (2010), "Velilerin İlköğretimden Beklentileri" isimli yüksek lisans tez çalışmasında velilerin eğitimi önemsediklerini ve ciddiye aldıklarını, eğitim ile ilgili gelişmeleri de yakından takip ettiklerini, velilerin çocuklarının geleceği konusunda kaygılarının olduğunu, velilerin çocuğunun kişilik ve karakter gelişimini önemsedini, kendisiyle barışık hedefleri olan bir çocuk yetiştirmek istediğini ve bu konuda ilköğretimden beklentileri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Veli çocuğunun özgüven ve sorumluluk sahibi, kişiliği ve karakteri olumlu yönde gelişmiş, kaliteli bir lise kazanması için gerekli bilgi donanımına sahip, insanlar arası iletişimde etkin ve sosyalleşmiş, gelecekte iyi bir meslek edinme potansiyelini taşıyan, dini, milli ve

ahlaki duyguları kazanmış, zararlı alışkanlıkları olmayan vb. özelliklere sahip bir birey olarak yetişmesini beklemektedir. Saygı, doğruluk, dürüstlük gibi ahlaki davranışların kazandırılması, verimli ders çalışma alışkanlığının öğrenciye aşılması, kitap okuma bilincinin öğrenciye verilmesi ve okulda deneme sınavları yapılması, rehberlik servisini daha etkin ve etkili olması gibi öne çıkan beklentilerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yüzgeç (2008), Öğrenci Velilerinin Öğretmenlerden ve Yöneticilerden Beklentilerini tespit etmeye çalıştığı araştırmasında; öğrencilerin bulunduğu sınıf, velilerin cinsiyeti, yaşları, öğrenim durumları, gelir durumları, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklıkları değişkenlerinden yararlanılarak bu beklentilerinin farklılaşması incelenmiştir. Yöneticiler ve öğretmenlerden olan beklentileri karşılaştırıldığında yöneticilerden olan beklentilerin, öğretmenlerden olan beklentilerden fazla olduğu 15 ifade varken, velilerin beklentilerinin, öğretmenlerden fazla olduğu 5 ifade vardır. Bu araştırmadan velilerin yöneticilerden olan beklentilerinin daha çok dışa yönelik olduğunu, öğretmenlerden olan beklentilerin ise daha çok içe dönük olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin yöneticilerden en fazla “disiplinli bir okul ortamı sağlamasını beklerim” beklenirken, öğretmenlerden ise “dinleme becerisine sahip olmasını beklerim” beklentisi ön plana çıkmaktadır.

Oğuz (2008), “Öğretmen Aile İşbirliğinin Öğrenci Başarısına Etkisi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır:

1. Anelelerin büyük çoğunluğu ev hanımı 66,5 ve eğitim düzeyi düşük %26,6, İlkokul mezunu.
2. Annelerin eğitim düzeylerinin düşük olması çocukla en çok ilgilenen kişi olarak çocukların okul başarısını olumsuz etkilemektedir.
3. Babaların işlerine daha fazla önem verdikleri ve çocuklarına fazla zaman ayırmadıkları, bu nedenle aile bütünlüğünde bozulma olduğu saptanmıştır.
4. Anne baba ve öğretmen ilişkisinde ailelerin öğretmenlere fazla güvenmedikleri ve veli toplantılarında çocuklarını hep öğretmenlere karşı savunma pozisyonunda oldukları görülmüştür.
5. Ailelerin erkek çocukların sorunlarını daha kolay çözdükleri saptanmıştır.
6. Ailelerin kız çocukları ile geçirdikleri vaktin daha fazla olduğu saptanmıştır.

7. Aileler, kız çocuklarına daha fazla zaman ayırabilmelerine rağmen erkek çocukların sorunlarını daha fazla çözdükleri saptanmıştır. Ailelerin erkek çocuklara daha fazla anlayışlı yaklaştıkları kız çocuklarına karşı daha disiplinli davrandıkları bu davranışında kız çocuklarının ailelerine daha uzak oldukları daha içe kapanık davrandıkları sonuçlarına ulaşmıştır.

Dikbaş (2008), “Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri: Özel Vakıf Okulları Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır:

1. Velilerin çocuklarının okuduğu okulla ilgili beklentileri arasında en yüksek düzeyde görülenler; çocuğun bir üst öğrenime giriş ve meslek seçimi için etkili bir yönlendirme programı uygulaması, çocuğa sorumluluk anlayışı kazandırması ve veli öğretmen toplantılarını düzenli olarak yapmasıdır

2. Velilerin hemen hemen yarısı kendisini çocuğun okul hayatını önemseyen ve bütün etkinliklere katılan bir veli olarak tanımlarken; çocuklarının öğrenim görmekte olduğu okulun veli katılımını, çocuğun eğitimi açısından değerli görüp her fırsatta veli katılımının gerçekleşebilmesi için çaba harcamaktadır şeklinde algılamaktadırlar

Okullar genellikle veli ile iletişimi; okulda toplantılar düzenleyerek ve tiyatro gösterileri, resim sergileri, spor müsabakaları, özel günlerin kutlanması vb. gibi çeşitli etkinlikleri düzenleyerek sağlamaktadır.

3. Devlet okullarında özellikle İstanbul da öğrenci kalabalığından dolayı arzu edilen bu fiziksel imkânlarla ulaşamamaktadır. Bundan dolayı ya sınıflar kalabalık olmakta ya da çiftli öğretime geçilmektedir ki bu durumda öğrenci gün doğmadan sınıfta olmak durumunda kalmaktadır. Bu da öğrenci ve öğretmeni olumsuz etkilemektedir. Kaliteli bir eğitim için öncelikle verilecek eğitime uygun bir fiziksel mekânın oluşması gerekmektedir ki özel okulla bunu sağlamaktadır. Bundan dolayı eğitimlerinin her yönüyle ilgilenilen okullarda çocuğunu okutmak isteyen veliler de özel okullara yönelmektedir.

4. Özel okul velileri özelde çocuklarının genelde ise ülkesinin geleceğini düşünerek çocuğuna yatırım yapmaktadır. Özel okul velisi, eğitime yaptığı katkılar ile devletin yükünün paylaşılmasına katkıda bulunarak insan kaynaklarının geliştirilmesine destek sağlamaktadır.

Özkara (2002), “Özel İlköğretim Okullarının Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyleri (Konya İli Örneği)” adlı araştırmasında velilerin okuldan öne çıkan beklentilerini;

1. Okulun, çocuğa sorumluluk anlayışı kazandırması,
 2. Okulun, çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında veliyi bilgilendirmesi,
 3. Okulun, çocuğun okula uyumu ile ilgili sorunları hakkında veliyi bilgilendirmesi ve veliden yardım istemesi,
 4. Okulun, kahvaltı ve yemek hizmetlerinin dengeli beslenmeye uygun bir şekilde yerine getirmesi,
 5. Okulun, çocuğun akademik başarıları ve başarısızlıkları hakkında veliyi bilgilendirmesi,
 6. Okulun, çocuğun düzenli olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlaması,
- Şeklinde sıralamış, fakat bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmiştir.

Gökçe, (2000) “İlköğretimde Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi” adlı çalışmasında; Okul idarecileri, ailelerin okul faaliyetlerine katılmasını, çocuğuyla ilgilenmesini ve sorumluluklarını yerine getirerek okula destek olmasını beklerlerken; öğrenci velileri de, okul yönetiminin ve öğretmenlerin kendilerine yardımcı olmalarını, kendilerinin okul idaresinde söz sahibi olmalarını, okulda verilen eğitimin kalitesinin artırılmasını ve öğrenci başarısının sağlanmasını beklemektedirler. Öğretmenler, velilerin toplantı ve faaliyetlere katılmasını, okul idaresinin velilerin görüş ve önerilerini dikkate alarak onlara destek olmasını, çocuğun sorunuyla velinin ilgilenmesini isterlerken, veliler ise, öğretmenin etkili iletişim kurabilmesini, öğrencilerini doğru yönlendirmesini, görev sorumluluklarını yerine getirmesini ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını yakından bilerek onlarla ilgilenmesini istemektedirler. Okul Aile Birlikleri mutlaka aktif hale getirilerek, okul aile işbirliğinin sağlanmasında velilere planlama ve organizasyon yapma sorumluluğu verilmelidir. Veliden okula ve okuldan veliye karşılıklı bilgi akışını sağlayan bir işbirliği yapısının oluşturulması ve bunun devamlı hale getirilmesi gerekir. Bunlarla birlikte okullarda işbirliğini sağlayacak zaman ve mekan düzenlemeleri yapılması gereklidir. Ancak böylelikle daha nitelikli bir okul oluşturmak ve işbirliğini geliştirmek mümkün olabilir, sonuçlarına ulaşmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama yöntemi ve araçları, verilerin toplanması ve analizi konularında gerekli açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilkokulda öğrencisi bulunan velilerin, sınıf öğretmenlerinden beklentilerinin neler olduğunu ortaya koymak ve etkili bir eğitim öğretim için çözüm önerileri geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırmada veri toplama amacıyla, nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda araştırmacının kendisi veri toplama aracıdır, elde etmek istediği bilgiler, araştırmacıyla çalışma grubundaki bireyler arasındaki etkileşim süreci içinde toplanır. Araştırmacı ve katılımcı arasındaki bu etkileşim, nicel araştırmalarda olduğundan daha yakın ve kişiseldir. Nitel araştırmalarda ağırlıklı olarak açık uçlu sorular sorulur. Sorular açık uçlu olduğu için katılımcılar detaylı, özenli, uzun cevaplar verebilirler. Araştırmacılar, katılımcının verdiği cevaplara göre sorularını çeşitlendirip analizi yapılabilir. Kısaca nitel araştırmalar; araştırmacıların araştırma problemi ve veri toplama konusunda esnek oldukları, katılımcılarla etkileşime girerek veri topladıkları, toplumsal olguları ve sosyal aktörlerin anlamlı eylemlerini kendi doğal bağlamları içinde ve yaşayanların kendi bakış açılarından inceleyen, inceledikleri konu hakkında ayrıntılı ve derin bir anlayışa ulaşmaya çalışan araştırmalardır (Gönç Şavran, 2012: 73). Katılımcıların görüşme formu sorularını daha samimi cevaplamaları için, öncelikle katılımcılar görüşme formunun önemli olduğu ve soruların sıkıcı olmadığı konusunda ikna edilmiştir. Katılımcının anlamakta zorlandığı sorular açıklanmış, kısa cevapların ardından katılımcıyı sıkmadan ayrıntılı cevap alma yoluna gidilmiştir. Zaten görüşme formu sorularının hepsi açık uçlu olduğundan katılımcılar ayrıntılı, ilgili ve uzun cevaplar verebildikleri gözlemlenmiştir.

Araştırmada veriler birebir görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Nitel yöntemlerden en sık kullanılan görüşme yöntemidir. Görüşme; insanların bakış açılarını, bireyler arası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık, öznel deneyimleri, duygular, değerler ve algıları ortaya koymada kullanılan oldukça güçlü bir yöntemdir. Ayrıca görüşme sürecinin, gözlem ve yazılı dokümanlardan elde edilen verilerle desteklenmesi de araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini arttıran önemli unsurlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 40-41).

Görüşme yönteminde kullanılan iletişim şekilleri ise şu şekilde sıralanmaktadır:

-Yüzyüze görüşme

-Görüntülü ve görüntüsüz telefonla görüşme

-Simgesel görüşme(sağır ve dilsizlerle)

-Bilgisayar tabanlı görüntülü ve sesli görüşme.

Görüşme (interview) tekniğini, bir konu hakkında, ilgili kişi(ler)den sorulacak sorular çerçevesinde bilgi almak olarak tanımlanabilir. Bu tekniğin diğer araştırma teknikleri içerisinde, araştırmacıya ve görüşme yapılan kişiye esneklik, derinlik sağlayan bir gözlem tekniği olduğunu belirtmektedir. Nitel görüşme (qualitative interview), görüşülen kişiye, bir konu hakkında ayrıntılı, nitelikle ilgili sorular sorarak, konu ile ilgili ayrıntılı bilgi almaktır. Bu tip görüşme türüne “derinlemesine görüşme” (mülakat) (depth interview) türü denilmektedir (Aziz, 2008, Akt: Can, 2012: 235). Bu araştırmada görüşme yöntemi iletişim şekillerinden, yüzyüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcının ayrıntılı cevaplar verebileceği açık uçlu sorular sorulmuş, görüşme esnasında ek sorularla katılımcıların derinlemesine cevap vermelerine imkan sağlanmıştır.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; İstanbul Anadolu yakasındaki ilçelerden Üsküdar, Ümraniye, Kadıköy’de bulunan resmi okullarda öğrenim gören öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu Üsküdar ilçesinde; Yavuztürk İlkokulu, Belma Güde İlkokulu, Hilmi Çelikoğlu İlkokulu, Gazi Mustafa Altıntaş İlkokulu, Küplüce İlkokulu, Kadıköy ilçesinde; Göztepe İlkokulu, Halil Türkkkan İlkokulu, Erenköy İlkokulu, Ümraniye ilçesinde; Arif Nihat Asya İlkokulu, Bilge Soyak

İlkokulu, Zübeyde Hanım İlkokulu, Fatih İlkokulu olarak belirlenmiştir. Bu okullarda okuyan öğrencilerin velilerin sayıları aşağıda Çizelge 3.2.1.1’de verilmiştir.

3.2.1 Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Araştırmaya katılan katılımcıların velisi bulunduğu okul, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, çocuk sayısı ve ekonomik durumlarına göre karşılaştırmalar yapılmıştır.

Çizelge 3.1: Araştırmanın Çalışma Grubunu Oluşturan Velilerin Okul ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Okullar	Kadın	Erkek	Toplam
Yavuztürk İlkokulu	2	2	4
Gazi Mustafa Altıntaş İlkokulu	1	2	3
Belma Güde İlkokulu	2	1	3
Hilmi Çelikoğlu İlkokulu	2	0	2
Küplüce İlkokulu	2	1	3
Göztepe İlkokulu	1	2	3
Halil Türkkkan İlkokulu	1	1	2
Erenköy İlkokulu	0	2	2
Arif Nihat Asya İlkokulu	1	0	1
Bilge Soyak İlkokulu	1	1	2
Zübeyde Hanım İlkokulu	1	2	3
Fatih İlkokulu	1	1	2
Toplam	15	15	30

Çizelge 3.1.’de belirtildiği gibi, araştırmanın çalışma grubunu Üsküdar, Kadıköy ve Ümraniye ilçelerinden 12 okul oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 30 katılımcının 15’i kadın, 15’i erkektir.

Çizelge 3.2: Katılımcıların meslek durumlarına göre dağılımları

MESLEKLER	Sayısı
Servis Elemanı	2
Öğretmen	4
İş Yeri Sahibi	3
Yönetici	1
Güvenlik	1
İtfaiye Memuru	1
Hizmetli	1
Tıbbi Sekreter	1
Elektrik Teknisyeni	1
Moda Tasarımcısı	1
Tekniker	1
Halkla İlişkiler Uzmanı	1
Ev Hanımı	9
Yemekhane Çalışanı	1
Tamirci	1
Toplam	30

Çizelge 3.2 incelendiğinde katılımcıların mesleklerine göre dağılımı çok çeşitlilik göstermektedir. Sadece elverişli örneklem seçildiğinden dolayı katılımcı ev hanımı sayısı; 9, katılımcı öğretmen sayısı; 4'tür. Ev hanımı ve öğretmen katılımcı sayısı diğer mesleklerden biraz daha fazladır. Ev hanımlarının soruları daha dikkatli cevapladıkları gözlemlenirken, öğretmenlerin ise kısa, net ve akademik cevaplar verdiği gözlemlenmiştir. Toplamda 15 meslek grubunun var olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.3: Katılımcıların yaş durumlarına göre dağılımları

YAŞ	Sayısı
27	1
28	1
29	1
31	2
32	3
33	4
34	1
35	2
36	1
37	5
38	3
39	2
40	2
41	1
45	1
TOPLAM	30
Yaş Ortalaması	35,23

Çizelge 3.3.'e bakıldığında katılımcıların yaş durumlarının 27 ile 45 yaş arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların genelinin 30 ile 40 yaşları arasında olduğu görülmüş ve yaş ortalamasının 35,23 olduğu saptanmıştır. Verilen cevaplarda yaş durumuna göre farklılık gözlenmemiştir.

Çizelge 3.4: Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımları

EĞİTİM DÜZEYİ	Sayısı
İlkokul	10
Ortaokul	3
Lise	8
Önlisans	1
Lisans	6
Yüksek Lisans	2
TOPLAM	30

Çizelge 3.4 incelendiğinde, görüşme yapılan katılımcılardan; 10 tanesinin İlkokul, 3 tanesinin Ortaokul, 8 tanesinin Lise, 1 tanesinin Önlisans, 6 tanesinin Lisans ve 2 tanesinin Yüksek Lisans mezunu oldukları görülmektedir. İlkokul ve lise mezunlarının yoğunlukta olduğu görülmektedir. En az eğitim durumunun, önlisans ve yüksek lisans olduğu görülmektedir.

İlkokul mezunu bazı velilerin soruları cevaplamakta zorlandığı gözlemlense de bazı ilkokul mezunlarının istenilen seviyede cevaplar verdiği görülmüştür. Lise mezunları, ilkokul ve ortaokul mezunlarına göre soruları daha rahat cevaplamıştır. Lisans mezunlarından dört tanesi öğretmendir. Yüksek lisans ve lisans mezunları soruları cevaplarırken akademik dili daha çok kullanmışlardır.

Çizelge 3.5: Katılımcıların cinsiyet durumlarına göre dağılımları

CİNSİYET	Sayısı
Erkek	15
Kadın	15
TOPLAM	30

Çizelge 3.5.'e bakıldığında araştırmaya katılan 30 katılımcının 15'inin erkek, 15'inin kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyet durumlarının eş oranlı dağılmasına göre seçim yapılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kadın

katılımcıların, erkek katılımcılara oranla görüşme sorularını cevaplama konusunda daha istekli davrandıkları daha net ve ayrıntılı cevap verdikleri görülmüştür.

Çizelge 3.6: Katılımcıların ekonomik durumlarına göre dağılımları

EKONOMİK DURUM	Sayısı
500 - 1000	4
1000 -2000	15
2000 +	11
TOPLAM	30

Çizelge 3.6'ya bakıldığında 4 katılımcının 500-1000, 15 katılımcının 1000-2000 ve 11 katılımcının 2000 üstü aylık gelire sahip oldukları görülmektedir. 3 ekonomik durum içinde yoğunluğun 1000-2000 tl aylık gelir durumu grubunda olduğu görülmüştür. Katılımcıların ekonomik durumu genel olarak 1000-2000 TL ve 2000 üstü şeklindedir. Ekonomik durumu 500-1000 TL arasında ise sadece 4 katılımcı vardır. Verilen cevaplar velilerin ekonomik durumlarına göre değişiklik göstermemektedir.

Çizelge 3.7: Katılımcıların çocuk sayısı durumlarına göre dağılımları

Çocuk Sayısı	Sayısı
1 çocuk	5
2 çocuk	17
3 çocuk	6
4 çocuk	2

Çizelge 3.7. incelendiğinde 1 çocuklu 5 veli, 2 çocuklu 17 veli, 3 çocuklu 6 veli, 4 çocuklu 2 veli olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalaması 35.23 olduğu için çocuk sayıları da genelde 2 olarak ortaya çıkmıştır. 1 çocuğu olan velilerin, çocuklarına daha fazla özen gösterdikleri, araştırma sorularına daha dikkatli ve mantıklı cevaplar vermeye çalıştıkları gözlemlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla görüşme formu soruları oluşturulmuştur. Görüşme formu için oluşturulan 42 soru, uzman görüşüyle 16 soruya indirilmiştir. 16 soruluk görüşme formu yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak denemelik seçilen 12 katılımcıya uygulanmıştır. Denemelik görüşme uygulandıktan sonra, birbirine yakın cevaplı sorular, katılımcıların anlamakta ve cevaplamakta zorlandığı sorular, doğru ve kesin cevabın katılımcılar tarafından bilinmesinin zor olduğu sorular, alt amaçlara uygun cevaplar alınamayacak sorular, uzman görüşlerinden faydalanılarak çıkarılmış, değiştirilmiş veya birleştirilmiştir. Sonuç olarak; 10 soruluk görüşme formu soruları oluşturulmuştur. 10 soruluk görüşme formu sorularına yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ocuk sayısı, ekonomik durum, meslek değişkenleri eklenmiş ve 40 katılımcıya uygulanarak, istendik cevap verebilen 30 katılımcının görüşme formu araştırmaya dahil edilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış görüşme tekniğinden biraz daha esnektir. Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir. Eğer kişi görüşme esnasında belli soruların yanıtlarını başka soruların içerisinde yanıtlamış ise araştırmacı bu soruları sormayabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sahip olduğu belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik nedeniyle eğitimbilim araştırmalarına daha uygun bir teknik görünümü vermektedir (Türnüklü, 2000: 547). Bu araştırmada da görüşme esnasında verilen cevaplara göre görüşme formuna ek soru eklenmiştir. Katılımcıların soruları tam anlayamadığı durumlarda, zihinden ek sorularla katılımcının soruları anlaması sağlanmıştır. Katılımcı soruyu cevaplariken başka bir sorunun cevabını verdiği durumlarda ise katılımcıya cevapladığı soru tekrar yöneltilmemiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sağlamasıdır (Yıldırım ve şimşek, 2004: 283).

Görüşme formu hazırlanırken dikkate alınması gereken ilkeler şöyle sıralanabilir: önceden hazırlanan konu veya konulara sadık kalınarak hazırlanan soruların rahatlıkla anlaşılabilir olarak yazılması, odak sorulara yer verilmesi, açık uçlu ve yönlendirmeden kaçınılacak sorular sorulması, farklı türden, alternatifli olan sorular bulundurulması, soruların belirli bir biçimsel mantık ile düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 128). Görüşme formu sorularının bu amaca uygun olabilmesi için açık ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Denemelik görüşme formu sorularına verilen cevaplar analiz edilerek; uzman görüşüyle birlikte aynı cevaplı sorular anketten çıkarılmış ve bir soruda istenilen cevabı veremeyen katılımcıdan istenilen cevabı alabilmek için alternatif sorular eklenmiştir.

Özetle; yapılacak olan nitel çalışmada birden fazla araştırmacı ve uzman ile konunun mütalaasının yapılması, ulaşılabilecek kadar fazla kaynak ve görüşe başvurulması, çalışma grubunun yeterince büyük olması, verilerin zarar görmeyecek şekilde saklanması, araştırmacının ve çalışılacak ortamın konumunun belirtilmesi ile tarafsızlık ilkesine uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 274).

3.4. Veri Toplama Aracının Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları

Geçerlik, ulaşılan yargının ve bilginin doğruluğu ve gerçekliği anlamına gelmektedir (Kvale, 1989). Araştırmacının örneklemden elde ettiği verileri analiz edip ulaştığı sonuçların ve bu sonuçlara ulaşma sürecinde göstermiş olduğu etkinliklerin doğruluğu ve dürüstlüğü de oldukça önemli bir geçerlik sorunudur. Doğru bilgi nesnel dünya ile ilintili olmalıdır. Bu nedenle görüşme tekniği ile elde edilen verilerin toplanmasında, bunların kategorilere kodlanmasında, analiz edilmesinde ve en son olarak da sunumunda kullanılan stratejilerin güvenilirliğinin ve kabul edilebilirliğinin sürekli olarak kontrol edilmesi olarak tanımlamaktadır. Bu süreçte sunulan bilgilerin ve ulaşılan yorumların güvenilirliği ve kabul edilebilirliği önemli bir geçerlik sorunudur (Türnüklü, 2000: 552). Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla tüm görüşmeler tarafımdan birebir görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler eğitim durumu, cinsiyet, yaş, öğrencinin bulunduğu okul gibi değişkenlere göre kategorize edilmiş ve cevaplar karşılaştırılmıştır. Değişkenlere göre oluşan farklılıklara sonuç ve tartışma bölümünde değinilmiştir.

Görüşme süreci de geçerliği etkileyen önemli bir etkidir. Görüşmenin kalitesi kişinin sunmuş olduğu yanıtların doğruluğunu ve güvenilirliğini etkilemektedir (Kvale, 1995). Görüşmeye başlamadan önce görülecek kişiyle kendisine ait doğru ve gerçek bilgileri katışıksız olarak vermesini sağlayacak güven ilişkisine girilmelidir (Bassey, 1999). Ters durumda, elde edilen bilgilerin kişinin sunmuş olduğu doğru bilgilerin mi yoksa araştırmacıyı yönlendirmek için söylenmiş olduğu şeyler mi olduğunu anlamak güçleşebilir (Türnüklü, 2000: 552). Doğru bilgilere ulaşabilmek için birebir tanınan ve güvenilen kişilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme gerçekleşmeden önce katılımcının hazırbulunuşluk seviyesi gözlemlenmiş, uygun zaman ve mekanda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bazı katılımcılar, benim veya öğretmen arkadaşımın velisi olduğu için yanlı cevaplar verebileceği göz önünde bulundurularak, araştırmaya dahil edilmemiş ve kendi görev yaptığım okuldaki velilerle yalnızca 2 görüşme gerçekleştirilmiş diğer görüşmeler, farklı okuldan velilerle gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırmalarda doğruluğun, geçerliğin ve güvenilirliğin değerlendirilmesi farklıdır. Sosyal bilimlerde etkili olan değişken sayısı doğa bilimlerine oranla fazla olduğundan bir olgunun tekrarında aynı sonuçları verme olasılığı daha düşüktür. Nitel araştırmada güvenilirlik için önemli olan verilerin doğru bir şekilde toplanmış olmasıdır. Veri toplama sürecinde kullanılan tüm belgelerin ve kayıtların saklanması ve gerekirse katılımcılara kontrol ettirilmesi ve sürecin ayrıntılı olarak açıklanması doğruluk ve güvenilirlik için çözüm olabilir. Geçerlik için ise bağımsız ve iyi eğitilmiş gözlemcilerden yararlanılmakta ve gözlemcilerin arasındaki uzlaşma miktarına bakılmaktadır (Şimşek, 2012: 129). Veri toplama sürecindeki tüm belgeler tarafımdan hala saklanmakta, ihtiyaç hissedildiğinde veriler tekrar incelenmektedir. Geçerlik içinse görüşme için seçilen velilerin eğitim durumlarının eş oranlı dağılmasına özen gösterilmiştir. Görüşme sorularımı anlayıp, doğru ve güvenilir cevap verebilecek velilerle araştırma gerçekleştirilmiştir. Sorularıma düzgün cevap vermeyen, hızlı ve dikkatsiz cevap veren katılımcıların formları ise araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Görüşme tekniğinin kullanıldığı çalışmalarda gerçek çalışmaya başlamadan önce görüşme protokolünün ve görüşmecinin pilot çalışmaya tabi tutulması gerekmektedir (Silverman, 1993:148). Görüşme protokolünde yer alan sorular genelde araştırmacının zihninde belirli anlamları içerdiği için bazen araştırmacının dışındaki diğer kişiler tarafından aynı sorular farklı anlaşılabilir. Bu durum farklı yanıtlara yol açabilir. Bu nedenle gerçek çalışmadan önce yapılacak pilot çalışma hem görüşme protokolü hem

de araştırmacının standardizasyonu açısından önem taşımaktadır. Yapılan alışma ile hem görüşme protokolünde, hem de grüşmecide farklı zamanlarda yapılacak görüşmelerde tutarlılık sağlanacaktır (Türnüklü, 2000: 550). Görüşme formu sorularının farklı anlaşılmasının önüne geçebilmek için aynı kişilerle farklı anlarda görüşme gerçekleştirmiş, denemelik görüşme yapılan katılımcılara asıl görüşme formu soruları da sorulmuş, ardından katılımcını denemelik sorulara verilen cevaplarıyla asıl sorulara verilen cevapları karşılaştırmaya tabi tutulmuş ve verilen cevapların tutarlılığı ölçülmüştür.

Yine Türnüklü'ye (2000: 550) göre; görüşme yapılan her bir kişiye aynı sorular aynı sözcüklerle ve aynı biemle sorulmadığı takdirde, farklı kişiler aynı soruyu farklı anlayıp kendi özgün anlamlandırmalarına göre yanıtlayabilirler. Görüşmecinin soru soruş biçimi görüşme yapılan kişiyi doğrudan etkilediği için görüşmeci ya da görüşmeciler araştırmaya dahil edilen her kişiyeye aynı soruyu aynı sözcüklerle ve aynı biçimle sormalıdır. Araştırmada soruların bütün katılımcılar tarafından, doğru şekilde anlaşılmasını sağlamak için görüşme soruları katılımcılara aynı biçimde sorulmuştur.

Nicel araştırmalarda yer alan geçerlilik ve güvenirlik testlerinin, nitel araştırmalarda yerine geçebilecek kavramlardan olan aktarılabirlik koşulunun yerine getirilebilmesi için araştırmacının aşağıdaki bilgileri sunması gerekir (Shenton, 2004:70, Akt: Gn şavran, 2012: 76):

1. Araştırmada hangi kurumlar yer alıyor?
2. Çalışma grubu birimleri hangi lte göre seçildi, çalışma grubu seçilirken uyulan kısıtlamalar nelerdi?
3. Veriler kaç kişiden toplandı?
4. Veriler hangi yollarla toplandı?
5. Kullanılan her veri toplama aracı ne kadar süre kullanıldı? (kaç gözlem yapıldığı, her gözlemin ne kadar sürdüğü gibi)
6. Veriler toplam olarak ne kadar sürede toplandı?

Araştırmam için bu sorulara verilecek cevaplar sırayla şu şekildedir:

1. Araştırmada Üsküdar, Ümraniye ve Kadıköy ilçelerinden bazı devlet ilkokulları yer alıyor. Araştırmada yer alan kurumlar katılımcı sayıları ile birlikte "Katılımcılara ait demografik bilgiler" başlığında ayrıntılı olarak verilmiştir.

2. Çalışma grubunu seçerken doğru ve istendik cevap verebilecek kişiler, araştırma sorularını cevaplamaya bana zaman ayırabilecek kişiler seçilmeye çalışılmıştır. Daha kolay ulaşabilmek için kendi okulum olan Yavuztürk İlkokulu'ndan veliler seçilmiş, fakat yanlı cevap verebileceği endişesiyle kendi velilerimden sadece 2 veliyle görüşme yapılmıştır. Bunun yanında öğretmen arkadaşlarımdan çocuğu ilkokulda olanlarla ve başka okulda çalışan öğretmen arkadaşlarımdan velileriyle görüşme gerçekleştirilmiştir. Akrabalık, komşuluk ve ticaret ilişkilerimden dolayı samimiyetine inandığım ilkokul velileri de çalışma grubunu seçmem de etkili olmuştur.

3. Veriler denemelik uygulamada 12 kişiden, asıl uygulamada ise 30 kişiden toplanmıştır.

4. Tüm veriler birebir görüşme yapılarak ve not alınarak toplandı. Görüşmenin yapılacağı ortamların sakin olmasına özen gösterilmiştir.

5. Pilot uygulamada soru çokluğu ve ilk defa görüşme yapıyor olmamdan dolayı bir görüşme 50-60 dakika sürebilmekteydi. Asıl uygulamada ise bir katılımcıdan görüşme sorularına cevap almam 30 ile 40 dakika arasında değişmiştir.

6. Pilot uygulamada veriler bir ayda, asıl uygulama da ise yedi haftada toplanmıştır.

3.5. Veri toplama süreci

Pilot uygulama amacıyla oluşturulan 16 soruluk görüşme formu, amaçlı örneklem (elverişli çalışma grubu) yöntemiyle seçilmiş 12 veliye uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan denemelik görüşme soruları aşağıdaki gibidir:

1. İyi bir öğretmende bulunması gereken özellikler nelerdir?
2. Siz bir öğretmen olsaydınız velilerinizle diyalogunuz nasıl olurdu?
3. Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi önemlidir, neden?
4. Öğretmeninizle, çocuğunuzun okuldaki ve evdeki durumları hakkında neleri paylaşabiliyorsunuz?
5. Çocuğunuzun okuldaki ve evdeki durumları hakkında hangi değerlendirmelerde bulunabiliyorsunuz?
6. Sınıf öğretmenlerinden hangi alanlarda, nasıl bir rol model olmalarını beklersiniz?

7. Sınıf öğretmenlerinin beklentilerinize uygun davranış sergileyebilmeleri için önerileriniz nelerdir?
8. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından beklentileriniz nelerdir?
9. Çocuğunuzun eğitimi ve akademik başarısı konusunda öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir?
10. Sınıf öğretmenlerinizden öğrencilere yaklaşımları konusunda beklentileriniz nelerdir?
11. Sınıf öğretmenlerinden, sınıf yönetimine yönelik olarak beklentileriniz nelerdir?
12. Sınıf öğretmenlerinin sizlerle görüşmelerinin sıklığı ve zamanı konusunda beklentileriniz nelerdir?
13. Öğretmenin cinsiyeti, yaşı, fiziki özellikleri, ırkı, memleketi gibi özellikleri mesleğin yerine getirilmesinde ve velilerle ilişki bakımından hangi etkilere neden olmaktadır?
14. Öğretmeninizin mesleğini severek yaptığının belirtileri nelerdir?
15. Öğretmeniniz okul dışındaki zamanını nasıl geçiriyor ve eğitime, kendini geliştirmeye ne kadar zaman ayırabiliyor? Bu konudaki gözlemleriniz nelerdir?
16. Öğretmeniniz sizleri eğitim konusunda motive etmek için neler yapmaktadır?

Araştırmaya katılan velilerin denemelik forma vermiş olduğu cevaplar içerik analizine tabi tutulduktan sonra;

1. Birbirine yakın cevaplı sorular,
2. Velilerin anlamakta ve cevaplamakta zorlandığı sorular
3. Doğru ve kesin cevabın veliler tarafından bilinmesinin zor olduğu sorular,
4. Alt amaçlara uygun cevaplar alınamayacak sorular,

Uzman görüşleri alınarak, konu alanı uzmanı tavsiyesiyle çıkarılmış, değiştirilmiş veya birleştirilmiştir. Sonuç olarak; 10 soruluk görüşme formu soruları oluşturulmuştur. 10 soruluk görüşme formu sorularına yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çocuk sayısı, ekonomik durum, meslek değişkenleri eklenmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Bu araştırmada velilerin öğretmenlerden beklentileri ile ilgili görüşlerinin analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Strauss ve Corbin'e (1990) göre nitel veriler betimsel ve içerik analizi olmak üzere iki şekilde analiz edilebilir. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Cohen, Manion ve Morrison (2007)'a göre içerik analizi, eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak da tanımlanmaktadır. Sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan içerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla kitap, kitap bölümü, mektup, tarihsel dokümanlar, gazete başlıkları ve yazıları gibi bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 251).

Kategorilere ayırma konusunda örnek olarak şu yol izlenmiştir; velilerle öğretmenler arasındaki paylaşımlar, çocuğun evdeki durumuyla ilgili paylaşımlar ve okuldaki durumuyla ilgili paylaşımlar olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmış. Sonrasında yapılan paylaşımlar sıklık ve azlık durumuna göre kategorize edilip Çizelgelaştırılarak okuyucuya okuma ve sonucu toplu görme kolaylığı sağlanmıştır.

Araştırma, pilot görüşme sonucunda yeniden oluşturulan 10 soruluk görüşme soruları amaçlı örneklem yoluyla seçilmiş, 30 veliyle birebir görüşme yoluyla yapılmıştır. Görüşmeler katılımcının isteğine göre; velilerin evlerinde, öğretmen odasında, özel iş yerlerinde ve dikkatlerini dağıtmayacak ortamlarda yapılmasına özen gösterilmiştir. Sorulara objektif cevap vereceği düşünölen velilerin seçilmesine özen gösterilmiştir. Sorulara özensiz ve tutarsız cevap veren katılımcıların görüşme formları, araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Görüşme tekniği kullanılarak elde edilen sözel veriler genellikle yüzlerce sayfa bazen de binlerce sayfa olabilmektedir. Yüzlerce sayfalık ham verinin önemli bölümlerinin seçimi, belirli noktalarda odaklaşma, basitleştirme, özeti alma ve dönüştürme süreci olarak belirtilmektedir. Bu işlem, analizin en önemli basamaklarından dır. Bu süreçte ham veriler sıraya konur, gereksiz yerler atılır, organize edilir ve önemli yerler ortaya

ıkarılır. Tüm bu işlemlerin yapılması için yüzlerce sayfalık ham verinin belirli kategorilere göre kodlanması gerekmektedir. Bu kategoriler çerçevesinde veriler kodlanarak önemli kısımları alınır, diğer kısımları işlem dışı bırakılır. Verilerin kodlanarak azaltılması için öncelikle kategorilerin oluşturulması gerekmektedir (Türnüklü, 2000: 555). Hem denemelik hem asıl görüşme sonucunda elde edilen bulgular, sık verilen cevaplar bulunup belirli başlıklarda toplanıp kategorize edilmiştir. Araştırmaya yararlı olabilecek konular üzerinde odaklanılmış ve basitleştirilerek kullanılabilir hale getirilmiştir. Böylece verilen cevapların daha iyi anlaşılması ve kolay analiz edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Elde edilen ham verilerin belirli kategorilere göre düzenlendikten sonra araştırmanın soruları ve amaçları çerçevesinde okuyuculara sunulmuştur. Bu çerçevede cümle olduğu gibi, doğrudan kısa alıntı, yapılandırılmış zet ve seçilmiş kelimelerle okuyuculara iletmeye çalışılmıştır. Böylece araştırma soruları ve alt amaçlarının özümlenmesi sürecinde oluşturulacak kavram, tema, yargı ve sonuçların dayanağı olan veriler hazırlanmıştır.

Görüşme formu soruları genelde sırayla bazen de katılımcının durumuna göre karışık olarak katılımcılara yöneltilmiştir. Alınan cevaplar değiştirilmeden tarafımdan not edilmek suretiyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler profesyonel bir Şekilde, sohbet havasında geçmesine zen gösterilmiştir. Görüşme formundaki soruların dışında özel sorular da sorularak katılımcıların dikkati görüşmeye çekilmeye çalışılmıştır. Velilerin sorulara cevap verdikleri anlardaki ruh halleri de gözlemlenmeye çalışılmıştır. Katılımcılar tarafından anlaşılamayan sorulara gerekli açıklamalar yapılmıştır. ocuğu başarılı veya öğretmenle kişisel ilişkileri iyi olan velilerin sorulara daha istekli cevap verdikleri gözlemlenmiştir.

4.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde çalışmanın alt problemlerine yönelik olarak İlkokulda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklentilerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Katılımcılara ait görüşler alıntı yapılırken, katılımcılar kısaca kodlanarak belirtilmiştir. Görüşme formu sorularına 16 kadın, 16 erkek veliden cevaplar alınmıştır. Kodlama yapılırken de, E.1, 33 veya K.2, 37 şeklinde kısaltmalar yapılmıştır. E.1; 1. Erkek katılımcı, K.2; 2. kadın katılımcı anlamına gelmektedir. Virgülden sonraki sayılar ise katılımcıların yaşını belirtmektedir.

4.1. “İyi bir öğretmende bulunması gereken özellikler nelerdir?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp Çizelge 4.1.1 de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.1: Öğretmende Bulunması Gereken Özellikler

Öğretmende Bulunması Gereken Özellikler	Veli Sayısı
Alanına hâkim	6
Adaletli	3
Ahlaklı, erdemli, karakterli, güvenilir	6
Çocuklarla iletişimi güzel, onları anlayan, ilgili	16
Disiplinli, kuralcı	7
Verimli, iyi eğiten, çalışkan, hitabeti iyi	13
Güler yüzlü	4
Anlayışlı, hoşgörülü, sabırlı	11
İyi bir model olması	1
Planlı çalışma alışkanlığı kazandırması	1
Çocuk sevgisi	6
Meslek sevgisi	7
Yenilikleri takip eden, çağdaş	5

Çizelge 4.1 incelendiğinde “İyi bir öğretmende bulunması gereken özellikler nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Alanına hâkim” cevabını; 6 kişi (E.1, 33, K.2, 37, E.9, 39, E.12, 31, K.12, 37),

“Adaletli” cevabını 3 kişi (E.1, 33, E.11, 42, E.15, 36),

“Ahlaklı, erdemli, karakterli, güvenilir” cevabını 6 kişi (K2, E.7, 32, K.10, 33, K.14, 31, E.15, 36, K.15, 27),

“Çocuklarla iletişimi güzel, onları anlayan, ilgili” cevabını veren 16 kişi (K2, E.3, 38, E.4, 32, K.3, 37, K.4, 29, E.8, 39, E.9, 39, K.6, 33, K.7, 40, E.11, 42, E.12, 31, K.12, 37, E.13, 34, K.13, 28, E.14, 35, K.15, 27),

“Disiplinli, kuralcı” cevabını 7 kişi (K.1, 40, K.5, 33, K.6, 33, K.7, 40, K.9, 41, K.10, 33, K.12, 37),

“Verimli, iyi eğiten, çalışkan, hitabeti iyi” cevabını 13 kişi (K2, K.1, 40, E.3, 38, E.5, 45, E.6, 35, K.3, 37, K.4, 29, K.5, 33, K.7, 40, K.8, 38, E.12, 31, K.14, 31, E.15, 36),

“Güler yüzlü” cevabını 4 kişi (E.4, 32, K.5, 33, K.6, 33, K.7, 40),

“Anlayışlı, hoşgörülü, sabırlı” cevabını 11 kişi (E.1, 33, E.4, 32, K.2, 37, K.4, 29, E.10, 38, K.6, 33, E.11, 42, K.9, 41, K.11, 32, E.12, 31, 26),

“İyi bir model olması” cevabını 1 kişi (E.5, 45),

“Planlı çalışma alışkanlığı kazandırması” cevabını 1 kişi (E.5, 45),

“Yenilikleri takip eden, çağdaş” cevabını 5 kişi (E.6, 35, K.2, 37, E.8, 39, K.9, 41, E.14, 35),

“Çocuk sevgisi” cevabını 6 kişi (E.6, 35, E.7, 32, K.2, 37, E.10, 38, E.11, 42, K.10, 33),

“Meslek sevgisi” cevabını 7 kişi (K.2, 37, K.5, 33, K.8, 38, K.9, 41, K.10, 33, K.12, 37, E.14, 35) vermiştir.

Velilerin verdiği tüm cevaplara bakılarak sınıflandırıldığında 16 velinin “Çocuklarla iletişimi güzel, onları anlayan, ilgili” cevabını verdiği, 13 velinin ise “Verimli, iyi eğiten, çalışkan, hitabeti iyi” cevabını verdiği görülmüştür. Yine 11 velinin “Anlayışlı, hoşgörülü, sabırlı” cevabını verdiği görülmüştür. Buradan velilerin iyi bir öğretmende en çok görmek istediği özellik olarak; öğretmenlerin öğrencilerle iletişiminin iyi ve onları anlayan, anlayışlı, sabırlı olması özelliklerinin yanında eğitimci özelliğinin de iyi olmasını beklemektedirler. Bu konuda velilerin verdiği şu cevaplar bu görüşü destekler niteliktedir:

Mesleki açıdan kendini geliştirmiş ve donanımlı olmalı. Anlayışlı, dikkatli ve ilgili olmalı. Çocukları hayatta karşılaştığı sorunlar hakkında bilinçlendirmeli ve onlara kendi ayakları üzerinde durmayı öğretmeli (E.12, 31).

Çocuklara sert davranmaktan kaçınmalı, eleştirmekten ziyade ödüllendirmeye önem verip hepsinin ayrı ayrı bireyler olduğunu ve hepsinin farklı ilgiye muhtaç olduğunu göz önünde bulundurmalıdır (K.13, 28).

Öğrencilere sevgiyle muamele etmeli, arkadaşça yaklaşmalı, ayırım yapmamalı, sert tepki gösterip onları korkutmamalı, çocukların sorunlarına duyarsız olmamalıdır (E.11, 42).

İyi bir insan olmalı, çocukları ve mesleğini sevmelidir. Mesleki yeterliliğe sahip olmalı, yeniliklere açık olmalıdır. Hoşgörülü ve sabırlı olması gerekir (K.2, 37).

Bilgili kendini yetiştirmiş, mesleğini severek ve hakkını vererek yapmalıdır. Öğrenci ve ailesine karşı sevgili ve saygılı olmalıdır. Gerektiğinde öğrencilerle arkadaş gibi olmalıdır (K.12, 37).

En az beklenti içinde buldukları özelliklere bakıldığında “iyi bir model olması” ve “planlı çalışma alışkanlığının kazandırılması” cevaplarının verildiği görülmektedir. Bu durum velilerin öğretmenlerden okul dışında ki durumlara müdahale etmesinin çok beklemediğini, planlı çalışmayı kendilerinin kazandıracığı inancına sahip olduklarını göstermektedir. İyi bir model olması cevabının da az çıkmasının sebebi öğretmende bulunması gereken diğer özelliklerle tamamlanacağını düşündükleri için olabilir. Örneğin verimli, çalışkan, erdemli, anlayışlı ve hoşgörülü olması beklenen bir öğretmen zaten iyi bir model olması beklentisi içinde olduklarını göstermektedir. Burada ki durum tamamen ad koyma meselesidir. Bir öğretmen ahlaklı, erdemli, çalışkan ve hoşgörülü ise zaten beklenen iyi model özellikleri de bunlardır. Bu konuda bazı velilerin görüşleri şu şekildedir:

Öğretmen öncelikle çocuklara iyi bir model olabilmelidir. Yeteneklerini sürekli geliştirebilmelidir. Çocuğumun başarıya ulaşabilmesi için çocuğuma planlı çalışma alışkanlığı kazandırabilmelidir (E.5, 45).

Öğretmenler öncelikle özverili çalışmalı ve çalışkan bir öğretmen olmalıdır. Yenilikleri sürekli takip edebilmeli, olaylara sevgi ile yaklaşmayı prensip haline getirebilmelidir (E.6, 35).

Bir öğretmen çağdaş, sosyal olmalı ve kendini sürekli güncellemelidir. Öğrenciyle uyum içinde olmalı, olaylara öğrencinin gözüyle bakabilmelidir. Öğretimden çok eğitime önem vermelidir (E.8, 39).

Sınıf öğretmenleri alanına hakim olmalıdır. Merhamet özelliği ön planda olmalıdır. Öğrencilere olan tutum ve davranışlarında adaletli bir öğretmen özelliğini taşıyabilmelidir (E.1, 33).

Verilen cevaplara genel olarak bakıldığında ise öğretmenin alan bilgisi ve karakterinden daha çok çocuklarla olan iletişimi veliler için daha öncelikli bir özellik olarak öne çıkmaktadır. Bir nevi arkadaş öğretmen beklentisi içinde oldukları söylenebilir.

4.2. “Siz bir öğretmen olsaydınız velilerinizle diyalogunuz nasıl olurdu?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp Çizelge 4.2.1. de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.2: Velilerin öğretmen olması durumunda velilere yaklaşım tarzı

Velilerin öğretmen olması durumunda velilere yaklaşım tarzı	ayı
Çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirir, her türlü konuda iletişim halinde olurum	11
Her velinin kişisel özelliğine göre yakınlık kurardım	4
Samimi, yakın, güler yüzlü	9
Saygı çerçevesinde mesafeli olurdu	8
Hoşgörülü olurum	1
Velilerle iş birliği yapardım	5
Empati kurardım, anlamaya çalışırdım	3

Çizelge 4.2. incelendiğinde “Siz bir öğretmen olsaydınız velilerinizle diyalogunuz nasıl olurdu?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirir, her türlü konuda iletişim halinde olurum” cevabını 11 kişi (E.1, 33, E.5, 45, K.2, 37, K.3, 37, K.4, 29, E.8, 39, K.5, 33, E.14, 35, K.14, 31, E.15, 36, K.15, 27),

“Her velinin kişisel özelliğine göre yakınlık kurardım” cevabını 4 kişi (K2, E.7, 32, K.7, 40, E.13, 34),

“Samimi, yakın, güler yüzlü” cevabını 9 kişi (K2, E.3, 38, E.6, 35, K.3, 37, K.6, 33, K.11, 32, E.12, 31, K.12, 37, K.13, 28),

“Saygı çerçevesinde mesafeli olurdu” cevabını 8 kişi (K2, E.4, 32, E.6, 35, E.10, 38, K.6, 33, K.7, 40, K.12, 37, K.13, 28).

“Hoşgörülü olurdum ” cevabını 1 kişi (K2),

“Velilerle iş birliği yapardım” cevabını 5 kişi (K2, K.9, 41, K.4, 29, E.9, 39, K.8, 38),

“Empati kurardım, anlamaya çalışırdım” cevabını 3 kişi (E.10, 38, K.8, 38, E.14, 35) vermiştir.

Araştırmaya katılan velilerden; 9 kişi “samimi, yakın, güler yüzlü”, 8 kişi ise “saygı çerçevesinde mesafeli olurdu” cevaplarını vermiştir. Bu durum velilerin beklediği diyalogun, aradaki mesafeyi korumak şartıyla, samimi olmasını istedikleri şeklinde yorumlanabilir. Aradaki mesafe korunmadığında veli-öğretmen arasında geçmişte yaşanan olumsuzluklar bu cevabın verilmesine neden olmuş olabilir. Bu konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri:

İnsanlara değer vererek öğrencinin ruhunu anlayabilmek adına, aileyi de sürecin dışında tutmaz, aradaki mesafeyi iyi tutarak onlardan da gerektiğinde haberdar olurdum (K.10, 33).

İnsan çok karmaşık kişiliğe sahip varlıktır. Kişilik yapısına göre davranış tarzı ayarlardım. Bir eksiği ya da yanlışı varsa arkadaş gibi konuşurdum. İlişkilerim saygı çerçevesinde olurdu (K.7, 40).

Araştırmaya katılan 8 veli ise “Çocuğun gelişimi (olumlu-olumsuz özellikleri) hakkında bilgilendirirdim.” cevabını vererek, öğrenci hakkında bilgilendirmenin önemini göstermiştir. Katılımcıların böyle bir cevap vermesi öğretmenlerin bu konuda yeterince iyi olmadıklarını gösterebilir. Yani katılımcılar bu durumu belirtirken aslında kendi öğretmenlerinde görmedikleri bir davranışla ilgili beklenti içinde oldukları söylenebilir.

Hoşgörülü olurdum cevabı Çizelge 4.1.1 ile karşılaştırıldığında çok farklı bir sonuç çıktığı görülmektedir. İyi bir öğretmen bulunması gereken özellikler içinde en çok tercih edilen özelliklerden birinin “hoşgörülü” olduğu görülürken, katılımcıların

kendilerinin öğretmen olması durumunda hoşgörülü olma durumunu ön plana almadıkları ve bunun tercih edilmediği görülmektedir. Öğretmenlerden hoşgörü bekleyen katılımcıların hoşgörülü olmak istememeleri araştırılması gereken bir konudur. Bu durum katılımcıların sadece kendilerine ve çocuklarına hoşgörülü davranılması gerektiğini ancak kendilerinin başkalarına hoşgörülü olmalarının mutlaka gerekli bir davranış olmadığını düşündükleri için olabilir.

Tüm velilerin cevapları göz önünde bulundurulduğunda, başarıyı artırmak ve sorunları halletmek için veli ile öğretmen arasındaki sağlıklı iletişimin gerekli olduğu görülmüştür. Yine 11 katılımcı “Çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirir, her türlü konuda iletişim halinde olurum” cevabını vermiştir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

Onlara yakın olmaya, onları tanımaya çalışırdım. Çünkü bilirdim ki evinden okula sorunsuz gelen öğrenci daha başarılı olacaktır (E.7, 32).

Her velinin kişisel özelliğine göre yakınlık kurardım (E.2, 37).

Öğrenci ve velilerimle her türlü ilgilenir ve duyarlı olurum. Velilere kendi fikirlerimi dayatmazdım. Velilerle olan ilişkilerim karşılıklı samimiyete dayanırdı (K.5, 33).

Öğrencinin durumuna göre ilişki kurardım. Durumu kötü olan öğrencinin velisiyle görüşür ne yapılması konusunda ortak kararlar alırdım (E.13, 34).

Herhangi bir konuda benimle konuşmak istediklerinde mutlaka zaman ayırırdım. Ev ziyaretlerine gider, öğrencilerimin ev ortamlarını görürdüm. Telefonumu verir arayabileceklerini söylerdim (E.12, 31).

Katılımcıların görüşlerinde öğretmen veli iletişimi ve öğrencinin durumu hakkında bilgilendirme ve bilgilendirilmenin ön plana çıktığı görülmüştür. Velilerin bu konuda sık görüş belirtmesinin iki sebebi olabilir; velilerin öğretmenle iletişimi ve paylaşımları iyi düzeydedir veya veliler öğretmenlerle olan iletişim ve paylaşımlarında eksiklikler olduğunu düşünmektedirler. Her iki durumda da verimli ve sağlıklı bir eğitim öğretim ortamının oluşması için iletişim ve paylaşım kavramlarının önemi vurgulanmaktadır. Bu konuda (E.5, 45) şu şekilde açıklama yapmıştır; Velilerle olan ilişkilerimde diyaloga açık olurum. Çocukların eğitimi ve gelişimi hakkında velilerle sürekli bağlantı halinde bulunurdum ve öğrencilerin gelişimlerini kontrol altında tutardık. Öğretmen olan bir katılımcı ise; Bir öğretmen olarak velilerle diyalogumun iyi olduğunu düşünüyorum. Tabii bu karşılıklı bir durum... (K.2, 37). Diyerek iyi bir

iletişimin ancak öğretmen ve velilerin katılımlarıyla, her iki tarafında diyaloga açık olmasıyla gerçekleştirilebileceği görüşünün üzerinde durmuştur. Bu da bazı öğretmenler velilerle iyi iletişim kurmak isteseler de velilerin iletişimi çok açık olmadığı durumunu ortaya çıkarabilir ya da öğretmen iletişim konusunda velilerin farklılıklarını dikkate alarak yaklaşmamış olabileceği düşünülmektedir.

4.3. “Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi önemlidir, neden?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar davranış, akademik başarı ve hepsi birbiriyle bağlantılı şeklinde kategorize edilip Çizelge 4.1.3 de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge.4.3: Veliler için daha önemli olan kavram

Veliler için daha önemli olan kavram	Veli Sayısı
Davranış daha önemlidir	18
Akademik başarı daha önemlidir	6
Hepsi birbiriyle bağlantılıdır ve önemlidir	6

Çizelge 4.3. incelendiğinde “Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi önemlidir, neden?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Davranış daha önemlidir.” cevabını 18 kişi (E.1, 33, K2, K.1, 40, E.5, 45, E.6, 35, E.7, 32, K.2, 37, K.3, 37, K.4, 29, K.5, 33, E.10, 38, K.6, 33, K.7, 40, K.8, 38, K.10, 33, K.11, 32, E.12, 31, E.14, 35),

“Akademik başarı daha önemlidir.” cevabını 7 kişi (E.3, 38, E.4, 32, K.12, 37, K.14, 31, E.15, 36, K.14, 31, K.15, 27),

“Hepsi birbiriyle bağlantılıdır ve önemlidir.” cevabını 6 kişi (K.2, 37, E.11, 42, E.9, 39, K.9, 41, E.13, 34, K.13, 28) vermiştir.

Verilen cevaplar incelendiğinde velilerin davranışı, sosyal kültürel faaliyetlerden hatta akademik başarıdan daha çok önemsedikleri düşünülmektedir. Davranış daha önemlidir diyen katılımcıların verdiği cevapları belli başlıklar altında topladığımızda cevaplar şu şekildedir:

1. Akademik ve kültürel faaliyetler davranışın düzelmesi için vardır.

2. Davranış düzgün olursa diğerleri de düzelir.
3. Kişiliğini zamanında oturtması daha önemli ve elzemdir.
4. Davranış bozuk olursa diğerleri bir anlam ifade etmez.

Katılımcıların “Davranış daha önemlidir.” şeklinde cevap vermiş oldukları açıklamalı cevaplar ise şu şekildedir:

Davranış her şeyden önemlidir benim için. Çok önemli bir profesör dahi olsa ahlaki bir çöküntü içindeyse profesörlüğü bu ülkeye fayda değil zarar getirir (K.8, 38).

Davranış daha önemlidir. Çünkü davranış her şeyin temelini oluşturur. Zaten akademik başarı da kültürel faaliyetler de davranışın düzelmesi için buna hizmet etmek için vardır (E.1, 33)

Tabii ki davranış daha önemlidir. Davranışlarını düzelttiğimiz öğrencinin başarısı peşinden gelecektir. Başarılı bir öğrenci ise zaman planlamasını en etkin biçimde yapacağından kültürel faaliyetlere de mutlaka müsait bir boşluk bırakacaktır (E.7, 32).

Davranış daha önemlidir. Akademik başarı ve kültürel faaliyetler her yaşta edinilebilir, fakat davranışlar oturduktan sonra hiçbir yaşta değiştirilmez (K.3, 37).

Davranış önemlidir. İnsan davranışlarına göre çevre edinir. İyi olmayan davranışlar, düzgün davranmayan insanları çeker. O tarz insanlarda da ne başarı ne de kültürel faaliyet önemlidir (K.7, 40).

Soruya cevap veren neredeyse 3 katılımcıdan 2’si (18kişi) “davranış” daha önemlidir demiştir. Buna sebep olarak da çocukta davranışların zamanında oturtulması gerektiği, davranışları düzgün olan öğrencilerin zaten başarılı olacağı ya da başarılı olup davranışı düzgün olmayan öğrencinin istenilen öğrenci olmadığı açıklamalarını yapmışlardır. Bu durum velilerin öğretmeni daha çok eğitimci olarak gördüklerini, öğretim durumunun ise ikinci plana aldıklarını göstermektedir. Çizelge 4.1.1. ile karşılaştırıldığında bu durumu destekleyen cevapların olduğu görülmektedir. Çünkü Çizelge 4.1.1.’de iyi bir öğretmende en çok istenen özelliklerde eğitim yönünü ön plana çıkarmakta öğretim boyutunu ise arka plana attıkları görülmektedir.

Başarıyı davranış ve kültürel faaliyetlerden daha önemli ve öncelikli bulan veli sayısı ise altıdır. Başarıyı ön plana alan velilerden (E.4, 32); “Başarılı olmayan çocuğun uslu olması bir işe yaramaz”, ya da (E.15, 36); “Başarı günümüzde daha büyük etkiye sahip.” gibi nedenler belirterek olaya ekonomik olarak baktıkları, faydacı yaklaşıtları

düşünülmektedir. Zaten başarıyı ön plana alan velilerin de başarının önemli olduğu ama davranışın da gerekli olduğu görüşünde oldukları görülmektedir.

Hepsini birbiriyle bağlantılıdır ve önemli bulan 6 katılımcı ise neden olarak; “Hepsi eğitilmiş bir insanda bulunması gereken özelliklerdendir.” Cevabını vermişlerdir. Bu konuda bazı katılımcıların vermiş olduğu cevaplar şu şekildedir:

Hepsi birbiriyle bağlantı halindedir. Davranış otomatik olarak başarıyı getirir. Bir öğrencinin kültürel faaliyetlerde başarılı olması demek, o öğrencinin anlayışlı ve dengeli davranması demektir (K.7, 40).

Hepsi birbiriyle ilgili başlıklardır ve hepsi başarılı bir insanda bulunması gereken özelliklerdir. Bunlardan bir tanesi eksik olduğunda diğerlerinin hiçbir anlamı kalmaz (E.11, 42).

Öncelikle çocuğumun mutlu olabilmesi, kendini rahatça ifade edebilmesi adına davranışlarının daha önemli olduğunu düşünüyorum. Sonrasında akademik başarısı önemlidir. Kültürel faaliyetler de önemlidir. Bence bunların hepsi birbirini tamamlamaktadır (K2, 37).

Hepsi birbiriyle bağlantı halindedir. Kültürel faaliyetlerde başarılı olması demek, dengeli ve anlayışlı davranması demektir, bir nevi güzel davranış kültürel faaliyetlerde olan başarıya bağlıdır. İyi davranış ise otomatik olarak başarıyı getirecektir (E.8, 39).

Bu konuda (E.10, 38) ise; Davranış ve kültürel faaliyet daha önemlidir. Örneğin bir öğretmen akademik alanda başarılı olabilir, fakat çocuklara karşı davranışları iyi değilse akademik başarısını iyi olması bir şey değiştirmez, diyerek başarıyı ikinci plana atmış gibi gözükse de aslında bu katılımcının başarıyı, güzel davranış ve kültürel faaliyetlerle birlikte istediği söylenebilir.

Kültürel faaliyetlerin bir seçim yapıldığı zaman tercih edilmesi gerektiğinde ön planda olmadığı görülmektedir. Ancak “hepsi birbiriyle bağlantılıdır ve önemlidir” cevabını veren 6 kişinin kültürel faaliyetleri önemseydiği ve birbiriyle ayrılmaz bir bütün olarak gördükleri söylenebilir. Ancak Çizelge 4.6.1 ile karşılaştırıldığında; “Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından beklentileriniz nelerdir?” sorusuna 19 katılımcı, sosyal kültürel faaliyetlere yönelmeli cevabını vermiştir. Katılımcıların geneli ise sosyal kültürel faaliyetleri öğrencinin kişiliğine olumlu katkı sağlaması için istemektedir. Buradan

hareketle velilerin sosyal kültürel faaliyetleri davranış ve başarıyla birlikte değerlendirdikleri tek başına önemli bulmadıkları söylenebilir.

4.4. “Öğretmeninizle, çocuğunuzun okuldaki ve evdeki durumları hakkında neleri paylaşabiliyorsunuz?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar:

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp, çocuğunuzun okuldaki ve evdeki paylaşılan durumları Çizelge 4.4.1. ve Çizelge 4.4.2 gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.4: Öğrencinin okuldaki paylaşılan durumları

Öğrencinin okuldaki paylaşılan durumları	Veli Sayısı
Başarı durumu ve gelişim düzeyi	17
Derse katılımı	11
Davranışları, tavırları, sosyalliği	22
Pek paylaşımımız yok	1

Çizelge 4.4. incelendiğinde katılımcıların öğrencinin okuldaki durumlarından neleri paylaştıkları sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Başarı durumu ve gelişim düzeyi” cevabını 17 kişi (E.1, 33, K.1, 40, E.3, 38, E.4, 32, E.5, 45, K.2, 37, E.8, 39, E.10, 38, K.6, 33, E.11, 42, E.12, 31, K.12, 37, E.13, 34, K.13, 28, K.14, 31, E.15, 36, K.15, 27),

“Derse katılımı” cevabını 11 kişi (K.1, 40, E.5, 45, E.6, 35, K.3, 37, K.4, 29, E.8, 39, K.5, 33, K.6, 33, K.9, 41, E.14, 35, E.15, 36),

“Davranışları, tavırları, sosyalliği” cevabını 22 kişi (K1, E.3, 38, E.4, 32, E.5, 45, E.6, 35, E.7, 32, K.3, 37, K.4, 29, E.9, 39, E.10, 38, K.6, 33, K.8, 38, E.11, 42, K.9, 41, K.11, 32, E.12, 31, K.12, 37, E.13, 34, K.13, 28, E.14, 35, K.14, 31, K.15, 27),

“Pek paylaşımımız yok” cevabını 1 kişi (E.2, 37) vermiştir.

Çizelge 4.5: Öğrencinin evdeki paylaşılan durumları

Öğrencinin evdeki paylaşılan durumları	Veli Sayısı
Ödev yapma durumunu	14
Davranışlarını	6
Uyku düzeni	2
Aile içi ilişkiler, genel durumlar	14
Okula karşı tutumlarındaki değişiklik	1
Pek paylaşımımız yok	1

Çizelge 4.5 incelendiğinde katılımcıların öğrencinin evdeki durumlarından neleri paylaştıkları sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Ödev yapma durumunu” cevabını 14 kişi (K.1, 40, E.3, 38, E.4, 32, E.5, 45, K.3, 37, K.4, 29, E.8, 39, E.10, 38, K.6, 33, K.11, 32, E.12, 31, K.12, 37, E.13, 34, K.15, 27),

“Davranışlarını” cevabını 6 kişi (E.3, 38, E.7, 32, E.9, 39, K.9, 41, K.10, 33, K.12, 37, E.13, 34),

“Uyku düzeni” cevabını 2 kişi (E.4, 32, E.13, 34),

“Aile içi ilişkiler, genel durumlar” cevabını 14 kişi (E.5, 45, E.6, 35, K.2, 37, E.8, 39, K.5, 33, K.8, 38, E.11, 42, K.9, 41, E.12, 31, K.13, 28, E.14, 35, K.14, 31, E.15, 36, K.15, 27),

“Okula karşı tutumlarındaki değişiklik” cevabını 1 kişi (K.10, 33),

“Birebir paylaşımımız yok” cevabını 1 kişi (E.2, 37) vermiştir.

Veli öğretmen arasında okuldaki paylaşımlarda çocuğun davranışlarının (22 kişi), derse katılım ve başarı durumunun (17 kişi) ön plana çıktığı görülmektedir. Evdeki paylaşımlarda ise çocuğun ödev yapma durumunun (14 kişi) ve aile içi ilişkilerin (14 kişi) ön plana çıktığı görülmektedir. Verilen cevaplara genel olarak baktığımızda, velilerin öğretmenlerle daha çok çocuğun okuldaki davranışlarını (22 kişi) paylaştıklarını, evdeki davranışlarını (6 kişi) ise okula oranla daha az paylaştıkları görülmektedir. Bu durumda velilerin öğretmenlere, “Çocuğum okulda nasıl?” sorusunu yönelttiklerini fakat öğretmenlerin velilere, “Çocuğun evde nasıl?” sorusunu

yeterince yöneltmedikleri ve bu konuda daha az bilgi sahibi oldukları sonucu çıkarılabilir. Bu konuda bazı katılımcıların cevapları şöyledir:

Çocuğum okuldaki başarı ve başarısızlığını, arkadaşlarıyla olan ilişkilerini, sıkıntılarını, mutluluklarını paylaşıyoruz. Evdeki ders çalışma şekillerini ve de davranışlarını da öğretmenimizle paylaşıyoruz (K.12, 37).

Çocuğumun okuldaki davranışlarını, okul arkadaşlarıyla uyumunu, notlarını, eksikliklerini, baskın yanlarını paylaşıyoruz. Bizim veli olarak evde yapmamız gerekenleri, çocuğumuzun evdeki olumsuz davranışlarını paylaşıyoruz. Bu paylaşım çocuğumuzun davranışlarının düzeltilmesinde her zaman etkili olmuştur (E.7, 32). Katılımcı öğretmenle ile paylaşımlarını söylemenin yanında; “Bu paylaşım çocuğumuzun davranışlarının düzeltilmesinde her zaman etkili olmuştur.” Diyerek, paylaşım sonrası oluşan verimliliği de belirtmiştir.

Okuldaki gelişim düzeyini, okuma düzeyini, tutum ve davranışlarını ve sosyalliğini paylaşıyoruz. Evdeki ödev yapma durumunu paylaşıyor ve evdeki durumlarıyla ilgili gerekli uyarıları öğretmenin yapmasını bekliyoruz (E.1, 33).

Çocuğumun okuldaki hareket davranışlarını ve ders durumunu paylaşıyoruz. Evde ise yine hal hareket ve tavırlarını ve de ödev yapma durumunu paylaşabiliyoruz (E.3, 38).

2 katılımcı ise öğretmenle paylaştığı durumlara “uyku düzeni” cevabını vermiştir. Bu durumda bu velilerin çocuğun uyku düzenini önemsedikleri, çocuğun düzenli uyumadığı ve öğretmenle bu sorunu çözmeye yoluna gittikleri söylenebilir. Diğer veliler de cevap olarak verdikleri “genel durumlar” ifadesiyle belki çocuğun uyku durumunu paylaşmış, fakat özel bir cevap olarak belirtmemiş olabilirler.

Evde paylaşılan durumlara 1 katılımcı “Okula karşı tutumlarındaki değişiklik” cevabını vermiştir. Bu velinin çocuğunun okula karşı tutumunu önemseddiği, olumlu ve olumsuz değişiklikleri öğretmeniyle paylaşma imkânı bulduğu, olumsuz tutumları düzeltme yoluna gittiği söylenebilir. Diğer velilerin çocuktaki okula karşı tutumları önemsemedikleri söylenebileceği gibi ödev yapma durumu da zaten öğrencinin okula karşı tutumuna göre değişkenlik göstereceği ve ödev yapma durumunu paylaşan veli sayısının da 14 kişi olduğu göz önünde bulundurulursa velilerin çocukların okula karşı tutumlarını önemsiz görmedikleri de söylenebilir.

Veliler genel olarak öğretmenlerle, öğrencinin ödev yapma durumunu paylaşmaktadırlar. Öğrencinin ödev yapma durumu için veliler sık sık; “çocuğum

ödevlerini yapmıyor veya yapmakta zorlanıyor, ödevlerinin ne olduğunu bilmiyor veya ödevlerini bize söylemiyor, ödevlerini severek ve isteyerek yapıyor...” şeklinde öğretmenlere geri dönüt sağlamaktadırlar. Öğretmenler ise ödevini iyi yapmayan veya iyi yapan öğrencileri sık sık ailelerine bildirmektedirler. Ödevlerin amaca ve öğrenci seviyesine uygunluğu, azlığı, çokluğu, verimliliği...vb konular ise başka araştırmaların konusu olabileceği düşünülmektedir.

(E.9, 39) kodlu katılıcım ise; Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi daha önemlidir? Sorusuna “Hepsi önemlidir, çünkü hepsi başarılı bir insanda bulunması gereken özelliklerdir.” Şeklinde açıklama yapmasına rağmen, okul ve evdeki durumları hakkındaki paylaşımlara ise; “ Öğretmen bize; çocuğumuzun arkadaşlarıyla iyi bir diyalogu olduğunu söylüyor. Biz de çocuğumuzun bizi üzmeyen, sakin, uslu bir çocuk olduğunu söylüyoruz.” şeklinde görüş belirtmiştir. Bu durumda velinin hepsini önemli bulduğunu söylemesine rağmen, öğrencinin davranışını önemseydiği, başarıyı ikinci plana aldığı söylenebilir. Ya da başarı ve sosyal faaliyetler konusunda çok parlak olmayan çocuğunun, güzel davranışlarıyla avunduğu ve bu durumu öğretmeniyle paylaştığı söylenebilir.

(E.10, 38) Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi daha önemlidir? sorusuna; “Davranış ve kültürel faaliyetler daha önemlidir...” şeklinde cevap vermesine rağmen, okul ve evdeki durumları hakkındaki paylaşımlara ise; “ Dersteki başarı durumunu ve ödevleriyle ilgili sorunlarını paylaşıyoruz.” şeklinde açıklama yapmıştır. Velinin daha önemli bulduğu konuda paylaşım yapmamasının sebebi, öğretmenle arasında olan iletişim kopukluğu olabilir. Veya veli için önemli olan aslında çocuğunun başarısıdır, diye düşünülebilir. Yine (K.6, 33) kendisi için davranış ve kültürel faaliyetlerin daha önemli olduğunu belirtmesine rağmen, öğretmenle olan paylaşımlarını; “Ders başarısı, derse katılımı, ödevlerini...” şeklinde açıklamıştır. Bu velinin de çocuğunun başarılı olduğundan dolayı davranış ve kültürel faaliyetlerde de iyi olmasının üzerinde durduğu söylenebilir.

Veli öğretmen arasındaki paylaşımların yeterli olabileceği fakat bu paylaşımlar sonucunda hangi düzeltme ve iyileştirme çalışmalarının yapıldığı ve ne ölçüde verim alındığı ise bilinmemektedir.

4.5. “Sınıf öğretmenlerinden hangi alanlarda, nasıl bir rol model olmalarını beklersiniz?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar:

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp Çizelge 4.5.1 de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.6: Öğretmenden beklenen model olma durumu

Öğretmenden beklenen model olma durumu	Veli Sayısı
Temel ahlaki değerler yönünden çocuğumun kişiliğine katkı yapmasını	16
Öğrenmeye istekli, araştırmacı bir model olmasını	16
Özgüveni yüksek bir model olmasını	2
Giyim konusunda model olmasını	2
Çağın gerektirdiklerini yapan model	2
Sevecen sempatik olmalı	4
Her alanda iyi bir model	1

Çizelge 4.6 incelendiğinde “Sınıf öğretmenlerinden hangi alanlarda, nasıl bir rol model olmalarını beklersiniz?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Temel ahlaki değerler yönünden çocuğumun kişiliğine katkı yapmasını” cevabını 16 kişi (E.1, 33, E.2, 37, E.3, 38, E.6, 35, E.7, 32, K.2, 37, K.4, 29, K.5, 33, E.10, 38, K.7, 40, K.8, 38, K.9, 41, K.13, 28, K.14, 31, K.15, 27),

“Öğrenmeye istekli, araştırmacı bir model olmasını” cevabını 16 kişi (E.1, 33, K.1, 40, E.4, 32, E.5, 45, K.3, 37, E.9, 39, E.10, 38, K.7, 40, K.8, 38, E.11, 42, K.9, 41, K.11, 32, K.12, 37, K.13, 28, E.14, 35, E.15, 36), “Özgüveni yüksek bir model olmasını” cevabını 2 kişi (E.5, 45, K.7, 40),

“Giyim konusunda model olmasını” cevabını 2 kişi (K.1, 40, E.7, 32),

“Çağın gerektirdiklerini yapan model” cevabını 2 kişi (E.8, 39, K.12, 37),

“Sevecen sempatik olmalı” cevabını 4 kişi (K.6, 33, K.10, 33, K.12, 37, E.13, 34),

“Her alanda iyi bir model” cevabını 1 kişi (E.12, 31) vermiştir.

Soruya cevap veren katılımcıların çoğunluğu ahlaki değerler yönünden çocuğunun kişiliğine katkı yapmasını ve öğrenmeye istekli, araştırmacı bir model olmasını beklemektedirler. Veliler genel olarak öğretmenlerin, çocuğun hem karakter gelişimine hem de başarısına katkı sağlayacak bir model olmasını istemektedirler. Öğretmenler tarafından beklentilerin ne ölçüde karşılanıldığı bilinmemekle beraber, bu yönde sorulan soruya verilen cevaplar çocuğun ahlak ve başarı durumuna ve öğretmen- veli arasındaki ilişkilere göre değişkenlik göstermektedir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Davranışlarıyla, konuşmalarıyla, yaşantısıyla, insani değerleriyle örnek olmasını isterim. İyiye doğruya yönlendirmesini isterim (K.2, 37).

Öncelikler işe yarayan insan olmayı, hayatla ve zorluklarla başa çıkabilmeyi pes etmemeyi, sadece ders öğreten değil hayata hazırlayan olmasını, bir iş yapmadan önce düşünmeyi, planlı yaşamayı öğreten bir model olmasını isterim (K.7, 40).

Derslerin yanı sıra topluma karşı sorumluluklarını bilen iyi bir birey yetiştirmek konusunda en büyük rolü üstlenmesini beklerim (K.5, 33).

Ahlaki yönden çocuğumun gelişimine katkısı bakımından rol model olmasını beklerim. Ayrıca akademik başarısı için öğrenmeye istekli, meraklı, araştırmacı bir model olmasını beklerim (E.1, 33).

Öğretmenler ikinci annedir. Çocuklar anneden sonra öğretmenlerini model alır ve sözlerini kesinlikle dinler. Öğretmenler buna göre davranmalı ve sevecen sempatik tavırları olmalı diye düşünüyorum (K.6, 33).

Araştırmaya katılan ikişer veli “Çağın gerektirdiklerini yapan model”, “Özgüveni yüksek bir model olmasını” cevaplarını vermişlerdir. Bu cevapları veren veli sayısı az olsa da öğrenmeye istekli, araştırmacı bir model olmasını isteyen velilerin on altı kişi olduğu göz önünde bulundurulursa öğrenmeye istekli ve araştırmacı bir modelin özgüvenin yüksek olacağı ve çağın gerektirdiklerini yapan bir model olacağı düşünülmektedir. Ayrıca “özgüven” konusuna vurgu yapan velilerin çocuğun özgüvenli olması konusunda hassas olduğu veya çocuğunun özgüveni eksik olduğu söylenebilir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

İlerde seçeceği mesleklerle ilgili özgüveni yüksek bir model olmasını beklerim. Milli değerlerimize, örfümüze, kültürümüze uygun bir model sergilenmeli diye düşünüyorum (E.2, 37).

Çocuğumun özgüvenli olabilmesi, kendini düzgün ifade edebilmesi ve planlı bir yaşam sürebilmesi için gerekli bir rol modelliğın sergilenmesini beklerim (E.5, 45).

Ayrıca 4 katılımcı öğretmenin sevecen ve sempatik olmasını beklemektedir. 2 katılımcı ise öğretmenlerin kılık kıyafetleriyle öğrencilere model olmasını arzu etmektedirler. Bir öğretmenin giyimine dikkat etmesi ve sevecen olmasının bütün veliler için önemli olduğu, bu cevapları veren veliler içinse daha öncelikli bir beklenti olduğu söylenebilir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Sevgi dolu, vicdanlı, çalışkan, özgür düşünceye sahip, ahlaklı, çağdaş, yenikliklere açık bir öğretmen olarak öğrencilere iyi bir rol model olabilmelidir (K.12, 37).

Bence bir öğretmen kesinlikle bahçede de olsa sigara kullanmamalıdır. Eğitici kişiliğiyle, karakteriyle, insanlara olan sevgisiyle iyi bir rol model olabilmelidir (K.13, 28). Velinin çocuğunun gittiği okulda öğretmenlerin bir kısmının açıktan sigara içtiği, bu durumun da velinin hoşuna gitmediği söylenebilir.

Her ailenin, çocuğunun birçok güzel tarafı olmasını isteyebilecekleri düşünülmektedir. Aileler çocuklarında görmek istedikleri güzelliklerin kaynaklarından birinin de öğretmen olduğunu düşünülmektedirler. Ve öğretmenlerin her açıdan olumlu bir kişilik ve karakterde olmasını, ancak bu şekilde çocuklarına olumlu bir rol model olabileceklerini düşünmektedirler. Bu durumda öğretmenin yapması gereken, eksik yanlarını mümkün mertebe öğrenci ve ailelerinden gizlemeli, olumlu özellikleriyle öğrencilerine rol model olabilmelidir. Örneğın sigara kullanan bir öğretmenin, açıktan sigara kullanmaması ya da kitap okumayı çok sevmeyen bir öğretmenin bunu dillendirmemesi gerektiği düşünülmektedir.

4.6. “Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından beklentileriniz nelerdir?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp Çizelge 4.6.1 de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.7: Öğretmenden sosyo kültürel ve kişilik gelişimi bakımından beklentiler

Öğretmenden sosyo kültürel ve kişilik gelişimi bakımından beklentiler	Veli Sayısı
Çevresiyle olumlu iletişim ve birlikteliği olmalı	9
Çağın gereklerine uygun, gelenekleriyle uyumlu olmalı	1
Sosyal kültürel faaliyetlere yönelmeli	19
Yeteneklerini keşfetmesini sağlamalıdır	3
Kendinde öz saygısı ve güveni olmalı	4
Kişiliğine olumlu katkı sağlamalı	10
Disiplinli olmasını sağlamalı	1
Çocuğumu her alanda hayata hazırlamalı	2

Çizelge 4.7 incelendiğinde “Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Çevresiyle olumlu iletişim ve birlikteliği olmalı” cevabını 9 kişi (E.1, 33, K.1, 40, E.6, 35, K.3, 37, E.8, 39, K.6, 33, K.8, 38, E.13, 34, K.13, 28, E.15, 36),

“Çağın gereklerine uygun, gelenekleriyle uyumlu olmalı” cevabını 1 kişi (E.1, 33),

“Sosyal kültürel faaliyetlere yönelmeli” cevabını 19 kişi (E.2, 37, E.3, 38, E.4, 32, E.5, 45, K.2, 37, K.3, 37, K.4, 29, E.8, 39, E.9, 39, K.5, 33, E.10, 38, K.7, 40, E.11, 42, K.9, 41, K.11, 32, E.12, 31, E.14, 35, K.14, 31, K.15, 27),

“Yeteneklerini keşfetmesini sağlamalıdır” cevabını 3 kişi (E.5, 45, K.2, 37, K.9, 41),

“Kendinde öz saygısı ve güveni olmalı” cevabını 4 kişi (E.1, 33, K.6, 33, K.12, 37, K.15, 27),

“Kişiliğine olumlu katkı sağlamalı” cevabını 10 kişi (E.3, 38, E.4, 32, E.9, 39, E.10, 38, K.7, 40, K.8, 38, K.12, 37, E.14, 35, K.14, 31, K.15, 27),

“Disiplinli olmasını sağlamalı” cevabını 1 kişi (E.6, 35),

“Çocuğumu her alanda hayata hazırlamalı” cevabını 2 kişi (E.7, 32, K.10, 33) vermiştir.

Sorusuna velilerin büyük bir çoğunluğu (19kişi); “Sosyal kültürel faaliyetlere yöneltmeli” şeklinde cevap vermiştir. Veliler çocuklarının ders başarılarının yanında sosyal kültürel faaliyetlerde de başarılı olmasını istemektedirler. Ayrıca sosyal kültürel faaliyetlere katılan öğrencilerin, kendilerine güvenlerinin geldiği ve sosyalleşme becerilerinin yükseldiği, kişiliklerinin oturmasında bu tür etkinliklerin etkili olduğu düşüncesindedir. Velilerin bu konuda öğretmenlerden bir diğer isteği ise; okul çevresinde öğrencilerin katılabileceği etkinlikleri bulması ve yönlendirmesidir. Diğer cevaplara göre daha az katılımcının vermiş olduğu şu cevapların; "Disiplinli olmasını sağlamalı", “Çocuğumu her alanda hayata hazırlamalı”, “Yeteneklerini keşfetmesini sağlamalıdır” yine kültürel faaliyetlerin öğrencinin kişisel gelişimine katkı sağlaması açısından önemli bulunduğu görüşünü edinebiliriz. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Çocuğun diğer öğrencilerle iletişimini kurabilmesi, takım ruhunu kazanabilmesi öğretmenin tutumuna bağlıdır. Öğretmen çocuğu çağın gereklerine uygun bir şekilde ve gelenekleriyle uyumunu sağlayacak şekilde yetiştirmelidir. Kendine öz saygısı olan, başkalarıyla olumlu iletişim kurabilen bir birey olmasını sağlayacak şartları oluşturmasını beklerim (E.1, 33).

Öğretmenin bu alanlarda donanımlı olmasını ve birikimlerini çocuklara güzel aktarmasını beklerim. Çocuğun teknolojik ürünlerin zararlı alışkanlıklarından koruyup, sosyal kültürel faaliyetlere yöneltmesini beklerim (E.2, 37).

Her şey ilkokul öğretmeniyle başlar. Öğretmen çocuklara karşı nasıl bir tavır sergiler ve nasıl bir kişilikle onlara yaklaşırsa öğrenci de bu tavrı benimser. Sosyal ve kültürel açıdan da okul dışı yapılan gezilerde öğrenciyi hem eğlendirip, hem de o yerin sadece sıkıcı bir tarihi yerden ibaret olmadığını onlara aşılmalıdır (E.11, 42).

Çevrede ufak çaplı araştırma yapıp, bu araştırma sonucunda öğrencileri sosyal ve kültürel yönde eğitecek ve bilgilendirecek aktivitelere katmasını beklerim (K.5, 33).

Çocuğumun daha saygılı olmasını, sosyal aktivitelere katılmasını, kişiliğine olumlu katkı sağlayacak kitaplar okumasını öğretmeninden bekliyoruz (K.15, 27).

Öğretmenimizden kendini özgürce ifade edebilen, eleştirileri olgunlukla karşılayabilen, çıkarıcı olmayan, geleceğe umutla bakan gençler yetiştirmesini beklerim (K.12, 37).

Öncelikle kültürel faaliyetlere ilgisini çekmesini beklerim. Çeşitli kültürel faaliyetlere de götürmesini beklerim. Öğretmenin ve sosyal faaliyetlerin, çocuğumun kişiliğine olumlu katkılar yapmasını isterim (E.3, 38).

Bu konuda (E.5, 45) kodlu veli ise sosyal kültürel faaliyetlere nasıl yönlendirilmesi gerektiği konusunda görüş bildirmiştir; “Öncelikle öğrencilerde sosyal kültürel faaliyetlere karşı istek uyandırılmalıdır. Öğrencilerin yetenekleri keşfedilmelidir. Yeteneklere göre öğrencinin mücadele yönünü geliştirici müsabaka oyun ve sporlarına, kültür ve sanat yönünü geliştirici sinema, tiyatro gibi alanlara yönlendirilmesi ve dahil edilmesi gerekir.”

(E.6, 35) ise bu konuda; “Disiplinli bir kişiliğe sahip olmasını beklerim. Çevresiyle iyi geçinen, diyaloga açık bir insan yetiştirmelidir.” şeklinde görüş belirterek sosyal kültürel faaliyetlerin öğrencinin karakterine etkisinin bu şekilde olmasını istediği söylenebilir.

Bir katılımcı ise sosyal kültürel faaliyetlere, öğrencinin eğlencesi, dinlenmesi, enerjisini bir yere kanalize etmesi, karakter gelişimine olumlu katkılar yapması gibi olumlu yanlarıyla bakmamış gelecek kaygısıyla yaklaşmış ve şu şekilde görüşünü ifade etmiştir; “Çocuğumun gelecekte karşılaşacağı zorluklar ve hayat şartları bellidir. Ve ne yazık ki milyonlarca kişinin start aldığı çizgiden finişe çok az kişi varacaktır. Bu nedenle çocuğumu her alanda hayata hazırlamasını beklerim (E.7, 32).

Öğretmen bir katılımcının bu konudaki cevabının ise gayet makul ve öğretmenin sosyal kültürel faaliyetler alanında yapabileceklerini özetler nitelikte olduğu düşünülmektedir; Okul çocuklarımızın sosyalleştikleri bir ortam olduğu için öğretmenlerimizden bunun için uygun etkinlikler düzenlemesini, yetenekleri doğrultusunda yönlendirici olmasını isterim (K.2, 37).

Kültürel faaliyetlerle ilgili beklenti durumu velilere soru olarak yöneltildiğinde hemen hemen bütün velilerin kültürel faaliyetleri önemli buldukları ve çocuklarının bu faaliyetlere katılmasını arzu ettikleri söylenebilir. Ancak Çizelge 4.3.1 ile karşılaştırıldığında; “Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi önemlidir, neden?” sorusuna 30 katılımcıdan 6 katılımcının “Hepsi birbiriyle bağlantılı ve önemlidir” cevabını verdiği görülmüştür. Velilerin sosyal kültürel faaliyetleri, davranış ve akademik başarı ile kıyasladıklarında çok önemli bulmadıkları söylenebilir. Katılımcıların geneli ise sosyal kültürel faaliyetleri öğrencinin kişiliğine

olumlu katkı sağlaması için istemekte oldukları görülmüştür. Buradan hareketle velilerin sosyal kültürel faaliyetleri davranış ve başarıyla birlikte değerlendirdiklerinde tek başına önemli bulmadıkları, davranış ve akademik başarıya hizmet etmesi ölçüsünde önemli buldukları veya davranışı ve akademik başarısı istenilen seviyede olan öğrencinin sosyal kültürel faaliyetlere yönlendirilebileceği görüşünde oldukları söylenebilir.

4.7. “Çocuğunuzun eğitimi ve akademik başarısı konusunda öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp Çizelge 4.8 de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.8: Öğretmenlerden eğitim ve akademik başarı bakımından beklentiler

Öğretmenlerden eğitim ve akademik başarı bakımından beklentiler	Veli Sayısı
Öğrencilerin planlı ve istekli olmalarını sağlamalı	6
Geleceğe hazırlamalı, rehberlik etmeli	13
Müfredatı gerektiği gibi vermeli	9
Kişisel yeteneğini keşfedip, yönlendirmeli	8
Aileye rehberlik etmeli	8
Bilime önem vermeli, merak uyandırmalı	2
Topluma yararlı bireyler oluşturmaları	1

Çizelge 4.8 incelendiğinde “Çocuğunuzun eğitimi ve akademik başarısı konusunda öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Öğrencilerin planlı ve istekli olmalarını sağlamalı” cevabını 6 kişi (E.1, 33, E.11, 42, K.9, 41, K.11, 32, E.12, 31, K.13, 28),

“Geleceğe hazırlamalı, rehberlik etmeli” cevabını 13 kişi (E.1, 33, K.1, 40, E.4, 32, E.6, 35, K.2, 37, K.4, 29, K.8, 38, K.10, 33, K.11, 32, E.13, 34, E.14, 35, K.14, 31, E.15, 36),

“Müfredatı gerektiği gibi vermeli” cevabını 9 kişi (E.1, 33, E.2, 37, E.3, 38, E.8, 39, E.9, 39, K.5, 33, K.6, 33, K.7, 40, E.15, 36),

“Kişisel yeteneğini keşfedip, yönlendirmeli” cevabını 8 kişi (E.2, 37, E.7, 32, K.3, 37, E.8, 39, K.6, 33, E.12, 31, E.14, 35, K.15, 27),

“Aileye rehberlik etmeli” cevabını 3 kişi (E.4, 32, K.3, 37, E.10, 38),

“Bilime önem vermeli, merak uyandırmalı” cevabını 2 kişi (E.5, 45, K.9, 41),

“Topluma yararlı bireyler oluşturmali” cevabını 1 kişi (K.12, 37) vermiştir.

Sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde velilerin çoğunluğu, çocuğunda öğrenmeye karşı istek oluşturulmasını, planlı çalışma alışkanlığının kazandırılmasını, ilgi ve yetenek alanlarının öğretmen tarafından keşfedilip veli ile iş birliği içinde öğrenciyeye rehberlik edilmesini istemektedirler. Veliler çocuklarının ilkokulda başarılı olmalarını istedikleri gibi sonraki öğrenim hayatında ve gelecekte de başarılı olmalarını istemekte, bu başarılarının da hem kendilerine hem de topluma katkı sağlamasını arzu etmektedirler. Veliler öğrencinin akademik başarısı konusunda mutlaka kendilerinin de bilgilendirilmesi gerektiği ve gerekli rehberlik faaliyetlerinin kendilerine öğretmenler tarafından sağlanması gerektiği inancındalar. Bunların yanında veliler öğretmenden çocuklarının özel yeteneklerini keşfedip ona göre yönlendirmeler yapmasını beklemektedirler. Bu konuda katılımcıların verdiği cevaplar bu görüşleri destekler niteliktedir:

Gerekli olan bilgiler verilmelidir. Yatkın ve başarılı olduğu alanlar belirlenmeli, eksik olduğu alanlarda eksiklerini tamamlama konusunda yol gösterici olmalıdır (E.8, 39).

Müfredatı verebilmesini, öğrenmeyi öğretecek ilgiyi ve motiveyi oluşturmasını, geleceğe dair ufkunu açmasını beklerim. Planlı çalışan bir öğrenci olması için teşvik etmesini beklerim (E.1, 33). Bu katılımcının vermiş olduğu cevap velilerin, çocuklarının eğitimi konusunda genel beklentilerini özetler niteliktedir.

Çocuğumun eğitim ve başarı durumunu takip edip herhangi bir eksiklik ve durum değişikliğinde veliyle iletişime geçmesini ve birlikte çocuğun eksikliklerini tamamlama yoluna gidilmelidir (E.10, 38).

Başarıya yönelik her fırsatın değerlendirilmesini beklerim. Bizlere verimli ve başarıya ulaştıracak yolu doğru çizsinler, bizler de onlara yardımcı olalım (K.10, 33). Veli bu görüşüyle, Öğretmenenden sadece öğrenciye değil, kendilerine de rehberlik etmesini beklemektedir. Bizler de onlara yardımcı olalım diyerek de öğrencinin eğitiminin, öğretmen ve ailenin işbirliğiyle olacağı inancında olduğu söylenebilir. (E.10, 38) kodlu velinin görüşleri de öğretmen aile işbirliği ve bilgi paylaşımının önemine değinmektedir.

Öğrencinin en başarılı ve yatkın olduğu dersler belirlenip bu veriler öğrenci ve veli ile paylaşılabilir. Öğrencinin doğru alan ve ders seçimi yapması konusunda öğrenciler yönlendirilebilir (K.3, 37).

Kişisel yeteneğini keşfetmeli ve o alanda yetiştirmeli, veliyi de bu konuda bilgilendirmelidir (E.2, 37).

Çocuğumun işine yarayacak güncel bilgileri çocuğuma aktarmasını beklerim. Gelecekte seçeceği meslek konusunda rehberlik edebilmelidir (E.15, 36).

Öğrenciye gerekli olan bilgiler verilmelidir. Yatkın ve başarılı olduğu alanlar belirlenip yönlendirme yapılmalıdır. Eksik olduğu alanlar belirlenip, eksikliklerini tamamlama konusunda yol gösterilmelidir (E.8, 39).

1 katılımcının ise; topluma yararlı bireyler oluşturmalıdır (K.12, 37). cevabını verdiği görülmüştür. Bu cevabı veren velinin öğrencilerin başarısının sadece kendisine değil topluma da faydalı olması gerektiği inancında olduğu söylenebilir. Bireysel başarının topluma kazandırdıklarıyla anlamlı olduğu düşüncesinde olabilir. Diğer katılımcıların bu soruya sadece kendi çocuklarının akademik başarısı ile ilgili beklentilerini söyledikleri görülürken bu katılımcının toplumla ilgili beklentisini de belirttiği görülmüştür.

(E.5, 45) ve (K.9, 41) kodlu katılımcıların da “Bilime önem vermeli, merak uyandırmalı” cevabını verdikleri görülmüştür. Bu cevabın da diğer verilen cevaplarla paralel bir cevap olduğu söylenebilir. Örneğin 13 katılımcının vermiş olduğu “Geleceğe hazırlanmalı, rehberlik etmeli” cevabı değerlendirecek olduğumuzda, geleceğe hazırlanıp rehberlik edilecek öğrencide bilme karşı merak uyandırmanın gerekli olduğu düşünülmektedir.

Verilen cevaplar Çizelge.4.3.1 ile karşılaştırıldığında katılımcılar “Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi önemlidir?” sorusuna 30

katılımcıdan 6'sı akademik başarı daha önemli cevabını vermiş, bunlardan 3'ü başarı önemlidir cevabını verse de davranışın da önemli olduğunu belirten cevaplar vermişlerdir. Veliler davranış ile başarı kıyaslandığında çocuklarının davranışlarının mutlaka düzgün olmasını istedikleri, başarılı ama davranışı düzgün olmayan öğrenci istemedikleri söylenebilir. Başarı kavramı tek başına ele alındığında veliler, çocuklarının başarısı için öğretmenlerin ellerinden gelenin en iyisini yapmalarını beklemektedirler.

4.8. “Sınıf öğretmenlerinin sizlerle görüşmelerinin sıklığı ve zamanı konusunda beklentileriniz nelerdir?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp Çizelge 4.9 de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.9: Öğretmenlerle görüşme sıklık ve zaman beklentisi

Öğretmenlerle görüşme sıklığı ve zamanı	Veli Sayısı
Zamana bağlı olmadan gerektiğinde, özel durumlarda	23
Ünite sonu değerlendirmesinde	2
Haftada bir değerlendirme	5
Okul çıkışlarında	3
İki haftada bir	4
Ayda bir	1
Haftada iki-üç kez	1

Çizelge 4.9 incelendiğinde “Sınıf öğretmenlerinin sizlerle görüşmelerinin sıklığı ve zamanı konusunda beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Zamana bağlı olmadan gerektiğinde, özel durumlarda” cevabını 23 kişi (K1, K.1, 40, E.7, 32, K.2, 37, K.3, 37, K.4, 29, E.8, 39, K.7, 40, E.11, 42, K.10, 33, E.12, 31, E.13, 34, K.13, 28, K.14, 31, E.15, 36, K.15, 27),

“Ünite sonu değerlendirmesinde” cevabını 2 kişi (K1, K.1, 40),

“Haftada bir değerlendirme” cevabını 5 kişi (E.2, 37, E.3, 38, E.4, 32, E.5, 45, E.14, 35),

“Okul çıkışlarında” cevabını 3 kişi (E.3, 38, E.4, 32, E.6, 35),

“İki haftada bir” cevabını (E.6, 35, K.5, 33, K.6, 33, K.12, 37),

“Ayda bir” cevabını 1 kişi (K.9, 41),

“Haftada iki-üç kez ” cevabını 1 kişi (K.11, 32) vermiştir.

Sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde 30 veliden 23’ü öğretmenle zamana bağlı olmaksızın gerektiğinde görüşmek istemektedir. Ayrıca özel durumlarda en kısa zamanda iletişime geçmek istemektedir. Birçok veli ise öğretmeniyle gerektiğinde telefonla iletişime geçebilmek istemektedir. Bu konuda bazı katılımcıların cevapları bu görüşü destekler niteliktedir:

Çocuğun durumuna göre görüşme sıklığı ve zamanı değişir, herhangi bir gerileme veya ilerleme durumunda hemen görüşülebilmelidir (E.13, 34).

Belirli bir zaman gözetmeksizin bir sorun karşısında öğretmenin direkt olarak veli ile irtibata geçmesi gerekir (E.11, 42).

Veli toplantıları sıklaştırılabilir ve özel durumlarda velilerle çözüm adına istişareler yapılabilir (K.8, 38).

Gerektiğinde görüşen bir sınıf öğretmenine sahibim. Onun boş zamanını çalmadan, hakkını gasp etmeden lüzumlu olan her anda görüşmek isterim (E.7, 32).

Daha sık toplantı yaparak bizden öğrenciden dahi i sonuçlar alacağını düşünüyorum. Çünkü çocuğumla ilgili hiçbir konuyu ayaküstünde iki dakikada konuşma taraftarı değilim. Bizlere yeterli şekilde ve zamanında ulaşılması gerektiğini düşünüyorum (K.10, 33).

Haftada bir görüşülüp yapılan dersler ve öğrenci davranışları tahlil edilmelidir. Sınıf öğretmeni şunu iyi bilmeli ki benim öğrenci sayım kadar velim var. Bunu bilmeli ve buna göre özel iletişim yapmalıdır (E.2, 37).

Velilerin bu isteklerinse öğretmenler tarafından yeterince karşılanmadığı anlaşılmıştır. Bazı öğretmenler özel sebeplerden dolayı telefon bilgilerini velilerle paylaşmıyor, veli toplantılarını yeterli aralıklarla yapmadığı, velilere okul dışında bilgilendirme

amaçlı yeterli vakit ayırmadığı düşünülmektedir. Bu konuda (K.7, 40) ve (K.10, 33) kodlu velilerin görüşleri şu şekildedir:

Bu öğrencinin gidişatına göre değişir. İş olsun diye sık sık görüşülmez. Rutin görüşmeler dışında bir sorun olduğunda öğretmeni arayabilmeli, okulda birebir görüşebilmeliyim. Bazı öğretmenler veli toplantısı dışında yanıma gelmeyin diyebiliyor (K.7, 40).

Daha sık toplantı yaparak bizden ve öğrenciden daha iyi sonuçlar alacağını düşünüyorum. Çünkü çocuğumla ilgili hiçbir konuyu ayaküstü iki dakikada konuşma taraftarı değilim. Bizlere yeteri şekilde zaman ayrılması lazım (K.10, 33).

Çizelge 4.2.1 incelendiğinde, “ayda bir” görüşmek isteyen halkla ilişkiler mesleğinde çalışan (K.9, 41) “Siz bir öğretmen olsaydınız velilerle diyalogunuz nasıl olurdu?” sorusuna “Gayet iyi olurdu ve sürekli kontak halinde” cevabını vermesine rağmen kendisinin öğretmenle ayda bir görüşmek istemesi tezat bir durum olarak düşünülmektedir. Aynı katılımcı “Öğretmeniniz sizleri eğitim konusunda motive etmek için neler yapıyor?” sorusuna “Hiç bir şey yapmıyor” diye cevap vermiştir. Bu cevaplardan yola çıkarak katılımcının öğretmenle sağlıklı bir iletişiminin olmadığı, velinin öğretmeni çok görmek istemediği veya öğretmenin velilerle yeteri kadar iletişime geçmediği söylenebilir.

Soruya “haftada iki-üç kez” cevabını veren velinin de haftada iki-üç kez görüşme şeklinin sık bir görüşme olacağından istediği zaman görüşmek istediği, bu isteğini başka şekilde ifade ettiği söylenebilir. Diğer cevapları veren velilerin durumları da bu bakış açısıyla değerlendirilebilir.

Verilen cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde; veliler bir dönemde en fazla 2-3 kez yapılan veli toplantılarını yeterli bulmamaktadırlar. Öğretmenler veli toplantılarında sınıfın geneliyle ilgili, genel bilgi vermekte ve velilerin birçoğunun toplantıda hazır bulunmasından dolayı, herbirine ayrı ayrı vakit ayıramamaktadırlar. Veliler ise kendilerine özel ayrılan bir vakitte, kendi çocuklarının eğitimi ve gelişimiyle ilgili paylaşımda bulunmak istemektedirler. Çocuklarındaki herhangi bir değişim ve gelişim durumundan haberdar olmak istemektedirler. Kısaca, öğretmen ile veli arasında gerçekleşmesi gereken görüşmeleri herhangi bir zaman kısıtlaması olmadan, her gerekli durumda yapabilmeyi istedikleri düşünülmektedir.

4.9. “Öğretmeniniz sizleri eğitim konusunda motive etmek için neler yapıyor?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp Çizelge 4.10 de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.10: Öğretmenin velileri eğitime motive etmek için yaptıkları

Öğretmenin velileri eğitime motive etme durumu	Veli Sayı
Herhangi bir şey yapmıyor	6
Öğrenciyi kitap okumaya teşvik ediyor	3
Öğrencinin başarı durumuyla ilgili bilgiler verip teşvik ediyor	5
Evde öğrenciyeye karşı olan tutumlarımızda rehberlik ediyor	4
Eğitim konulu kitaplar okumamızı sağlıyor	3
Veli toplantıları	6
Veli ziyareti, özel ilgi	3
Çocuklarımızı geleceğe hazırlamamız yönünde rehberlik ediyor	7
Öğretmenimin ilgili ve idealist bir öğretmen olması beni olumlu motive ediyor	2
Çocuğumun ders başarısını artırıyor	4

Çizelge 4.10 incelendiğinde “Öğretmeniniz sizleri eğitim konusunda motive etmek için neler yapıyor?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“Herhangi bir şey yapmıyor” cevabını 6 kişi (E.1, 33, E.2, 37, K.8, 38, K.9, 41, K.10, 33, E.15, 36),

“Öğrenciyi kitap okumaya teşvik ediyor” cevabını 3 kişi (E.1, 33, E.5, 45, E.12, 31),

“Öğrencinin başarı durumuyla ilgili bilgiler verip teşvik ediyor” cevabını 5 kişi (K.1, 40, E.4, 32, E.8, 39, K.7, 40, E.14, 35),

“Evde öğrenciye karşı olan tutumlarımızda rehberlik ediyor” cevabını 4 kişi (E.3, 38, K.12, 37, E.13, 34, E.14, 35),

“Eğitim konulu kitaplar okumamızı sağlıyor” cevabını 3 kişi (K.12, 37, K.14, 31, K.15, 27),

“Veli toplantıları” cevabını 6 kişi (E.5, 45, E.6, 35, K.3, 37, E.12, 31, E.14, 35, K.15, 27),

“Veli ziyareti, özel ilgi” cevabını 3 kişi (E.6, 35, E.7, 32, E.11, 42),

“Çocuklarımızı geleceğe hazırlamamız yönünde rehberlik ediyor” cevabını 7 kişi (E.7, 32, K.4, 29, K.5, 33, K.11, 32, K.13, 28, K.14, 31, K.15, 27),

“Öğretmenimin ilgili ve idealist bir öğretmen olması beni olumlu motive ediyor” cevabını 2 kişi (K.2, 37, K.14, 31),

“Çocuğumun ders başarısını artırıyor” cevabını 4 kişi (E.8, 39, E.9, 39, E.10, 38, K.6, 33) vermiştir.

Tüm sorulara ve bu soruya verilen cevaplar göz önünde bulundurulduğunda; diğer sorularda velilerin çoğunluğun ortak olarak verdiği bir veya birden fazla cevaplar bulunmaktadır. Bu soruya verilen ortak cevap sayısı en fazla 6-7 kişi olduğu gibi, zaten 6 kişi de “Öğretmenimiz bizi eğitime motive etmek için herhangi bir şey yapmıyor” diyor. Bu durumda öğretmenlerin veli iletişimi, motivasyonu ve rehberliği konusunda üstlerine düşeni yapmadıkları düşünülmektedir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Bu okulda böyle bir çalışma yok (K.8, 38).

Hiçbir şey...(K.9, 41).

Pek bir şey yapılmıyor (K10, 33).

Araştırmaya katılan 7 veli “Çocuklarımızı geleceğe hazırlamamız yönünde rehberlik ediyor” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Velilerin öğretmenlerden aldıkları rehberlik faaliyetlerinin ne denli etkili ve yetkili olduğu bilinmemekle birlikte, bu cevabı veren velilerin öğretmenin rehberliğinden memnun oldukları söylenebilir.

6 veli ise bu soruya “veli toplantıları yapıyor” şeklinde cevap vermiştir. Bütün sınıf öğretmenlerin zorunlu olarak veli toplantısı yapması gerektiği biliniyor fakat bu toplantıların ne sıklıkla yapıldığı ve veliyi eğitime motive etme durumu

bilinmemektedir. Bu cevabı veren bazı velilerinse yapılan veli toplantılarını yeterli buldukları da söylenebilir. Bu konuda (E.2, 37) katılımcısının olumsuz görüşü ve (K.15, 27) katılımcısının olumlu görüşü şu şekildedir:

Bizleri motive etmek için herhangi bir şey göremiyorum. Veli toplantıları ise giyim kuşam, derslerine iyi çalışsınlar gibi basit tavsiyelerle geçiştiriliyor (E.2, 37).

Eğitim konulu kitaplar okumamızı sağlıyor. Veli toplantılarında bilgilendirici teşvik edici konuşmalar yapıyor (K.15, 27).

Bunun yanında 5 ve 5 den az katılımcının vermiş olduğu şu cevaplar; “Çocuğumun ders başarısını artırıyor”, “Öğretmenimin ilgili ve idealist bir öğretmen olması beni olumlu motive ediyor”, “Veli ziyareti, özel ilgi”, Öğrencinin başarı durumuyla ilgili bilgiler verip teşvik ediyor” öğretmenin velileri eğitime motive etme yönünün başarılı olduğunu gösterebilir. Öğretmenin, öğrenci ve veliyle özel ilgisinin, tutumlarının, etkili iletişiminin, öğrencide görülen olumlu değişikliklerin velilerde eğitime karşı olan motivasyonu artırdığı görülmektedir. Bu konuda bazı velilerin görüşleri bu düşüncüyü destekler niteliktedir:

Öğrencinin durumunu paylaşıyor. Öğrenci ile ilgili sorunları hızlı bir şekilde bizlere ulaştırıyor. Yapılan toplantılarda öğrencileri daha iyiye taşıyabilmek için yapılması gereken çalışmalar hakkında bilgilendirmeler yapılıyor. Öğrencinin asıl başarısının aile desteğinden geçtiği yönünde çalışmalar yapmaktadır (E.14, 35).

Öğretmenim benimle sürekli iletişim halinde, bana olan sevgisini belli ediyor. Bu durum da benim ve çocuğumun derslere ve okula olan ilgisini artırıyor (E.11, 32). Bu velinin görüşüne göre, öğretmenin kendisine olan ilgisinin dolaylı yoldan öğrencinin derslere olan ilgisini etkilediği görüşünde olduğu söylenebilir.

Öğretmenimiz gerçekten çok ilgili bir öğretmen ve mesleğini severek yapıyor. Bu da beni olumlu motive ediyor (K.2, 37).

Sınıfımızdaki velileri şiir kulübüne dâhil edip program düzenledi. Kitap okuma günü düzenlemek için birçok defa tekliflerde bulundu. Veli toplantılarında da bizleri motive ediyor (K.3, 37).

Mesleğini severek ve inanarak yapıyor. Kitap okumamız konusunda bizlere kitaplar verip okumaya teşvik ediyor. Eğitim konusunda tavsiyelerini anlatıyor (28).

Çocuklarımızın geleceği hakkında sıklıkla fikir alışverişinde bulunuyoruz. Eksiklerin nasıl tamamlanacağına dair yollar gösteriyor. Kurslar düzenliyor. Her öğrenci ve veliyle ayrı ayrı ilgileniyor (E.7, 32).

30 katılımcıdan alınan cevaplar incelendiğinde, velilerin 6-7 öğretmenin ilgi, iletişim ve motive etme durumundan memnun oldukları söylenebilir. Bu öğretmenlerin de veliyi motive etme konusunda yeterli oldukları düşünülebilir. Diğer öğretmenlerin ise alınan cevaplara göre veliyi eğitime motive etme konusunda yeteri kadar etkili ve ilgili olmadıkları söylenebilir.

4.10. “Sınıf öğretmenlerinin beklentilerinize uygun davranış sergileyebilmeleri için önerileriniz nelerdir?” sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sıklık ve azlık durumuna göre sınıflandırılıp Çizelge 4.11 de gösterilmiştir. Soruya ilişkin katılımcıların vermiş olduğu ayrıntılı cevaplar ve yorumlara yer verilmiştir.

Çizelge 4.11: Öğretmenlerin beklentilere uygun davranmaları için öneriler

Öğretmenlerin beklentilere uygun davranmaları için öneriler	Veli Sayısı
İletişime açık olmalı	7
Öğrencileri kendi çocukları gibi görmeli, ilgili olmalı	7
Öğrenciyi sosyalleştirmeli	1
Toplumun beklentilerine göre kendilerini iyi yetiştirmeleri	4
Öğrenciyle olan iletişimi dengeli olmalı	2
Veli ziyaretlerine önem vermeli, velilerle ilişkileri iyi olmalı	8
Giyim kuşamına dikkat etmeli	3
Ders öğretiminde başarılı olmalı	4
Davranışlarıyla örnek olmalı	4
Bilgiye ulaşmaları konusunda teşvik etmeli	1
Çocukların demokratik sorgulama becerilerini geliştirmeli	1
Güler yüzlü şefkatli olmalı	2
Mantık ve vicdanıyla hareket etmesi	1
Atatürk'ü idol alması	1
Vatan ve insan sevgisini aşlamaları	1
Yeni bir nesil yetiştirdiklerinin farkında olmaları	1
Çocukları hayata hazırlamalı, yol gösterici olmalı	2

Çizelge 4.11 incelendiğinde “Sınıf öğretmenlerinin beklentilerinize uygun davranış sergileyebilmeleri için önerileriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar parantez içinde cevabı veren katılımcılarla birlikte şöyledir:

“İletişime açık olmalı” cevabını 7 kişi (E.1, 33, K.1, 40, E.4, 32, E.8, 39, E.9, 39, E.10, 38, K.14, 31),

“Öğrencileri kendi çocukları gibi görmeli, ilgili olmalı” cevabını 8 kişi (E.1, 33, E.3, 38, E.4, 32, K.3, 37, E.9, 39, K.11, 32, K.12, 37, E.15, 36),

- “Öğrenciyi sosyalleştirmeli” cevabını 1 kişi (E.1, 33),
- “Toplumun beklentilerine göre kendilerini iyi yetiştirmeleri” cevabını 4 kişi (E.2, 37, K.4, 29, K.7, 40, E.12, 31),
- “Öğrenciyle olan iletişimi dengeli olmalı” cevabını 2 kişi (E.2, 37, E.14, 35),
- “Veli ziyaretlerine önem vermeli, velilerle ilişkileri iyi olmalı” cevabını 8 kişi (E.2, 37, E.3, 38, E.6, 35, E.7, 32, K.2, 37, K.4, 29, K.6, 33, K.10, 33, E.13, 34),
- “Giyim kuşamına dikkat etmeli” cevabını 3 kişi (E.2, 37, E.4, 32, E.5, 45),
- “Ders öğretiminde başarılı olmalı” cevabını 4 kişi (K.1, 40, K.9, 41, E.14, 35, K.15, 27),
- “Davranışlarıyla örnek olmalı” cevabını 4 kişi (E.2, 37, E.5, 45, E.7, 32, E.9, 39),
- “Bilgiye ulaşmaları konusunda teşvik etmeli” cevabını 1 kişi (E.5, 45),
- “Çocukların demokratik sorgulama becerilerini geliştirmeli” cevabını 1 kişi (E.5, 45),
- “İlgi alanlarını keşfedip yönlendirmeli” cevabını 1 kişi (K.2, 37),
- “Mantık ve vicdaniyla hareket etmesi” cevabını 1 kişi (E.11, 42),
- “Atatürk’ü idol alması” cevabını 1 kişi (K.9, 41),
- “Vatan ve insan sevgisini aşlamaları” cevabını 1 kişi (K.9, 41),
- “Yeni bir nesil yetiştirdiklerinin farkında olmaları” cevabını 1 kişi (K.13, 28),
- “Çocukları hayata hazırlamalı, yol gösterici olmalı” cevabını 2 kişi (E.14, 35, K.14, 31) vermiştir.

7-8 velinin ortak önerisi ; “İletişime açık olmalı ve veli ziyaretlerine önem vermeli, velilerle ilişkileri iyi olmalı”, “Öğrencileri kendi çocukları gibi görmeli, ilgili olmalı” yönünde olduğu görülmüştür. Buradan da anlaşılacağı gibi velilerin bir öğretiliminde en çok görmek istedikleri özellik kendilerine değer verilmesi, kendileriyle sürekli iletişim halinde olunmasıdır. Velilerin kendilerine verilen yanı sıra öğrencileri kendi çocukları gibi görmeliler diyerek çocuklarına da özel önem vermesini arzu ettikleri söylenebilir. Okul ile aile arasında kurulacak sağlam köprülerin eğitim kalitesini daha yükseğe taşıyacağı, eğitim-öğretim sürecinde yaşanan zorlukların daha kolay üstesinden gelinebileceği düşünülmektedir.

Öncelikle iletişime açık bir kişi olmasını beklerim. Çocuğumu emanet ettiğim kişinin bu emaneti kendi çocuğu gibi görüp onu kollamasını beklerim. Sosyalleşmesi konusunda ona yardımcı olmasını öneririm (E.1, 33).

Öncelikle bizim öğretmene her türlü desteği vermemiz lazım. Toplumun beklentilerine göre kendilerini iyi yetiştirmeleri, toplumdaki ihtiyaçları tamamlama yoluna gitmelerini beklerim. Çocuklarla olan iletişimini dengeli tutması lazımdır. Veli ziyaretlerine gereken önemi vermeliler. Giyim kuşamına dikkat etmesi lazımdır. Sigara kullansa bile sigara içtiğini öğrenciler görmemelidir (E.2, 37).

Bizleri daha iyi tanımalı, öğrencilerle ilgili bilgilendirici ve yol gösterici olmalıdır (K.14, 31).

Velilere öğretmen gibi değil de arkadaş gibi yaklaşabilirler. İlişkiler tabii ki saygı çerçevesinde olmalıdır (K.7, 40).

Öğrencinin davranış ve başarısı için stratejiler belirlemelidir. Çocukları hayata hazırlamak için elinden geleni yapmalıdır. Öğrencilere karşı mesafeli, adaletli ve iyiliksever olmalıdır (E.14, 35).

Her yönüyle örnek rol model olmalıdır. Giyim kuşamına dikkat etmeli, güzel ahlaklı olmalıdır. Öğrencilerdeki demokratik sorgulama gelişimini sağlamalıdır. Bilgisayar donanımıyla bilgiye ulaşma yöntemlerini göstermeli, bilgiye ulaşmayı da teşvik etmelidir (E.5, 45).

Başarıyı ödüllendirmeli, başarısız durumda da öğrenciye başarılı olması konusunda motive etmelidir. Arkadaşlarıyla olan herhangi bir sorununda çocuğumun yargılanmadan önce dinlenilmesini talep ederim (E.10, 38).

Bu soruya verilen cevaplar velilerin öğretmenlere önerilerinin belirli kategorilerde olmadığı, çok çeşitlilik arz etmekte olduğunu göstermektedir. Buradan her velinin ve öğrencinin ayrı bir birey olduğu hepsinin beklenti ve önerilerinin farklı olduğu ve her birinin özel olarak tanınması ve ona göre davranılması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenlerin velilerin önerilerini ne ölçüde dikkate aldıkları ve veli beklentilerini karşılama düzeyleri, diğer sorulara verilen cevaplarla karşılaştırıldığında istenilen ölçüde olmadığı söylenebilir. Yalnız bu araştırmada veli beklentilerin ne olduğu araştırılmış, beklentilerin karşılama düzeyleri detaylı olarak incelenmemiştir. Başka bir araştırma için veli beklentilerinin karşılama düzeyleri konusunun önem arz edeceği düşünülmektedir.

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar

1. Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 50 si kadın % 50 si erkek olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle araştırmaya katılan 30 velinin 15 tanesi kadın, 15 tanesi erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sorulara verilen cevaplarda kadın ve erkek katılımcılar arasında belirgin bir fark gözlemlenmese de; kadın velilerin araştırmaya katılma ve soruları cevaplama konusunda erkek velilere göre daha istekli oldukları, daha net ve ayrıntılı cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Tombalak (2010) araştırmaya katılan velilerin okuldan beklentileri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varmıştır. Taban'a (2010) göre de; Araştırmaya katılan kadın ve erkek velilerin okul ve çocuklarına ilişkin bilgi düzeyleri aynıdır. Bu durumun Karakuş (2014) araştırmasında da aynı şekilde olduğu görülmüştür.

2. Araştırmaya katılan öğrenci velilerin toplamda 30 meslek grubunda olduğu, bunlardan 9 tanesinin ev hanımı, 4 tanesinin öğretmen diğerlerinin ise çeşitli meslek grublarından oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya verilen cevaplar velilerin meslek durumuna göre değişiklik göstermediği gözlemlenmiştir. Tombalak (2010) ve Karakuş (2014) farklı mesleklerdeki velilerin okuldan beklentilerinin benzerlik gösterdiği, mesleğin okuldan beklentiyi farklılaştıran bir değişken olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Karakuş (2014) ayrıca çalışmayan anne babaların kendilerini daha yeterli algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada ise çalışmayan anne babalarla görüşme düzenlenmemiştir. Ev hanımları ise çalışan anne kategorisinde değerlendirilmektedir.

3. Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin yaş ortalamalarının 35 olduğu saptanmıştır. Katılımcıların genelinde 30 ile 40 yaşları arasında olduğu görülmüştür. Verilen cevaplarda yaş durumuna göre farklılık gözlenmemiştir. Yaş farklılığının velilerdeki beklentileri değiştirmedeği söylenebilir. Üstübal (2015) yaptığı çalışmasında annelerin yaşlarının okul aile işbirliğini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Mutlu'nun (2015)

yaptığı araştırmada ise, velilerin yaş değişkeninde 31-40 yaş grubunda olan velilerin çocuğunun eğitimi ve gelişimiyle daha fazla ilgilendikleri sonucuna ulaşmıştır. Karakuş'un (2014) araştırmasında da 31-35 yaş grubundaki veliler, diğer yaş grubundaki velilere göre kendilerini daha yeterli algıladıkları görülmüştür. Bu araştırmada da görüşme formuna cevap veren velilerin yaş ortalaması 30-40 yaş aralığında olup, çocuğunun eğitimiyle ilgili veliler arasından seçilme yoluna gidilmiştir.

4. Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 10 tanesinin İlkokul, 3 tanesinin Ortaokul, 8 tanesinin Lise, 1 tanesinin Önlisans, 6 tanesinin Lisans ve 2 tanesinin Yüksek Lisans mezunu oldukları sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul mezunu bazı velilerin soruları cevaplamakta zorlandığı gözlemlense de bazı ilkokul mezunlarının istenilen seviyede cevaplar verdiği görülmüştür. Lise mezunları, ilkokul ve ortaokul mezunlarına göre soruları daha rahat cevapladığı görülmüştür. Yüksek lisans ve lisans mezunları soruları cevaplarırken akademik dili daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tombalak'a (2010) göre öğrenim durumu ilkokul mezunu olan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentileri, öğrenim durumu lise, yüksekokul, fakülte mezunu olan öğrenci velilerinden yüksektir. Bu araştırma da ise lisans ve yüksek lisans mezunu velilerin beklentilerinin, ilkokul mezunu velilerin beklentilerinden daha farklı ve özel olduğu görülmüştür. Üstübal'a (2015) göre ise annelerin eğitim durumları okul aile işbirliği sürecine katılma isteklerini hiçbir şekilde etkilememektedir. Mutlu'nun (2015) araştırmasında ise velilerin eğitim durumlarının beklentileri ve görüşleri etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

5. Araştırmaya katılan 30 öğrenci velisinden; 4 katılımcının 500-1000, 15 katılımcının 1000-2000 ve 11 katılımcının 2000 üstü aylık gelire sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sorularına verilen cevapların velilerin ekonomik durumlarına göre değişiklik gösterdiği düşünülmektedir. Tombalak (2010) okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler ile okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler ile velilerin aylık toplam gelirleri arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı ilişkilerin olduğu sonucuna varılmıştır. Aylık toplam geliri 0-1500 TL arası ve 6000 TL'den fazla olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, aylık toplam geliri 3001-4500 TL arası olan öğrenci velilerinden yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

6. Araştırmaya katılan 30 öğrenci velilesinden; 1 çocuklu 5 veli, 2 çocuklu 17 veli, 3 çocuklu 6 veli, 4 çocuklu 2 veli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 1 çocuğu olan velilerin, çocukları konusunda daha hassas oldukları, araştırma sorularına daha dikkatli ve mantıklı cevaplar vermeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Tombalak (2010) araştırmasında da; 1 çocuğu olan öğrenci velilerinin de okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentileri, 2 çocuğu olan öğrenci velilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

7. Araştırmaya katılan velilerinin çocuklarının Üsküdar, Kadıköy ve Ümraniye ilçelerinden 12 farklı okula gittikleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Görüşme formu sorularına verilen cevaplara ilişkin sonuçlar

5.2.1. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilere yaklaşımları konusunda velilerin beklentileri beklentilerine ilişkin sonuçlar

Veliler iyi bir öğretmende en çok; çocuklarla iletişimi iyi, onları anlayan, ilgili, eğitici özelliğinin güzel olması özelliklerini görmek istemektedirler. Öğretmenlerin mesleki açıdan kendilerini geliştirmesi gerektiği inancında olan veliler için yine de öğretmenin çocuğuyla olan iletişiminin daha öncelikli olduğu anlaşılmaktadır.

Velilerin, öğrenciyle olan sağlıklı iletişiminin yanında anlayışlı, hoşgörülü, sabırlı, çocukları ve mesleğini seven, yenilikleri takip eden çağdaş bir öğretmen beklentisi içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yüzgeç (2008) yaptığı araştırmada da öğretmenin dinleme becerisine sahip olması, beklentisinin ön planda olduğu ortaya çıkmıştır. Bu araştırma da ulaşılan; sağlıklı iletişim içinde olmasını beklerim sonucu da Yüzgeç'in (2008) ulaştığı bu sonucu kapsamaktadır.

Velilerin yaklaşık % 20 sinin disiplinli ve kuralcı bir öğretmen istedikleri görülmüştür. Disiplinli ve kuralcı bir öğretmen isteyen veliler disiplinin gerektiği zaman kullanılması gerektiği, aşırı disiplinin çocuğun gelişimine olumsuz katkı sağladığı görüşünde oldukları anlaşılmıştır. Gökhan (2007) çalışmasında da; öğrencilerin baskı otoriteyle kurallara uymalarını değil, iç kontrol yoluyla davranışlarının sorumluluklarını almaları ve çevreye uymalarını ifade eder. Öğrenciler demokratik bir toplum içinde yaşamaya hazırlanmalarını sağlar. Yapılan araştırmanın sonucunda da velilerin vermiş oldukları cevaplardan velilerin modern disiplin anlayışına uygun bir eğitim anlayışını benimsedikleri görülmektedir. Sağlıklı bir eğitim öğretimin gerçekleşebilmesi için kuralların bozulması bu aşamada bir çeşit cezayı

gerektirmektedir. Eğer bu ceza uygun zamanda verilirse bireysel davranış bozukluklarının iyileştirilmesinde etkili bir yöntem olmaktadır. Ceza konusunda veli görüşleri de bu doğrultudadır. Öğrenciye en son aşamada ceza verilmesini uygun bulmaktadırlar, sonuçlarına ulaşmıştır. Yüzgeç ise (2008), yöneticilerden en fazla “disiplinli bir okul ortamı sağlmasını beklerim” beklentisinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerden ise “dinleme becerisine sahip olmasını beklerim” beklentisi ön plana çıkmaktadır.

Öğretmenlerin, öğrencideki istenmeyen davranışları düzeltme yolunda takındıkları tutum da önemlidir. Bu konuda Çayak (2013), Öğretmenler ve yöneticiler istenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğrenciyi uyarmayı, öğrenciyle birebir konuşmayı, öğrenciye sınıfta görev vermeyi, arkadaşlarıyla görüşmeyi, velisi ile işbirliği yapmayı ve rehberlik servisinden yardım almayı denemektedirler, sonuçlarına ulaşmıştır.

Veli beklentilerinde öğretmenin eğitici ve rehberlik etme özelliğinin ön planda olması sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenin çocuğa kazandırması gereken davranışlardan birisi de; kitap okuma alışkanlığı kazandırmaktır. Bu konuda Aksoy (2014) şu sonuçlara ulaşmıştır; Öğrencilerin aktif olarak sınıf kitaplığından faydalanmaları için öğretmenlerin yarıya yakınının düzenli olarak her öğrencinin kitaplıktan kitap değişimlerini yapmasını sağladığı, yaklaşık 1/4'ünün okunan kitap ile ilgili anlatma, soru-cevap çalışması yaptığı, haftalık-günlük okuma saatleri yaptığı ve en fazla okuyanları ödüllendirdiği belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin az bir bölümünün kitap seçiminde öğrencileri serbest bıraktığı ve sınıf kitaplığıyla görevli öğrencilerin ilgilenmesini sağladığı, kitap okumanın öneminden bahsederek, kitap tanıtımları yaparak özendirme çalışması yaptığı saptanmıştır. Öğretmenlerin tamamına yakınının sınıfında düzenli okuma saatleri yaptığı, az bir bölümünün ise okuma saatleri yapmadığını ortaya çıkmıştır.

Kurbay (2008) araştırmasında da; öğrencilerin, öğretmenleri ile olan iletişim durumlarının da öğrencinin derslerindeki başarısını etkilediği, başarılı öğrencilerin başarısız öğrencilere göre öğretmenleri ile iletişimlerinin daha iyi olduğu, Öğrencinin, öğretmenleriyle kuracağı sağlıklı bir iletişim derslere karşı ilgisini artıracığı ve başarısını birebir etkileyeceği sonucuna ulaşmıştır. Velilerin de sık sık öğretmenlere söylediği; “Çocuğum sizi çok seviyor, siz ne dersiniz yapıyor.” Sözünden de anlayacağımız gibi özellikle ilkokulda başarının sırrı öğrencinin, öğretmenini

sevmesinden geçmektedir. Velilerin de en çok istediği; çocuğunun, öğretmeniyle sağlıklı ve verimli bir iletişiminin olmasıdır.

Karadağ ve Özdemir (2015) okullarda hakim olan samimiyete dayalı düzensizlik, iletişim kopukluğu, dürüstlük ve güvene dayalı okul ikliminin geliştirilememiş olması gibi zayıf okul kültürü özelliklerinin, üyelerin birbirine karşı düşük başarı beklentisi geliştirmesi, motivasyon kaybı yaşanması, kuşku ve düşmanlık hislerinin artması, yıkıcı çatışmaların gözlemlenmesi, okul bağlılığı davranışının sergilenmemesi, kuralların belirlenmesi ve benimsenmesi sürecine katılmama, iletişim problemlerinin baş göstermesi ve sevgi-saygının azalması gibi olası problemlere neden olacağı sonuçlarına ulaşmıştır. Kendi içinde olumlu okul kültürü oluşturamamış bir okul personelinin velilerle sağlıklı bir iletişim içinde bulunamayacağı, öğrencinin akademik başarısına ve karakter gelişimine yeterince katkı sağlayamayacağı söylenebilir.

MEB'nin yaptığı çalıştaylara göre öğretmenler, tüm öğrencilerine ayırım gözetmeden hepsinin değerli olduklarını kendilerine hissettirebilmelidir. Her öğrencinin kişisel karakteri hakkında bilgi sahibi olmalı, karakterine saygı duymalı ve karakterine göre davranış geliştirebilmelidir. Öğrenciler kişilik, zeka, sosyal, kültürel, davranış ve duygu bakımlarından farklı özelliktedirler. Öğretmene bu konuda düşen vazife; bu farkındalıkları fark edebilme, zenginlik olarak değerlendirebilme, öğrenci seviyelerini daha ileriye götürebilmektir. Araştırmaya katılan velilerin beklentileriyle çalıştay sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir. Ekici'ye (2014) göre de öğretmenin karakter ve yeterlilikleri, öğrenci davranış ve başarısını etkilemektedir.

5.2.2. Velilerin verilen eğitimin niteliğinin, öğrencilerin akademik başarısına etkisi bakımından sınıf öğretmenlerinden beklentilerine ilişkin sonuçlar

İlkokullarda öğrencisi olan velilerin eğitimin niteliği, öğrencilerin akademik başarısına etkisi bakımından sınıf öğretmenlerinden beklenti düzeylerine ve durumlarına genel olarak bakıldığında;

Veliler çocuğunda bilgiye ulaşmak ve öğrenmek konusunda ilgi ve merak oluşturulmasını, planlı çalışma alışkanlığının kazandırılmasını, ilgi ve yetenek alanlarının öğretmen tarafından keşfedilip gerekli yönlendirme ve takviye çalışmalarının yapılmasını beklemektedirler.

Veliler çocuklarının hem ilkokul hem de tüm eğitim öğretim hayatı boyunca başarılı olmasını istemekte, bu başarılarının da çocuğun kendisine, aileye ve topluma

ekonomik ve kalkınma bakımında fayda getirmesini beklemektedirler. Erçetin ve Özdemir'in (2004) görüşleri velilerin bu beklentilerini açıklayıp temellendirecek şekildedir:

Okuldaki sosyalleşme planlı ve kasıtlı bir süreçtir. Okul bu vazifesini yaparken sosyal kültürü korumanın yanında geliştirmekle yükümlüdür. Okulun ekonomik görevi, ekonominin beyin ve insan gücü ihtiyacının karşılanmasıdır. Bu bakışa göre eğitim, bireylerin kendilerine, toplumun da üyelerine yaptığı bir yatırım olarak görülmektedir. Sahip olunan insan kaynaklarının niteliklerinin geliştirilerek ihtiyaç duyulan nitelik ve nicelikte insan gücü toplumun hizmetine sunulmalıdır.

Ekici (2014) yaptığı çalışmada, öğrencinin başarısından birinci derecede kimler sorumlu olduğuna dair aday öğretmenlere soru yönelmiş ve 73 aday öğretmenin 49'unun öğrencinin başarısında öğretmeni sorumlu tuttuğu sonucuna ulaşmışsa da eğitim kaynakları çocuğun başarısından birinci derecede aileyi sorumlu tutmaktadır. Bu araştırmanın amacı ise birinci derecede sorumluyu bulmak değil, önemli sorumluluk derecesine sahip iki etkeni; okul ve aileyi çocuğun başarısı için birlikte hareket etmelerinin öneminin anlaşılmasına katkı sağlamaktır. Öğretmen öğrencinin akademik başarısını hem doğrudan kendisi etkilemekte hem de diğer faktörleri etkileyerek etkileyebilmektedir. Dolayısıyla öğretmen her zaman öğrencinin başarısında hem okul içindeki hem de okul dışındaki faktörleri etkileyerek önemli bir rol üstlenmiş durumdadır. Öğretmenlik mesleği başarı yanında aynı zamanda öğrencinin akademik başarısızlığı yönünde pek çok sorunla ve hayal kırıklığıyla dolu bir süreci sabır, sevgi, bilgi ve becerileriyle düzenleyebilmeyi gerektiren bir meslek olarak da bilinmektedir. Öğretmenlik mesleği, öğrencinin akademik başarısı ve başarısızlığı durumunda yüksek düzeyde olumlu duyuşsal özellikleri gerektirmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin duyuşsal boyuttaki niteliklerinin düzeyi eğitimin de niteliğini ve kalitesini etkilemektedir.

Veliler öğrencinin akademik başarı ve başarısızlığı durumlarının kendileriyle paylaşılması gerektiği inancında olup, eğitim öğretim faaliyetlerinin içinde olmak istemektedirler. Veliler ayrıca çocuğun akademik başarısı için kendilerine gerekli rehberlik çalışmalarının yapılmasını beklemektedirler.

Eğitim, geniş anlamıyla düşünüldüğünde, çocuğa toplumunun kavram ve tutumlarının öğretilmesi, toplumsal, yurttaşlık ve ekonomik ilişkilerinde nasıl davranacaklarının

öğretilmesi anlaşılır. Bu açıdan topluluk, bir eğitici araçtır. Bu görüşten hareketle okul sadece kendi başına eğitim işini yapamaz. Aile de yapamaz (Tezcan, 1985: 305). Çocuğun eğitim ve öğretiminde istenilen başarılı sonuca ulaşabilmek için, her şeyden önce okul ile ailenin işbirliği yapması gerekmektedir. Tek taraflı çalışmalar, çocukların istenilen hedefe götürmemektedir. Günümüzde aileler, okulların yardımı olmaksızın çocuklarını eğitemeyecekleri gibi, okullar da, ailelerle iş birliği yapmaksızın öğrencilerini gerektiği şekilde yetiştiremezler (Kıncal, 1991, Akt: Kaya, 2012).

İpek (2011) velilerin okul tutumu ve eğitime katılım düzeyleri ile aileye bağlı bazı faktörlerin ilköğretim öğrencilerinin seviye belirleme sınavları (SBS) üzerindeki etkisi'ni incelediği araştırmasında; yüksek SBS puanına sahip olan öğrenci velilerinin eğitime katılım ve okul tutumu düzeyleri, düşük SBS puanına sahip olan öğrenci velilerinin eğitime katılım ve okul tutumu düzeylerinden daha yüksek çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçtan hareketle, eğitim için öğrenci velilerinin eğitime katılmalarını teşvik etmeleri ve velilerde okula karşı olumlu tutum geliştirebilmek için düzenli bir iletişim ve işbirliği içerisinde olmalarını önermiştir. Veliler öğretmenlerden çocuklarının akademik başarısını yükseltmesini bekledikleri gibi, öğretmenler de velilerden öğrencilerin akademik başarısını yükseltmesini beklemelidir. Öğretmenler bu beklenti içinde olup ve velileri eğitime dahil etmek için gerekli çalışmaları yapmaları halinde, öğrencilerin akademik başarısının işbirliği içinde yükseltilebileceği söylenebilir. Çelenk'in (2003) araştırmasında ulaştığı; Eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulunan ailelerden gelen çocukların okul başarıları daha yüksektir, sonucu da bu araştırma destekler niteliktedir.

Topçu (2013) yaptığı araştırmasında; okul geliştirme çalışmalarının en önemli amacının eğitim öğretimin kalitesini artırmak olduğu sonucuna varmıştır. Velilerin eğitimin kalitesini artırmak için de öğretmen ve aileler arasında fikir ve bilgi alışverişini sağlamak, okulun sorunlarına birlikte çözüm yolları bulmak gerektiği düşüncesinde oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmaların aksine Kurbay (2008) çalışmasında; veli öğretmen işbirliğinin öğrencinin başarısı üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ve ulaştığı sonucun şimdiye kadar yapılan birçok araştırma ile çelişmekte olduğunu belirtmiş, çelişkinin nedenleriyle ilgili yorumlarda bulunmuştur. Tarafımdan yapılan araştırma sonucuna

göre ise yapılan etkili bir öğretmen veli işbirliği öğrencinin başarısını artırdığı gibi veli memnuniyetine de pozitif yönde etki etmektedir.

5.2.3. Velilerin sınıf öğretmenlerinden hangi alanlarda nasıl bir rol model olmalarını beklemekte olduklarına ilişkin sonuçlar

Veliler çocuklarının eğitim konusunda istekli ve başarılı olabilmeleri için; eğitimli, öğretmenlerden öğrenmeye istekli, başarılı bir model sergilemelerini beklemektedirler. Öğretmenin özellikle ilkokulda öğrencinin en çok model aldığı kişilerin başında geldiği için öğretmenin rol model olma durumunu önemli buldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin okula, eğitime, araştırmaya olan ilgilerini, öğretmenlerin rol model olma durumlarına bağlamaktadırlar.

Veliler çocuklarının akademik başarıları yanında ahlaki ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından da öğretmenlerin model olma durumlarını önemli buldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerden çocuklarının başarılı ve ahlaklı öğrenciler olmaları için düzgün karakterli, başarılı bir model olmalarını beklemektedirler.

Aksoy (2014) çalışmasında; Çocuklarıyla birlikteyken velilerin büyük çoğunluğunun, çocuğunun ödevlerine yardımcı olduğu, yarıdan fazlasının televizyon izlediği, yaklaşık yarısının birlikte alış-veriş yaptığı ve kitap, dergi, gazete, internet vb, yayınları okuduğu, 1/3'ünün komşu veya akraba ziyaretleri yaptığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca çocuklarıyla birlikteyken velilerin az bir bölümünün bilgisayarda çalıştığı ya da oynadığı, cafe, park vb. yerlere gittiği ortaya çıkmıştır. Buna göre velilerin yarısına yakınının çocuklarıyla birlikteyken kitap, dergi, gazete, internet vb. yayınları okuyarak çocuklarına model oldukları sonuçlarına ulaşmıştır. Öğrenci kendisine rol model olarak hem öğretmeni hem de aileyi seçmekte ve her iki taraftan da etkilenmedir. Bu durumda öğretmen; ailenin olumlu rol model olma etkisini pekiştirici, olumsuz rol model olma durumunu ise düzeltici rolü üstlenmelidir.

Selvitopu, Bora ve Taş (2015) araştırmasında; veliler değer kazandırma sürecinde; çocuklarına öğüt vererek, onlara örnek olarak, disiplinli yaşamı öğretmek ve sosyalleştirme yoluyla değer kazandırmaya çalışmakta oldukları sonucuna ulaşmıştır. Velilerin, öğretmenlerden de çocuklarına aynı şekilde rol model olmalarını bekledikleri söylenebilir.

Ateş (2013) öğretmen görüşlerine dayanarak yaptığı çalışmasında da öğretmenin istese de istemese de rol model olmasından dolayı, öğretmenin olumlu rol model olma

zorunluluğu olduğunu ifade ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu durum օđretmenlerin, օđrenciler tarafından rol model alındığının bilincinde oldukları ve buna gօre davrandıkları anlamına gelmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı da yaptığı çalıştaylarda; օđretmen yeterlilikleri başlığı adı altında օđretmenin, kişisel gelişim kapsamında, օđretiminde ve օstlendiđi diğer gօrevlerde istekli, sebatlı, canlı, enerjik ve yaratıcı olabilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

5.2.4. Sınıf օđretmenlerinin օđrenci velileri ile ilişkiler boyutunda velilerin beklentilerine ilişkin sonuçlar

Velilerin օđretmenlerle olan ilişkilerinde en çok istediklerinin; her türlü konuda iletişim halinde olmak ve çocuklarının gelişimi hakkında bilgilendirilmek, olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Veliler օđretmenin veliyle olan iletişimin sağlıklı bir eğitim օđretim iklimi için gerekli olduğu inancındadırlar. ocuklarının gelişimi hakkında yeterli bilgi alamayan velilerin çocuklarının okuldaki durumları hakkında sağlıklı bir paylaşım istedikleri anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 30 veliden 9’u օđretmenin velilerle ilişkisinin samimi, yakın, güler yüzlü olması gerektiğini sօylerken, 8 katılımcı ise saygı çerçevesinde mesafeli olması gerektiğini sօylemiřtir. Buradan katılımcıların, օđretmen veli ilişkilerinin aradaki mesafeyi korumak şartıyla içten ve güler yüzlü olması gerektiği inancında oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Veliler օđretmenden yakınlık beklemekte fakat bu yakınlığın dostluk arkadaşlık derecesine gelmesini sakıncalı bulmaktadırlar.

Araştırmaya katılan veliler օđretmenin kendileriyle empati yapmasını, iş birliği yapmasını beklemektedirler. Velilerin kişilik yapıları, ekonomik durumları, sosyal ve kültürel durumları farklı olduğu için օđretmenin velilerin օzelliklerini tanıdıktan sonra her velinin kendi durumuna gօre ilişki geliştirmesini beklemektedirler. Sabancı ve Yücel’in (2013) yaptığı çalışma velilerin okul ile iletişim içinde olmaktan yıldıklarını bunun sebebinin ise; velilerin օđretmenlerin yıldıma davranışı gօstermelerinin nedenlerini genel olarak sosyolojik veya ekonomik temelli օn yargılara bağladıklarını belirtmektedir. Ayrıca baskı altına alma, sosyal tabakalara gօre insanları kategorize ederek yaklaşma, farklı fikirlere tahammülsüzlük, sarsılmaz doğru dayatması ve maddi beklentiler şeklinde belirlenen nedenler օđretmenlik tutum ve bilgisinin bilimsel temelde değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Akbulut'un (2013) ulaştığı sonuçlar ise yapılan bu çalışmayı destekler biçimdedir; Genel olarak velilerin beklentilerine bakıldığında öğretmenlerin bilgiye ulaşma yolunu çocuklarına gösterdikleri, öğrenim kadar eğitime de önem vermeleri, demokratik tutum sergilemeleri, farklı ğretim yöntemleri kullanmaları, güler yüzlü olmaları, farklılıklara saygılı olmaları, ahlak gelişimini önemsemeleri, kuralları önemsemeleri, örnek davranışlar sergilemeleri ve ailelere güler yüzlü davranmalarından memnun oldukları anlaşılmaktadır.

Ekici (2014) araştırmasında; öğretmenin dışında öğrencinin başarı ve başarısızlığında etkili olan faktörlerden ğrenci niteliklerinin etkisi, fiziki Şartların etkisi ve ailesel niteliklerin etkisini önemli faktörler olarak belirlemiştir. Öğrencinin başarısında önemli faktör olan ailelerin niteliklerini geliştirmek adına öğretmenlerin yaptığı etkinliklerin büyük öneme sahip olduğu görülmüştür. Yine Mutlu'nun (2015) yaptığı araştırmada; veliler birçok konuyu öğrenmek ve yaşamak zorunda kalmaktalar ve çeşitli konularda rehberlik ve desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Velilik artık bir hazırlık eğitimi ve neredeyse bu alanda uzmanlaşmayı gerektirmektedir. Ülkemizde veliler üzerinde yapılan bazı araştırmalar onların, çocuklarının okul yaşamı ile ilgili birçok konuda rehberliğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koymaktadır. Öğrencileri mr grubunda olan velilerin daha fazla işbirliğine katılma eğiliminde olduğunu ortaya koyan bir dağılım olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenci tanısı için mr grubununu diğer tanı gruplarına göre velilerin kurumdaki rehberlik servisi tarafından ğrenci, ğretmen, danışman, yönetici ve veli birlikteliği sağlamaktadır" maddesiyle ilgili algısı daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ahioglu (2006) alışmasında; öğretmenler ev çalışmalarını yönlendirme gayretlerini ailenin sosyoekonomik düzeyine göre belirlemede, sosyoekonomik düzey arttıka öğretmenin yönlendirmeleri işbirliğine dayalı olmaktadır. Nitekim ailelerin karşılaşılan sorunların üzümünde öğretmenin işbirliğine başvurmaları sosyoekonomik düzeye birlikte artmaktadır, sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada ğretmenin sosyoekonomik düzeyi yüksek olan velilere daha iyi rehberlik etmesinin sebeblerinin; ğretmen menfaatine göre mi yoksa sosyoekonomik düzeyi yüksek olan velilerin öğrencileriyle daha ilgili oldukları için öğretmenin de doğal olarak bu velilere daha fazla rehberlik çalışması yaptığından mı kaynaklandığıyla ilgili bulgulara yer verilmemiştir. Zaten bu konuda Taban da (2010) şu sonuçlara ulaşmıştır; Araştırmaya katılan velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile velilerinin okul ve çocuklarına ilişkin

bilgi düzeyleri arasında farklılıklar görülmüştür. Alt sosyo-ekonomik düzeyle orta sosyo-ekonomik düzey arasında, yine alt sosyoekonomik düzeyle üst sosyo-ekonomik düzey arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki velilerin bilgi düzeyleri daha düşüktür. Aksu'nun (2014) ulaştığı sonuçlar da bu görüşü destekler niteliktedir.

Öğretmen veli ilişkilerinde önemli olan etkenlerden birisi de hiç şüphesiz, öğrencinin durumu hakkında velinin bilgilendirilmesidir. Veli bilgilendirme yöntemlerinden olan e-okul ile ilgili veli görüşleri konusunda yaptığı araştırmasında Çetinoğlu (2011) de şu sonuçlara ulaşmıştır; Velilerden %63,78'i, e-okul Veli Bilgilendirme Sistemi hakkında bilgi sahibi olduğunu ve sisteme giriş yaptığını belirtirken, velilerden %36,22'si sistem hakkında bilgisi olmadığını veya sisteme hiç giriş yapmadığını belirtmiştir. Bu bulguya göre velilerinin yaklaşık 2/3'ü sistemden yararlanırken, yaklaşık 1/3'ü sistemden yararlanmamaktadır. Buna göre velilerin çoğunluğu sistemden yararlanmaktadır. Büyük bir çoğunlukla veliler e-okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni gerekli ve yararlı buldukları sonucu elde edilmiştir.

Dikbaş'ın (2008) ulaştığı sonuçlar da öğretmen veli iletişimine velilerin verdiği önemi destekler niteliktedir; Velilerin hemen hemen yarısı kendisini çocuğun okul hayatını önemseyen ve bütün etkinliklere katılan bir veli olarak tanımlarken; çocuklarının öğrenim görmekte olduğu okulun veli katılımını, çocuğun eğitimi açısından değerli görüp her fırsatta veli katılımının gerçekleşebilmesi için çaba harcamaktadır şeklinde algılamaktadırlar. Okullar genellikle veli ile iletişimi; okulda toplantılar düzenleyerek ve tiyatro gösterileri, resim sergileri, spor müsabakaları, özel günlerin kutlanması vb. gibi çeşitli etkinlikleri düzenleyerek sağlamaktadır. Yine bu konuda Çayak da (2013), veli-okul iletişimi tutumu ile sınıf içindeki istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede veli-öğretmen iletişimi tutumu arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çelenk de (2003) araştırmasında; okul ile ortak program üzerinde görüş birliği içinde düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan velilerin çocuklarının okul başarılarının daha da yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öneri olarak da velilerin eğitilmesi, velilerden para istenmemesi, veli toplantıları ve ziyaretleri, sosyal ve kültürel faaliyetlerin veli ile öğretmen arasındaki işbirliğini güçlendireceğini dile getirmiştir. Velilerin çocuklarına eğitim desteği vermelerini sağlamak için öğretmen ile aile arasındaki iletişim ve işbirliğini

güçlendirmek büyük önem arz etmektedir. Zaten velilerin beklentilerinin de öğretmenle olan iletişim ve işbirliğinin sağlıklı ve verimli bir zemine oturması yönünde olduğu ortaya çıkmıştır.

Üstübal (2015) yaptığı çalışmasında; okul aile işbirliğini geliştirmek amacıyla yapılan veli toplantıları, eğitim panoları, bireysel görüşmeler, yıl sonu etkinlikleri gibi programların, annelerin ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapıldığında okul aile iletişiminin olumlu yönde geliştiği sadece milli eğitim müfredatını uygulamak için yapılan etkinliklerin ise okul aile iletişimine yeterli katkıyı sağlamadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca amaca uygun planlanan aile katılım programlarının, aile iletişim ve işbirliği üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu, bu programlara katılan aillerin katılmayanlara oranla daha verimli bir iletişimde oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Dolaman (2015) yaptığı araştırmasında, velilerin okul yönetim sürecine katılmaya olumlu baktıkları bulgusuna ulaşmıştır. Veliler okul yönetimine katkı sağlayarak; verimlilik, okul başarısı, okula destek, kurum kültürüne katkı, öğrenci başarısı gibi konuların gelişimine etki edebileceklerini düşünmektedirler. Öğretmen ve yöneticiler de sağlıklı bir iletişim ortamında velilerin eğitim öğretim ortamına katkısını önemli bulmaktadırlar. Velilerle okul arasındaki iletişimin kopuk olduğu durumlarda veli sadece okula çağrıldığında gelmekte, veliler ile okul arasındaki iletişimin sağlıklı olduğu durumlarda ise veliler her ihtiyaç olduğunda okulun ve öğretmenin yardımına koşmakta oldukları sonucuna ulaşmıştır. Kendi çalıştığım kurum olan Yavuztürk İlkokulu'nda yaşanan bir örnek olay bu konuyu destekler niteliktedir; çocuğu 1. sınıfa giden bir veli, okul öğretmen ve yöneticilerine sürekli sorun çıkarmakta ve okulu üst mercilere sürekli şikayet etmektedir. Okul yöneticisinin kendisiyle ilgilenip, okul-aile birliğinde görev vermesi sonucunda veli; öğretmenlere daha iyi davranmaya başlamış, günlük 5-6 saatini okula ve okulun ihtiyaçlarına ayırır hale gelmiştir.

5.2.5. Velilerin akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisini daha önemli bulduklarına ilişkin sonuçlar

Velilerin % 60'ı davranışı, % 20'si akademik başarıyı, % 20'si ise hepsinin birbiriyle bağlantılı ve önemli olduğu görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik başarıyı daha önemli bulan velilerin başarının düzgün bir davranışa daha anlamlı olacağı görüşündedirler. Veliler kültürel faaliyetlerin davranışları düzeltmek ve

başarıyı artırmak için önem arz ettiği inancındadırlar. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda veliler en fazla, çocuklarının davranışlarının düzeltilmesini beklemektedirler. Veliler öğretmenden öğretimden daha çok eğitimci özelliğinin ön planda olmasını beklemektedirler.

Karakuş'un (2014) yaptığı çalışma da bu araştırmayı destekler niteliktedir; anne babaların çocuklarını akademik başarılarını göz önünde bulundurmadan sevmeye, yeteneklerini kişisel yararlarına olduğu kadar toplum yararına kullanmayı öğretme, zihinsel gelişimin yanısıra toplumsal ve fiziksel gelişimi özendirme, çocuklarını yaptıkları iş karşılığında çok güzel ifadelerle övmeye kendilerini çok iyi düzeyde algıladıkları sonucu elde edilmiştir. Burdan yola çıkarak aile, çocuğu akademik olarak başarılı olmasa bile çocuğunu değerli bulmaya devam etmektedir. Her ne kadar başarılı bir çocukları olmasını arzusalar da davranışları güzel bir çocuğun onlar için daha öncelikli öneme sahip olduğu düşünülebilir.

Selvitopu, Bora ve Taş (2015) araştırmasında da; velilerin, okulun çocuklarına insani, milli ve manevi değerleri kazandırması gerektiği fikrinde oldukları görülmüştür. Okulda akademik başarıya daha fazla önem verildiğini bu yüzden öğrenci davranışlarına ve değer eğitimine gerekli önemin verilmediğini belirtmişlerdir. Bu durumda velilerin, çocuklarının davranışlarını birinci derecede önemsedikleri söylenebilir.

Can (2010) araştırmasında; Velilerin ilköğretimden beklentileri, ne sadece çocuğunun sınavlardan yüksek puan alıp kaliteli bir lise kazanması ve sonucunda iyi bir meslek sahibi olması; ne de sadece kişiliğinin, karakterinin olumlu yönde gelişmesi ve sosyal bir birey olarak yetişmesinden ibarettir. Veliler ilköğretim okullarından çocuğu için her ikisini de talep etmektedirler. Yaptığımız saha çalışması velilerin beklentilerini şu şekilde ortaya koymaktadır: Veli çocuğunun özgüven ve sorumluluk sahibi, kişiliği ve karakteri olumlu yönde gelişmiş, kaliteli bir lise kazanması için gerekli bilgi donanımına sahip, insanlar arası iletişimde etkin ve sosyalleşmiş, gelecekte iyi bir meslek edinme potansiyelini taşıyan, dini, milli ve ahlaki duyguları kazanmış, zararlı alışkanlıkları olmayan vb. özelliklere sahip bir birey olarak yetişmesini beklemektedir, sonucuna ulaşmıştır.

Ateş (2013) çalışmasında öğretmenlerin fikirlerini almış ve öğretmenlerin, teknolojinin hızla geliştiği günümüzde öğretmenin akademik konuları öğretme

yönünün geride kaldığı, öğretmenin öğrenciyi hayata hazırlayan yani değerleri kazandıran eğitimci yönünün daha ön plana çıktığı görüşünde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca göre öğretmen görüşleriyle veli beklentileri uyumluluk göstermektedir. Yine bu araştırmada öğretmenlere göre; toplumda en çok şikayet edilen konunun değerler eğitiminin kazanılmaması ile ilgili konular olmasına velilerin ve öğrencilerin en az ilgisiz olduğu konunun değerler eğitimi konuları olduğunu gördüklerini söylemişlerdir. Bunun nedeni olarak da değerler eğitimi kazanımlarının akademik başarı gibi öğrenci başarısına etki etmemesi olarak açıkladıkları sonuçlarına ulaşmıştır. Ulaşılan sonucun, bu araştırmayla çelişen ve araştırmayı destekleyen yönleri vardır. Velilerin davranışı önemsememesi ve davranışın öğrenci başarısına etki etmemesi bu araştırmayla çelişiyor. Bu araştırmada da birçok veli davranışı, akademik başarıyı artırıcı özelliğinden dolayı önemsediklerini belirtmişlerdir.

Kaya (2012) araştırmasında; Velilerin beklentilerinin başında öğretmenin sahip olduğu bilgiyi öğretme yeterliliği gelmektedir. Veliler için çocuğunun bir üst öğrenime girişi ve meslek seçimi için sınavlardaki başarısı çok önemli olduğu bilinmektedir. Velilerin öğrencilerini okula gönderirken birinci önceliklerinin çocuklarının başarısını düşündükleri söylenebilir, sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaya katılan velilerin başarı ile davranışın birbirini destekleyeceği, olumlu davranış değişikliğinin zaten başarıyı getireceğini düşünerek davranışı daha çok önemsedikleri söylenebilir.

5.2.6. Velilerin öğretmenlerle, çocuklarının okuldaki ve evdeki durumları hakkında neleri paylaştıklarına ilişkin sonuçlar

Velilerin çocuklarının okuldaki durumlarından; davranışları, tavırları, sosyalliği, başarı durumu, gelişim düzeyi ve derse katılım durumlarını paylaştıkları sonucuna varılmıştır. Çocuğun okuldaki söz konusu bu durumlarının, veliler açısından önemli olduğu anlaşılmaktadır. Az da olsa öğretmenle hiç paylaşımı olmadığını söyleyen velinin de mevcut olduğu görülmüştür.

Velilerin çocuklarının evdeki durumlarından; aile içi ilişkiler, ödev yapma durumlarını paylaştıkları görülmüştür. Birçok okulda veliler ile öğretmen arasında en çok paylaşılan durumun çocuğun ödev yapıp yapmaması olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Velilerin ödevini istekle ve düzenli bir şekilde yapan bir öğrencinin iyi bir öğrenci olduğu görüşünde oldukları görülmüştür. Ödev yapmanın yanında çocuğun anne baba ve kardeşleriyle olan ilişkileri ve onlara karşı tutumlarının da veliler için önem arz

ettiği ve bu konuları öğretmenlerle paylaştıkları görülmüştür. Bunların yanında bazı öğrencilerde özel olarak ortaya çıkan; okula karşı tutumlarındaki değişiklik, uyku düzenindeki değişikliklerin çözümü için velilerin öğretmenlerle fikir alışverişinde buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Mutlu (2015) araştırmasında; öğrencinin fiziksel ve kişisel özellikleri, yetenek ve ilgileri, güçlü ve zayıf yönleri, başarı durumu, amaç ve beklentileri, ailesel özellikleri vb. yönleri hakkında edinilecek bilgiler ona verilecek psikolojik yardım hizmetlerinin niteliğini ve önceliğini belirleyecektir. Bu nedenle öğrenciyi tanıma hizmetleri, doğrudan öğrenciye dönük hizmetlerden bilgilendirme, yönlendirme, izleme ve psikolojik danışma hizmetlerinin niteliğinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencinin bahsedilen açılardan tanınmasını kolaylaştırmak amacıyla ailelerle yapılan bilgi paylaşımlarının ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda Yaman (2014) araştırmasında da yüz yüze iletişim ihtiyacının azalmasının öte yandan veli ile öğretmen işbirliğini olumsuz etkilediğini, bu bakımdan aileyi okula getirecek yolların bulunmasının önem arz ettiğini belirtmektedir.

Tombalak da (2010) araştırmasında; en fazla beklentinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler olduğu ortaya çıkmıştır. Velilerin bu beklentilerinin karşılanması için öğretmenlerin veliler ile işbirliği içerisinde olmaları ve yaptıkları uygulamalar hakkında velileri bilgilendirmeleri önerilmektedir, sonucuna ulaşılmıştır.

Kurbay (2008) çalışmasında; başarıyı etkileyen önemli etkenlerden biri de öğrencinin okul ve evdeki durumlarının takibi olduğunu, Sınıf içinde öğretmenin öğrenciyi takip etmesi, okul dışında ailenin öğrenciyi takip etmesi başarıyı getireceğini, etkin bir takip için de öğretmen-veli işbirliği ile gerçekleşeceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmaya ilave olarak da etkin bir öğretmen veli işbirliğinin de öğrenci durumlarının her iki tarafla paylaşılmasıyla gerçekleşeceği muhakkaktır.

Öğretmen ile veli arasındaki bilgi paylaşımıyla ilgili ortaya çıkan olumsuz durumlarla ilgili Aksu (2014) şu sonuçlara ulaşmıştır; Çocuklar ile aileler arasında katılım sürecinde ebeveynlerin verdikleri bilgilerin okulda öğrenilenlerle uyumluluğu konusunda farklılıklar vardır. Aileler katılım sürecinde eksik ve yanlış bilgi sağlama endişesi taşımaktadır. Bu durum onların ev temelli öğrenme etkinliklerinin önemini anlayamamalarına ve katılıma isteksiz olmalarına sebep olmaktadır. Bu sorunla ilgili de; aile katılımı konusunda eğitim politikaları geliştirilerek, aile eğitim programları

düzenlenerek, aile eğitim materyalleri hazırlayarak ailelerin ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım konusundaki eksiklikleri giderilmeli ve ihtiyaçları karşılanmalıdır önerisinde bulunmuştur.

5.2.7. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından beklentilerine ilişkin sonuçlar

30 katılımcı veliden 19'unun öğretmenlerden çocuklarını sosyal kültürel faaliyetlere yönlendirmesini bekledikleri görülmüştür. Sosyal kültürel faaliyetlerin; başarı ve davranış ile karşılaştırıldığı sorulara veren cevaplarda ise velilerin sosyal kültürel faaliyetleri birinci derecede önemsemedikleri, öğrencide oluşacak kişilik ve davranışlarındaki düzelmeye ve başarısındaki artmaya hizmet ettiği oranda önem verdikleri anlaşılmıştır. Çocuğu derslerinden alıkoyacak, davranışlarında olumsuz etki oluşturacak sosyal kültürel ve sportif faaliyetleri ise istemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Can (2010) araştırmasında; veliler çocuklarının özgüven ve sorumluluk sahibi, kişiliği ve karakteri olumlu yönde gelişmiş, kaliteli bir lise kazanması için gerekli bilgi donanımına sahip, insanlar arası iletişimde etkin ve sosyalleşmiş, gelecekte iyi bir meslek edinme potansiyelini taşıyan, dini, milli ve ahlaki duyguları kazanmış, zararlı alışkanlıkları olmayan vb. özelliklere sahip bir birey olarak yetişmesini beklemekte oldukları sonucuna ulaşmıştır. Can (2010) araştırmasında ulaştığı sonuçların, bu araştırmada ulaşılan sonuçlarla tutarlılık göstermekte olduğu görülmüştür.

Selvitopu, Bora ve Taş (2015) araştırmasında; velilerin, okulun çocuklarına insani, milli ve manevi değerleri kazandırması gerektiği fikrindedirler ve insani değerlerin kazandırması gerektiğini düşünmekte olduklarını düşünmektedirler. En fazla sağlıklı sosyal ilişkiler kurma ve büyüklere saygı duyma değerlerine önem vermişlerdir. Milli değerlere daha fazla önem veren veliler, okulun çocuklara öncelikli olarak vatan, millet ve tarih sevgisini aşılması gerektiğini düşünmekte oldukları sonucuna ulaşmıştır. Velilerin milli manevi değerlere bağlı yetiştirilen çocukların davranışlarının istenilen düzeyde olacağı inancında oldukları düşünülebilir. Ayrıca çocuğunun sosyal ilişkiler kurmasına önem veren veliler, çocuklarının toplumla içiçe olmasını istemektedirler. Sosyal kültürel faaliyetlerin de öğrencinin sosyalleşmesine yapacağı katkı yapacağı düşünülmektedir.

Karadağ ve Özdemir (2015) okul müdürlerinin okul kültürünün oluşmasındaki görüşlerini aldığı araştırmasında; okul müdürlerinin, okullarında hakim olan kültürel unsurlardan bahsederken okul kültürünün önemli boyutları olarak bilinen sosyalizasyon süreçleri, tören ve ritüeller ve kurumsal tarih noktalarını işaret eden kültürel unsurlardan bahsetmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmaya göre; okul müdürlerinin öğrencilerin sosyalleşmesine yeterince katkı sağlamadıkları söylenebilir.

Karakuş (2014) anne babaların üstün yetenekli çocuklarının eğitimi ve gelişimi açısından kendilerini ne denli yeterli bulduklarıyla ilgili şu sonuçlara ulaşmıştır; çocuğun ilgi duyduğu konularda onu gezilere götürme ve özel gruplar ya da kamu organizasyonlarının düzenlediği ders, seminer vb. etkinliklere götürmede ise ortalamanın altında yeterli düzeyde algıladıkları sonucu elde edilmiştir. Anne babaların çocuklarının ilgi ve yeteneklerini geliştirmeye yönelik olarak rehberlik etme, hobilerini çocuğuyla paylaşıp ona bir şeyler öğretme, hobilerini uygulayabileceği çalışma yerleri bulma ürünlerini sergileyebileceği bir yer bulmada ise, kendilerini orta düzeyde yeterli algıladıkları sonuçları ortaya çıkmaktadır. Burdan yola çıkarak öğretmenin, çocuğun eğitimi ve her açıdan gelişimi adına hem aileye hem de öğrenciye rehberlik etmesinin gerektiği söylenebilir.

Topçu (2013) araştırmasında velilerin okulun gelişimi için önce fiziksel koşulların iyileştirilmesini daha sonra da okuldaki sosyal etkinliklerin artırılmasını istedikleri sonucuna ulaşmıştır. Tarafından yapılan araştırmada ise veliler tarafından okulun fiziki gelişimi ile ilgili beklenti ve istek belirtilmemiştir. Bu durum velilerin, okulun fiziki koşullarının iyileştirilmesinin öğretmenin değil yönetici ve devletin görevi olduğunu düşündüğünü gösterebilir.

Bu konuda Çayak'ın (2013) ulaştığı sonuçlar; Öğretmenler ve yöneticiler istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerini; karakter, özenme, kendini yeterince ifade edememe, aile, arkadaş çevresi ve sosyal-kültürel etkinliklerin eksikliği olarak görmektedirler. Bu da öğrencinin kişisel gelişimi açısından sosyal kültürel faaliyetlerin önemini göstermektedir.

Ekici de (2014) çalışmasında; Bu noktada öğretmenlerin alan bilgilerinin, pedagojik formasyonlarının ve genel kültürlerinin programın uygulanmasında ve programda belirlenmiş olan davranışların öğrencilere başarılı bir şekilde kazandırılmasında etkili olan faktörleri oluşturduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Öğrencinin sosyal kültürel ve kişilik gelişimine katkısı bakımından kitap ve kütüphanelerin yeri büyük öneme sahiptir. Bu konuda Aksoy'un (2014) ulaştığı sonuçlar da bu görüşü destekler niteliktedir; Öğretmenlerin yarısının öğrencilerini herhangi bir kütüphaneye götürdüğü, yarısının götürmediği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerini kütüphaneye götüren öğretmenlerin yaklaşık 3/4'üne göre, öğrencilerin kütüphaneyi sevdiği, kütüphaneye karşı ilgi ve meraklarının arttığı, yaklaşık 1/4'üne göre, öğrencilerinin kütüphaneden faydalanmalarının arttığı, az bir bölümüne göre ise, öğrencilerin değişik kaynaklardan yararlandıkları için mutlu oldukları ortaya çıkmıştır.

Bu konuda, son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ilköğretim okullarında serbest etkinlikler adı altındaki derslerde her ay bir değer işlenmesi yönünde çalışmalar yapılmaktaydı ve şu anda bu uygulamalar kısmen devam etmektedir. Bu uygulamaya önem veren okul ve öğretmenlerin, olumlu neticeler elde ettikleri görülmüştür. Ancak çeşitli sebeplerden dolayı değerler eğitimi uygulamasının bu yıllarda gereken önemi görmediği söylenebilir. Neden üzerinde yeterince durulmadığı konusu ise başka araştırmaların konusu olabileceği düşünülebilir.

5.2.8. Velilerin sınıf öğretmenleriyle görüşmelerinin sıklığı ve zamanı konusunda beklentilerine ilişkin sonuçlar

Velilerin nerdeyse hepsinin, öğretmenle zamana bağlı olmaksızın gerektiğinde görüşmek istedikleri görülmüştür. Velilerin bunun yanında okul, aile ve çocukla ilgili özel durumlarda en kısa zamanda telefon veya başka bir yolla iletişime geçmek istedikleri sonucuna varılmıştır. Velilerin gerektiğinde zamana bağlı olmaksızın öğretmenle görüşme beklentilerinin, öğretmenler tarafından farklı nedenlerle yeterince karşılanmadığı anlaşılmıştır.

Oğuz (2008) araştırmasında; Anne baba ve öğretmen ilişkisinde ailelerin öğretmenlere fazla güvenmedikleri ve veli toplantılarında çocuklarını hep öğretmenlere karşı savunma pozisyonunda oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu durum velilerin toplantılara olan ilgisizliğin nedenlerinden biri olarak gösterilebilir. Şaban da (2011) araştırmasında velilerin; okulun veli katılımını desteklememesi, okul ile veliler arasında iletişim yetersizliği, okul idaresinin ve öğretmenlerin velileri küçük görmesi ve velilerin düşüncelerinin dikkate alınmaması, sürekli para istenmesi sebeplerinden dolayı velilerin okul ile işbirliğine katılmadığı sonuçlarına varmıştır.

Topçu'ya (2013) göre de; veliler okulu geliştirmek için paydaşlar arası sağlam bir iletişim ve işbirliğinin olması gerektiğini ve işbirliğinin kendilerini mutlu edeceğini belirtmektedirler. Veliler, kendilerine ynelik olarak bilgilendirici kitapçıkların hazırlanmasını, okulun web sitesinde gncel ve ayrıntılı bilgi verilmesini, velilerle daha sık görüşülmesini istemektedirler. Araştırmada velilerin okulla olan iletişiminin daha çok veli toplantılarında ve öğretmen çağırıldığında gerçekteğiği görülmüştür. Velilerin öğretmenle görüşme sebebinin ise eğitimin gelişimine katkıdan daha çok öğrenci hakkında bilgi alma amacı taşıdığı görülmüştür. Bu durum olumsuz gibi gözükse de ailenin çocuğunun eğitim durumunu merak etmesi, o ailenin eğitimle ve çocuğunun gelişimiyle ilgili olduğunu göstermektedir. Kendi çocuğunun eğitim gelişimine katkı sağlayan ailenin, dolaylı olarak da okulun gelişimine katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Üstübal (2015) yaptığı çalışmasında; veli katılım programları, annelerin uygun olduğu zaman, ilgi ve ihtiyaçları göz önüne alınarak yapıldığında annelerin tamamına yakınının toplantılara katıldığı, herhangi bir planlama yapılmayan toplantı ve etkinliklerin ise anne-öğretmen işbirliğine herhangi bir katkısı olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Dolaman (2015) araştırmasında; velilerin eğitim sürecine katkı sağlamak istedikleri ve olumlu işbirliği ortamı olduğunda okula ve öğrencilerinin gelişimine gerekli katkı sağlayabileceklerini düşünmektedirler. Öğretmenler ise velilerin okula doğru sıklıkla geldikleri zaman sorunların anında çözülp ortadan kalkabildiğini, başarıyı ve istenilen davranışların kazandırılmasını sağladığı görüşündedirler. Araştırmada veliler okulun yönetim süreçlerine katılırken okul yöneticileri tarafından kısıtlanmaktadırlar. Yöneticiler bunun sebebi olarak; velilerin yönetsel bilinçlerinin yeterli olmadığını düşünmektedirler. Öğretmenler velilerin okula gelme sıklığının eğitime katkıda bulunmadığı, okula sık gelme yerine bilgi paylaşımında bulunacakları zaman gelmelerinin daha uygun olduğu görüşündedirler. Fakat aynı araştırmada öğretmenler; velilerin okula yeteri kadar gelmedikleri, çocuğun sınıfı yükseldikçe velilerin gelme sıklığının azladığı, bu durumun da okul aile işbirliğini olumsuz etkilediğini söylemektedirler. Araştırmacının ulaştığı bu sonuçlardan; velilerin öğretmenlerle sıklıkla görüşmek istedikleri ve eğitim sürecinin içinde aktif rol almak istedikleri anlaşılmaktadır. Velilerin üst sınıflarda öğretmenle daha az iletişime geçmelerinin nedeni olarak da velilerin ilk sınıflardaki azimlerinin azladığı söylenebilir. Veya

öğretmen ile veliler arasındaki olumsuz ilişkiler de velileri okuldan uzaklaştırabilir. Öğretmenlerin eğitim sürecinin veriminin artması için velilerin katkısına ihtiyaç duydukları fakat yine öğretmen veli arasında geçen olumsuz ilişkilerin öğretmenlerin velilerle yeterince işbirliğine girmesini engellediği düşünülmektedir. Buradan hareketle öncelikle öğretmen veli arasındaki iletişim, sağlam kriterler üzerine bina edilmeli ve gerekli olduğu zamanlarda öğretmen veliye, veli de öğretmene rahatlıkla ulaşabilmelidir.

5.2.9. Öğretmenlerin velileri eğitim konusunda motive etmek için neler yaptıklarına ilişkin sonuçlar

Öğretmenlerin velileri eğitim konusunda motive etmek için; veli toplantısı yapmak, eğitim konulu kitaplar okumalarını tavsiye etmek, öğrencinin geleceği hakkında sözlü olarak rehberlik etmek, veli ziyaretleri yapmak gibi etkinlikler yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu etkinliklerini yapan öğretmenlerin sayısı ise azdır. 30 katılımcıdan 6 veya 7 öğretmenin bu etkinlikleri yaptıkları görülmüştür. Öğretmenlerin genel olarak velileri eğitime motive etme konusunda veli beklentilerini karşılamadıkları veya karşılayamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sabancı ve Yücel'in (2013) yaptığı çalışma bu konuda olumsuz örnek teşkil edecek niteliktedir; velilerin kendilerini ifade etmelerinin engellenmesi, kabalık ve nezaketsizlik içeren söz ve davranışlar, dışlama, kişilik haklarına saldırıldığı düşüncesi, bir an önce gitmelerinin istendiğine ilişkin algıları, değersizlik hissi verilmesi, jest, mimik ve diğer beden dili ifadeleri ile rahatsızlık yaratılması, çocuğunun özellikleri üzerinden hakarete uğrama, özel yaşam ile ilgili görüş ve yorumlar, görüşme ile ilgili içerik, zamanlama, süre ve tutumlarında negatif mesaj yüklü bir çerçeve oluşturma, güvensizlik ve ayrımcılığa maruz kalma şeklindeki psikolojik yıldırma davranışları velileri eğitim öğretim ortamından soğutmaktadır.

Gümüseli'ye (2004) göre; öğretmenlerin sorumlulukları sadece öğrencilere karşı değil, onların ailelerine de istedik davranışları kazandıracak kadar geniş kapsamlıdır. Bu sebeple okul bulunduğu sosyal çevresindeki ailelerin eğitim ve kültür düzeylerinin düşük olması veyahut da okulla işbirliği yapmada isteksiz olmaları; öğretmenlerinin velileri katılıma teşvik etme ve onları eğitime, motive etme sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu görüşle araştırma sonuçları göz önünde bulundurulduğunda,

öğretmenlerin velileri eğitim konusunda motive etme görev ve sorumluluklarının bilincinde olmadıkları anlaşılmaktadır.

Balkar (2009) yaptığı çalışmada; öğretmenlerin ve velilerin okul aile işbirliği sürecini kendi açılarından değerlendirdikleri, her iki taraf da etkili bir okul-aile iş birliğinin karşı tarafın çabalarıyla gerçekleşebileceği inancını taşımaktadır, sonucuna ulaşmıştır. Bu durum her iki tarafın birbirinden beklenti içinde olduğu, tarafların beklentileri karşılamak için yeterli çabayı göstermediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Balkar (2009) aynı çalışmada verdiği şu öneriler de yapılan bu araştırmada ulaşılan beklentilerle eş değer niteliktedir; okul içinde ve dışında çeşitli sosyal faaliyetler düzenlenmeli, iş birliği sürecinin kapsamı hakkında ortak fikir ve beklentiler oluşturulması için eğitim etkinlikleri düzenlenmeli, her toplantının eğitimle ilgili özel bir gündem konusu olmalıdır. Ceylan ve Akar da (2010) çalışmada öğretmen aile işbirliğini geliştirmek ve velileri eğitim konusundan motive etmek için; sosyal etkinliklerin, çeşitli konferans, seminer ve eğitim programlarının, velileri bilgilendirmenin, veli toplantılarının bir plan dahilinde yapılmasının önemine değinmiştir. Ayrıca çalışmada; Velilerin, ev ziyaretleri ve velilere de açık olan sosyal aktivitelerle ilgili olan önerilere katılmadıkları, bunun sebepleri olarak da etkinliklerin kendi çalışma saatleriyle çakışması, öğretmenler ve veliler arasında planlı bir iletişim kurulamaması ve maddi sıkıntılar gibi sonuçlara ulaşmıştır.

Öğretmenin yetenekli çocuklar için yapacağı rehberlik çalışmalarından biri de öğrenciyi Bilim Sanat Merkezlerine yönlendirmektir. Bu konuda Karataş'ın (2013) bulduğu sonuçlar şu şekildedir; Bilim ve Sanat Merkez'lerinin öğrencilerin gelişimi üzerine etkisi ile ilgili araştırmamızın birinci alt problemi BİLSEM'lerin öğrencilerin okuldaki akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisiyle ilgili öğretmen görüşleriydi. BİLSEM'in öğrencilerin akademik başarılarına, zihinsel gelişimlerine, sosyal-duygusal gelişimlerine ve yaratıcılık becerilerine etkisiyle ilgili öğretmen görüşlerinin olumlu olduğu saptanmıştır.

Selvitopu, Bora ve Taş (2015) araştırmasında; velilerin çoğunluğu verdikleri cevaplarda okulun öğrenciyeye değer kazandırma bağlamında beklentilerini karşılamadığını belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Okuldan ve öğretmenden beklentilerini karşılayamayan velilerin eğitim konusunda motive olmalarının zor olacağı düşünülmektedir.

Ünal, Yıldırım ve Çelik (2010) öğretmenlerin ve müdürlerin velilere ilişkin algılarını incelediği araştırmasında; müdür ve öğretmenlerin, velileri bir taraftan ilgisizlikle suçlarken bir taraftan da onları paydaşları olarak görmemekte ve velilerin katılımını kendi söyledikleriyle sınırlandırmalarını beklemekte oldukları sonucuna ulaşmıştır. Velilerin eğitime öğretime katılmasını engelleyen unsurların okuldan okula değişeceğini belirtmiş ve etkili veli katılımını sağlamak için oluşturduğu öneriler bu araştırma için de yarar sağlayacak niteliktedir; veli katılımını engelleyen hususların tespitine yönelik okul bazında durum çalışmasına dayalı araştırmaların yapılması, okul müdürü ve öğretmenlerin veli katılımının sınırlı olduğu durumlarda, durumu velilerin bilinçsizliği ve ilgisizliği ile açıklama kolaycılığına kaçmadan okulun şartları dahilinde velileri bilinçlendirici etkinlikler yapmaları, okul müdürü ve öğretmenlerin, okul yönetimi ve eğitim-öğretim etkinliklerine veli katılımını sağlamak için demokratik ortamlar oluşturması, katkıda bulunmak isteyen velileri desteklemeleri şeklinde öneriler getirmiştir. Bu araştırmanında, veli katılımının daha etkin olarak gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir

Dolaman'ın (2015) araştırmasında ulaştığı sonuçlar da velileri eğitim öğretim sürecine katmak ve motive etmek için yararlanılabilecek niteliktedir; velilere öğretmenle işbirliğinin önemini anlatan yada okulun işlerini tanıtan rehberlik toplantıları yapılabilir, sosyal, sportif ve kültürel faaliyetlere velilerin de dahil edilmesi gerekir, velilerin istek ve ihtiyaçlarının önem sırası belirlenmeli ve buna göre plan ve yöntem geliştirmeli, velilerle teknolojik imkanlar kullanılarak da iletişime geçilmesi gerektiği görülmektedir.

5.2.10. Öğretmenlerin beklentilerine uygun davranmaları için velilerin önerilerine ilişkin sonuçlar

Velilerin beklentilerinin karşılanması için öğretmenlere önerilerine ilişkin ulaşılan sonuçlar çok çeşitlilik arz etmektedir. Öne çıkan öneriler ise; öğretmenlerin öğrencileri kendi çocukları gibi görmeleri, velilerle iyi ilişkiler içinde olmaları ve veli ziyaretleri yapmaları, öğrencileri toplumun beklentilerine göre yetiştirme gayreti içinde olmaları, öğrencilere iyi bir model olmaları şeklinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Can da (2010) çalışmasında; Velilerin ilköğretim okulları hakkındaki görüş ve önerileri ise bir anlamda ilköğretimlerde olmayan ancak velilerin olmasını talep ettiği isteklerin belirlenmesi açısından önemlidir. Saygı, doğruluk, dürüstlük gibi ahlaki davranışların kazandırılması, verimli ders çalışma alışkanlığının öğrenciye aşılması, kitap okuma bilincinin öğrenciye verilemesi ve okulda deneme sınavları yapılması gibi öneriler, velilerin ilköğretim okullarında olmasını istediği maddeler içerisinde yer almakta olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Akbulut'un (2013), yaptığı çalışmada; velilerin beklentilerinin öğretmenlerin bilgiye ulaşma yolunu çocuklarına göstermeleri, öğrenim kadar eğitime de önem vermeleri, demokratik tutum sergilemeleri, farklı öğretim yöntemleri kullanmaları, güler yüzlü olmaları, farklılıklara saygılı olmaları, ahlak gelişimini önemsemeleri, kuralları önemsemeleri, örnek davranışlar sergilemeleri ve ailelere güler yüzlü davranmaları gerektiği ortaya konmaktadır.

Sabancı ve Yücel'in (2013) çalışmasında ise velilerin istemedikleri ve hoşnut olmadıkları bir durum olan psikolojik yıldırma konusuna değinilmiştir. Araştırmaya göre; veliler öğretmenlerin yönelttikleri yıldırma eylemlerinin kendileri üzerinde okula gitmede isteksizliğe, ruhsal ve fiziksel içerikli rahatsızlıklara, duygusal yönden bastırılmış hissetmeye ve aile içi huzursuzluklara neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu olumsuz durumun düzeltilmesi için de şu öneriyi getirmiştir; Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu yönde yapılacak bilimsel çalışmaları destekleyerek bu konudaki bilgi havuzunu derinleştirmesi ve genişletmesi gereklidir. Ancak araştırmayla ortaya çıkan mevcut bilgilerin de ışığında velilerin okullara etkin katılımlarının sağlanması amacıyla öğretmenlerin velilere yönelik tutum ve davranışlarının gözden geçirilmesi yararlı olacaktır.

Karadağ ve Özdemir de (2015) Bürokrasi ve rol kültürünün yanı sıra birey kültürünü ön plana çıkaracak uygulamalarla güçlendirilmesi gerektiği düşüncesindedir. Bu araştırmaya göre öğretmenlerin, öğrencilere birey olarak değer vermesi, onlara özgüven kazandırması ve toplumun önemli bireyleri olduklarını hissettirmesi gerektiği söylenebilir.

Karakuş (2014) araştırmasın öneriler kısmında öğretmenlerin ailelere rehberlik etmesi amacıyla şu önerilere yer vermiştir; anne babaların çocuklarının yetenek alanlarını belirleme ve gelişmesini sağlamaya yönelik günlük yaşamlarında uygulayabilecekleri

beceriler kazandırılabilir. Üstün yetenekli çocuklar anne babalarının birlikte paylaşım içinde olabileceği planlı etkinlikler yapabileceği rekreasyon alanları sağlanabilir. Üstün yetenekli çocukları olan anne babaların planlı eğitim kurumları ile işbirliği içinde olma becerileri kazandırılabilir. Üstün yetenekli öğrencilerin aileleri için gerekli olan bu çalışmaların tüm öğrenci aileleri için gerekli olduğu düşünülmektedir.

Selvitopu, Bora ve Taş (2015) araştırmasına göre; çoğu veliye göre, okul, değer kazandırma bağlamında beklentileri karşılamamaktadır. Velilerin okuldan ve öğretmenenden, çocuklarını milli manevi değerlere bağlı bireyler olarak yetiştirmesini bekledikleri söylenebilir.

Çetin ve Güven (2015) araştırmasında; “İnsanın mesleğinde kendini geliştirmesi için fırsatlar verilmelidir” ifadesine ise öğretmenler ve yöneticilerin en yüksek ortalamayla kesinlikle katıldıklarını ifade ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin değişime ve gelişime her an açık olmaları gerekmektedir. Bu çalışmada, velilerin beklentisinin de öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi yönünde olduğu ortaya çıkmıştır.

Şahan (2011) çalışmasında; öğretmenlerden insanlara saygılı olmalarını ilk başta beklemekteydiler. Öğretmenlerden en son beklentilerinin evlerine ziyarete gelmelerini istemeleri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Devlet ve özel okullarında öğretmen ve yöneticilerden en az beklenti düzeyinin “Eve ziyarete gelmesini beklerim.” maddesinde görünmesi bunun sadece merkezde oturan veliler için mi geçerli olduğunun öğrenilebilmesi için benzer bir araştırma köy okullarındaki veliler adına da yapılabileceğini öneriler bölümüne eklemiştir. Bu çalışmada da 30 katılımcıdan 8’inin veli ziyaretlerine önem verilmesi gerektiği düşüncesinde oldukları görülmüştür.

Can, Gündüz, ve Işık (2012) çalışmasında velilerin eğitim öğretim faaliyetlerine katılmasını engelleyen faktörleri; veli toplantılarının maddi destek amacıyla ve planlanmadan yapılması, öğretmenlerin öğrencinin akademik başarısına göre tavır belirlemesi, okul-aile birliklerinin etkili çalışmaması, öğretmenlerin ilgisizliği şeklinde sıralamıştır. Bu engellerin ortadan kaldırılması için yapılacak çalışmalar da velilerin beklentilerini karşılamaya yönelik olacaktır. Yine aynı çalışmada velilerin eğitim öğretim faaliyetlerine katılması için öğretmen önerileri; okul hakkında planlı toplantılar, ev ziyaretleri, eğitim seminerleri ve sosyal aktiviteler düzenlenmesi, pusula, telefon ve e-posta yoluyla ulaşılması, veli görüşme saatleri planlanması, anne-

baba eğitimi programları düzenlenerek katılımlarının özendirilmesi şeklindedir. Ulaşılan öğretmen önerileri bu araştırmanın sonuçlarıyla da uyum sağlamaktadır. Öğretmenlerin verdikleri öneriler, bu araştırma sonucunda ulaşılan veli beklenti ve önerileriyle uyumluluk göstermektedir.

Çetin ve Güven (2015) çalışmasında; öğretmenlik mesleğinin belki de en zor kademesinin ilkökul öğretmenliği olduğu görüşünü dile getirmiştir. Genel olarak velilerin beklentilerinin yüksek olması, her hafta en az 30 ders saati aynı öğrencilerle ders işleminin zorluğu ve ekonomik şartların elverişsizliği ilkökul öğretmenlerinin ister istemez beklentilerini yükseltmektedir. Lider öğretmenler üzerinde farkın bu kadar bariz ortaya çıkması bize ilkökul kademesinde görev yapan öğretmenlerin durumlarını farklı bir biçimde analiz etmemiz gerektiği düşüncesini oluşturabilir, şeklinde açıklama yapmıştır. Çetin ve Güven'in de (2015) araştırmasında belirttiği gibi ilkökul öğretmenlerinin beklentileri yüksek olduğu gibi velilerin de ilkökul öğretmenlerinden beklentileri daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun sebeplerini; ilk öğretmeni olması, 4 sene çocuğunu ona teslim etmesi, çocuğunun ilerdeki eğitim öğretim hayatını ilkökuldaki durumuna bağlaması şeklinde sıralayabiliriz. Öğretmenlerin, velilerin beklentilerini karşıladıkları oranda, velilerin de kendilerinden beklenenleri karşılama oranının yükseleceği söylenebilir. Neticede tüm bu beklentileri karşılayabilmek adına sınıf öğretmenlerinin daha da öz verili çalışmaları, velilerle iletişimlerini iyi tutmaları ve kendilerini sürekli geliştirmeleri gerektiği söylenebilir.

5.3. İlkokul Velilerinin Beklentilerine Yönelik Öğretmenlere Öneriler

1. Her okulun bulunduğu çevreye göre velilerin eğitim, kültür ve sosyo ekonomik durumları değişkenlik gösterir. Okul yönetici ve öğretmenleri veli beklentilerini incelemeyen önce velilerin genel karakteristik özellikleri, eğitime bakış açıları, okula ve öğretmene karşı tutumları hakkında araştırmalar yapmalı ve yapılan araştırma sonuçlarına göre belirlenen sorunların giderilmesi için çalışmalar başlatılmalıdır.

2. Öğretmenler velilerin eğitime, okula ve öğretmene bakış açısından yola çıkarak veli beklentilerini belirlemelidir. Öncelikle velilerin çoğunlukla gerçekleşmesini istediği

beklentiler ve milli eğitimin genel amaçları açısından önemli olan beklentilerin karşılanması yoluna gidilmelidir.

3. Veliler öğretmenlerden; öğrenciyle olan sağlıklı iletişiminin yanında anlayışlı, hoşgörülü, mesleğiyle ilgili yenilikleri takip eden bir öğretmen olmalarını beklemektedirler. Öğretmenler öğrencilere kendi çocuklarıymış gibi davranmalıdır. Gerektiğinde disiplinli ama daha çok anlayış ve hoşgörülle çocuklarda olumlu davranış değişikliği meydana getirmelidir. Alanıyla ilgili yeni çıkan araştırma ve yayınları takip etmeli, mesleki gelişim seminerlerine katılmalı, öğrencileri çağın gereklerine göre yetiştirmek için çaba sarf etmelidir.

4. Veliler okulda verilen eğitim öğretimin çocuklarında meydana getirdiği olumlu değişiklikleri gördükçe eğitime ve öğretmene daha çok ilgi gösterecek, öğretmenin önerilerini daha çok dikkate alacaktır. Bu bağlamda öğretmenler, öğrencilerin akademik başarısını geliştirici etkinliklere yer vermeli ve öğrencide oluşan akademik başarı yükselişini geçmiş başarısıyla karşılaştırarak veliye sunmalıdır.

5. Özellikle ilkökul öğrencileri, öğretmeni her alanda rol model olarak benimsemektedirler. Öğretmenler bu gerçeği akıllarından çıkarmamalı, okul içinde ve dışındaki davranış ve kıyafetleriyle öğrencilere örnek olmalı, geleceğe dönük söylemleriyle onlara yol gösterici olmalıdır.

6. Öğretmen ve veli ilişkilerinin aradaki mesafeyi korumak kaydıyla samimi ve anlayışlı ve güler yüzlü olması gerekir. Öğrencilerin sınıf ve okuldaki durumu ve gelişimi hakkında veliler bilgilendirilmeli, ortaya çıkan olumsuzlukların giderilmesi ve başarının artırılması yolunda velilerle iş birliğine gidilmedilir.

7. Veliler öğrencinin akademik başarısından daha çok olumlu davranışlarını önemsemektedirler. Veliler çocuklarının özgüven ve sorumluluk sahibi, kişiliği ve karakteri olumlu yönde gelişmiş, milli ve ahlaki duyguları gelişmiş bireyler olarak yetişmelerine önem vermektedirler. Öğretmenler bu konuda öğrencilere verilmesi gereken değerler eğitimini kazandırmak için gerekli etkinlik ve aktiviteleri yapmaya özen göstermelidir.

8. Öğrencilerin akademik başarısında ve davranışlarında olumlu pekiştirici görevi gören sosyal aktiviteler düzenlenmeli, her öğrenci imkanlar ölçüsünde sosyal aktivitelere dahil edilmelidir.

9. Okulda öğrencinin başına gelen herhangi bir kaza veya olumsuz durumda veli anında bilgilendirilmelidir.

10. Öğrencilerin olumsuz davranışları veliyle paylaşıldığı gibi olumlu davranışları da küçük de olsa veliyle paylaşılmalıdır. Veli öğrencinin okuldaki durumunu hakkında nasıl bilgilendirilmek istiyorsa öğretmen de öğrencinin evdeki durumları hakkında bilgilenebilir ve öğrencinin okulda ve evde istenilen düzeye gelmesi yolunda veliyle iş birliği yoluna gitmelidir.

11. Ev temelli öğrenmeyle ilgili veliler bilinçlendirilmelidir. Evde tüm öğrenci ve velilerin uygulayabileceği ortak veya bireysel okuma saatleri, çalışma planları düzenlenmeli ve uygulanmasının teşviği ve takibi yapılmalıdır.

12. Her velinin durum ve olanakları farklıdır. Öğrenciden ailesinin olanak ve durumlarına göre beklenti içine girilmelidir. Velilerin özelliklerini ve aile ilişkilerini belirleyebilmek için belli aralıklarla veli ziyaretleri yapılmalıdır. Bazı öğrencilerin kendilerine ait bir odası olmadığı, evlerinin gürültülü olduğu, aile içi şiddetin olduğu gibi olumsuz durumlar göz önüne alınırsa; o öğrencilerden de birden çok olumlu özellikler göstermeleri beklenmemeli, onlarla daha fazla ilgilenerek aşama aşama öğrenciyi eğitime kazandırma yoluna gidilmelidir.

13. Velilerle belirli bir zamana bağlı olmaksızın ihtiyaç halinde görüşülmelidir. Velilerin konuşma ve görüşme istekleri ayak üstü geçiştirilmeli, veli dinlenerek konunun önemine göre gerekli açıklamalar kendisine yapılmalıdır.

14. Velilerle olan iletişim çeşitlendirilmeli, sık kullanılan yüz yüze sözlü iletişimin yanında bilgisayar, telefon veya mektup yollarıyla da iletişime geçilmelidir.

15. Velilerle en sık görüşme yönetimi olan veli toplantılarında; sadece sorunlar ve maddi ihtiyaçlar değil sınıfta ve öğrencide meydana gelen olumlu değişimler daha ağırlıklı olarak paylaşılmalıdır. Toplantılarda velileri bilgilendirici ve teşvik edici bilimsel kaynaklardan yararlanmalı, bilimsel yazı ve kaynaklar velilerle birlikte değerlendirilmelidir.

16. Sadece öğrencilere değil velilere de okuma alışkanlığı kazandırma yollarına gidilmelidir. Veliler, çocuklarının eğitim hayatının verimliliği açısından mutlaka eğitim konulu kitaplar okumaları gerektiği konusunda teşvik edilmelidir. Kitapların okunup okunmadığının takibi açısından sözlü ve yazılı değerlendirmeler yapılabilir.

17. Öğrencinin eğitim öğretim hayatında başarıyı artırmak, olumlu davranış değişikliği meydana getirmek için veli ile işbirliğine gidilmesi gereklidir. Şüphesiz bu gereklilik öğrencinin eğitim aşamasında ilk basamak olan ilkokulda daha da artmaktadır. İlkokul öğretmenleri bu durumun farkında olarak velileriyle sürekli iletişim halinde olmalı, iletişim bozukluğundan dolayı ortaya çıkan sorunları derhal giderme yollarına gitmelidir. Velilerin gözünde en iyi öğretmen; sadece çocukların başarısını artıran öğretmen değil aynı zamanda velilerle iletişimi iyi olan öğretmendir.

18. Öğretmenler velilere değerli olduklarını hissettirmeli, velilerden gelecek her türlü görüşe açık olmalı, velilerin beklenti ve önerilerini dikkate almalıdır.

5.4. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Yaşanılan çevreye göre velilerin beklentilerinin değişiklik göstereceği unutulmamalıdır. Bu araştırma İstanbul ilindeki; Üsküdar, Ümraniye ve Kadıköy ilçelerindeki velilere yönelik yapılmıştır. Benzer araştırmalar farklı ilçe ve illerde de yapılabilir.

2. Bu konuda yapılan araştırmalardan yararlanarak hangi beklentilerin veliler için daha öncelikli olduğuyla ilgili araştırmalar yapılabilir.

3. Veli beklentilerinin öğretmenler ve yöneticeler tarafından karşılanma düzeyleri ve karşılanmasına yönelik yapılan çalışmalar için farklı araştırmalar yapılabilir.

4. Yapılan bu araştırma gelişen ve değişen eğitim öğretim ve yaşanılan çevre şartlarından dolayı öğretmenlere yönelik veli beklentilerinin değişip değişmediğini ölçmek amacıyla belirli aralıklarla tekrarlanabilir.

5. Araştırmada veli görüşme sorularının yanısıra öğretmen görüşme soruları da uygulanarak, öğretmen ve veli beklentileri arasındaki benzerlik ve farklılıklar incelenebilir.

6. Bu araştırmada veli beklentilerinin neler olduğu üzerinde durularak sağlıklı bir eğitim öğretim iklimi oluşması için velilerin eğitime katılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Buna benzer çalışmalar okul aile işbirliğine gereken önemin verilmesine, velilerle olan iletişimin istenilen seviyeye gelmesine, eğitim kalitesinin artırılması ve gelişmesine olumlu katkılar sağlayacaktır.

5.5. Milli Eğitim Bakanlığına Öneriler

1. Öğretmenlerin veli ile işbirliğini geliştirmek amacıyla yaptığı veli ziyaretlerine; teşvik amacıyla ek ücret ödenebilir.
2. Eğitimde kalite, verim ve devamlılığın sağlanması amacıyla velilerle olan ilişkilerin önemli olduğu konusunda hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenebilir.
3. Öğretmen ve aile arasında ortaya çıkan sorunlarda her iki tarafa da adil yaklaşan yasa ve yönetmelikler çıkarılmalıdır. Bir tarafın lehine olan yasalar pozitif ayrımcılık olarak da yapılsa aradaki ilişkilerin sağlığı açısından olumsuzluklara sebep olmaktadır.
4. Okul aile işbirliğinin önemi ve öğretmen ve ailenin hak ve sorumlulukları ilgili broşür, afiş, çizgi film benzeri araç gereçler öğretmen ve velilere dağıtılabilir.
5. Baş öğretmen Mustafa Kemal Atatürk 1925 yılında İzmir Öğretmen Okulunda yaptığı konuşmasında; “Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden mahrum bir millet henüz millet namını almak yeteneğini elde edememiştir. Ona basit bir kütle denir, millet denmez!” demiştir. Öncelikle öğretmen olmak isteyen öğrencilerin seçiminde, yetiştirilmesinde ve yerleştirilmesinde bilimsel ve çağdaş yöntemler geliştirilmelidir. Öğretmenlerin konum ve maaşları iyileştirilerek, öğretmenlik mesleği cazip hale getirilmelidir. Toplumda statüsü yüksek olan öğretmene veliler daha saygılı ve ilgili olacaklarından, böylelikle de sağlıklı bir öğretmen ve veli iş birliğine olumlu katkı sağlanmış olacaktır.

KAYNAKLAR

Ada, S. & Ünal, S. (2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.

Akbulut, E. 2013, “Velilerin Okuldan Beklentileri Tuzla Orhanlı Lisesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.

Aksoy, E. 2014, “İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına İlişkin Veli Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Aksu, F. 2014, “Fen Derslerinde Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Aile Katılımı Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kars.

Akyüz, H. (1991). *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları*, İstanbul: Meb Yayınları, 2320.

Aslanargun, E 2007, ‘Okul - Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Kuramsal Bir Çalışma’, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 18, Bilecik, s. 124.

Ateş, F. 2013, “İlkokul Ve Ortaokul Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Ve Uygulamalarına Yönelik Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aydın, A. (2000). *Sınıf Yönetimi*, 3. Baskı, İstanbul: Alfa Yayıncılık.

Balci, A. (2005). *Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Tek Ağaç Basım Yayım.

Balkar, B. 2009, ‘Okul Aile İşbirliği Sürecine İlişkin Veli Ve Öğretmen Görüşleri’, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 36, Adana, s. 121.

Başar, H. (1999). *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Başaran, İ. (1996). *Türkiye Eğitim Sistemi*, 2. Baskı, Ankara: Yargıcı Matbaası.

Can, E. 2012, “Açık ve Uzaktan Eğitimde Akreditasyon Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesi”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Can, E., Gündüz, Y., & Işık Can, C. (2012). *Velilerin Eğitim-Öğretim Sürecine Katılımlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*, 21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 12-14 Eylül.

Can, İ. 2010, “Velilerin İlköğretimden Beklentileri”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Ceylan, M. & Akar, B. 2010, ‘Ortaöğretimde Okul- Aile İşbirliği İle İlgili Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi’, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 2, s. 58-60.

Cüceloğlu, D. (1999). *Savaşçı*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Coşar, İ.** 2012, “2005 İlköğretim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, 18 Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çayak, S.** 2013, “Öğretmen-Veli İşbirliği İle İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Çelenk, S.** 2003, ‘Okul Aile İşbirliği İle Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki’, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 24, s. 33-39.
- Çelenk, S.** 2003, ‘Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması’, *İlköğretim-Online Dergisi*, Sayı, 2, s. 28-34
- Çelik, V.** 1995, ‘Eğitim Yöneticisinin Vizyonu ve Misyonu’, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, Yıl 1, Sayı 1, Ankara, s. 30-73.
- Çetin, M. & Güven, Y.** 2015, “Lider Öğretmenlerin Okul Kültürüne Etkileri”, *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yıl 2, Sayı 3, s. 1-15.
- Çetinoğlu, R.** 2011, “İlköğretim Öğrenci Vellerinin e-okul Veli Bilgilendirme Sistemine İlişkin Görüşleri ve Memnuniyet Düzeyleri”, Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- Demirel, Ö.** (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dikbaş, İ.** 2008, “Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri: Özel Vakıf Okulları Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, E.** 1995, “Ankara Merkez İlçelerindeki İlköğretim Okullarında Okul-Aile İletişiminin Engelleri (Keçiören ilçesi Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dolaman, H.** 2015, “Ebeveynlerin Okul idaresi Sürecine Katılımına İlişkin Okul İdarecileri Ve Öğretmenlerin Görüşleri (Tekirdağ İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ekici, G.** 2014, “Öğretmenin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Başarısızlığından Sorumluluk Algısı Konusunda Görüşler: Biyoloji Öğretmen Adayları Örneği”, *İlköğretim Online Dergisi*, No: 13(4), s. 1414-1448.
- Erçetin, Ş. & Özdemir, Ç.** 2004, *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım LTD.
- Erdoğan, Ç. & Demirkasimoğlu N.** 2010, ‘Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri’, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Cilt 16, Sayı 3.
- Erden, M.** (2007). *Eğitim Bilimlerine Giriş*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erkılıç, T.** 2008, ‘Eğitim Sosyolojisi ve Felsefesi’, Eskişehir, *Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayını*, No: 973, s. 44-65.

- Fidan, N.** (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*, 3. Baskı, İstanbul: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Fidan, N. & Erden, M.** 2001, *Eğitime Giriş*, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Gazioğlu, A.** (2012). *Okul ve Aile Aile Eğitim Programı*, İstanbul: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Gönç Şavran, T.** (2012). *Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Gökçe, E.** 2000, “İlköğretimde Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü, Ankara.
- Gökhan, S.** 2007, “İlköğretim Okullarında Uygulanan Disiplin Uygulamaları ve Veli Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma (İstanbul İli Anadolu Yakası Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, İstanbul.
- Gümüşeli, A.** 2004, *Ailenin Katılım ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi*, Erişim, 13 Şubat 2015, (www.agumuseli.com).
- İpek, C.** 2011, “Velilerin Okul Tutumu ve Eğitime Katılım Düzeyleri ile Aileye Bağlı Bazı Faktörlerin İlköğretim Öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınavları (SBS) Üzerindeki Etkisi”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, Sayı, 2, s. 77-78.
- Karadağ, N. & Özdemir, S.** 2015, “Okul Kültürünün Oluşturulması ve Geliştirilmesine İlişkin Okul Müdürü Görüşleri”, *Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresi*, Ohrid, Makedonya, s. 260-270.
- Karakuş, F.** 2014, “Üstün Yetenekli Çocukları Olan Anne Babaların Çocuklarının Eğitimine Yönelik Algıları”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 33(1), s. 300-304.
- Karataş Er, H.** 2013, “Öğretmen, Anne-baba ve Öğrenci Görüşlerine Göre Bilim ve Sanat Merkezlerinin Öğrencilerin Okuldaki Akademik ve Sosyal-Duygusal Gelişmelerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, Ş.** 2012, “İlköğretim 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyi”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kolay, Y.** 2004, “Okul-Aile-Çevre İş Birliğinin Eğitim Sistemindeki Yeri ve Önemi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 164, s. 3.
- Kurbay, E.** 2008, “Öğretmen-Veli İşbirliğinin Öğrenci Başarısına Etkisinin Büyükçekmece İlköğretim Okulları Örneğinde İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mutlu, O.** 2015, “Özel Eğitim Kurumlarındaki Rehberlik Hizmetlerinin İşlevi Hakkında Veli Görüşlerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Oğuz, O. 2008, “Öğretmen Aile İşbirliğinin Öğrenci Başarısına Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Öğretmen Yeterlilikleri Kitabı, Milli Eğitim Bakanlığı Web Sitesi, erişim, 21 Ekim 2014, (<http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html>).

Özdemir, F. 2013, “İlkokul 4. Sınıf Öğrenci, Öğretmen ve Velilerinin İnternet/Bilgisayar Ortamlı Yardımcı Eğitim Malzemeleri (İBOYEM) Hakkındaki Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Özdemir, S., Yalın, H., & Sezgin F. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, 5. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Özkara, Y. (2002). *Özel İlköğretim Okullarının Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyleri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Pehlivan, İ. 1997, “Okul Aile Katılımı”, *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Sayı 53, Ankara, s. 4.

Sabancı, A. & Yücel, E. 2013, “İlköğretim Okullarında Öğretmen Veli İlişkilerinde Veliye Yönelik Psikolojik Yıldırma Davranışları”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 208(2), Ankara, s. 348-363.

Selvitopu, A., Bora, V. & Taş, A. 2015, “Ortaöğretim Öğrencilerine Kazandırılması Gereken Değerlere İlişkin Velilerin Okuldan Beklentileri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Sayı 23 (3), Kastamonu, s. 979-994.

Sezgin, F. (1991). *6-11 Yaş Çocuklarında Görülen Davranış Problemlerini Sınıf Öğretmeni ve Ailelerin Algulayış Farklılıklarının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şahan, M. 2011, “İlköğretim Okullarında Öğrencisi Olan Velilerin Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri”, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Şaban, C. 2011, “İlköğretim Okullarında Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri Ve Tercih Ettikleri Katılım Türleri”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şişman, M. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Şişman, M. & Turan, S. 2004, *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Taban, H. 2010, “İlköğretim Okulu 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okul ve Çocuklarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*, 4. Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Tombalak, F. 2010, “İlköğretim ve Lisedeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Özel Ümraniye İrfan Anaokulu, İlköğretim Okulu ve Lisesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Topcu, İ. 2013, “Okulu Geliştirmede Velilerin Rolü”, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Malatya.

Türk Dil Kurumu, erişim, 20 Ekim 2013, (<http://www.tdk.gov.tr>).

Türnüklü, A. 2000, “Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İzmir.

Ünal, A., Yıldırım, A. & Çelik, M. 2010, “İlköğretim Okulu Müdür ve Öğretmenlerinin Velilere İlişkin Algılarının Analizi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 23, s. 270.

Üstübal, Ö. 2015, “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarının Aile-Öğretmen Arasındaki İletişim Ve İşbirliğine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Vural, B. (2004). *Öğrencinin Başarısı İçin Okul - Aile Birlikteliği*, İstanbul: Hayat Yayınları.

Yaman, C. 2014, “E-Okul Hizmet Kalitesinin Öğrenci Velileri Tarafından Değerlendirilmesi, Söke İlçesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. 2008, Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılman, M. (1978). *Çağdaş Eğitim Sosyolojisi*, İzmir: Özel Yayınları, Karınca Matbaacılık.

Yüzgeç, M. 2008, “İlköğretim Kurumlarının 4. ve 5. Sınıfında Öğrencileri Bulunan Velilerin Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek 1. Veli Beklentilerinin İncelenmesi Nitel Görüşme Formu Soruları

Yaş :..... Cinsiyet :.....

Eğitim Durumu :..... Çocuk Sayısı :.....

Meslek :.....Ekonomik Durum:500-1000(), 1000-2000(), 2000üstü()

1. İyi bir öğretmende bulunması gereken özellikler nelerdir?
2. Siz bir öğretmen olsaydınız velilerinizle diyalogunuz nasıl olurdu?
3. Sizin için akademik başarı, davranış ve kültürel faaliyetlerden hangisi önemlidir, neden?
4. Öğretmeninizle, çocuğunuzun okuldaki ve evdeki durumları hakkında neleri paylaşabiliyorsunuz?
5. Sınıf öğretmenlerinden hangi alanlarda, nasıl bir rol model olmalarını beklersiniz?
6. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal, kültürel ve kişilik gelişimlerine katkısı bakımından beklentileriniz nelerdir?
7. Çocuğunuzun eğitimi ve akademik başarısı konusunda öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir?
8. Sınıf öğretmenlerinin sizlerle görüşmelerinin sıklığı ve zamanı konusunda beklentileriniz nelerdir?
9. Öğretmeniniz sizleri eğitim konusunda motive etmek için neler yapıyor?
10. Sınıf öğretmenlerinin beklentilerinize uygun davranış sergileyebilmeleri için önerileriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Halit DÜLGER

Doğum Tarihi ve Yeri : 1981, Kastamonu / Tosya

E-posta : halitdulger@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans : 2004, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü.

Yükseklisans : 2015, İstanbul Aydın Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, İşletme Yönetimi Programı.

MESLEKİ DENEYİM : 11 senedir sınıf öğretmeniyim.